Pawlicki Stefan

Estetyka

Wykłady z r. 1904/5

Wykłady Estetyki

zaczęte 24 paźd. r. 904

w półroczu zimow. 904/5

Wstęp.

§. 1. Estetyka Tołstoja.
(Tołstoj o sztuce)

2. Estetyka a Filozofia Sztuki

24.10.904.

Wstęp

Czem zajmuj. się Estety. później się okaże, gdy weźmiemy
pod rozwa.: jej nazwę, metodę i granice. Teraz tyle przypu.
że każd. z nas rozum. mniej więcej przez Estety. jakąś nau.
rozprawiaj. o pięknoście i o sztu. piękn. bo dwoch tych rzeczy
nie spos. rozdzielić. A że sztu. piękn. dzisiej. do olbrzym.
mają; domag. się now. roli przewodn. w pracy ducho. ludzko.
[illegible] now. zastęp. relig. i kult wszel. codzien. jak świad.
przykł. Wagn. i założo. przez niego teatr w Bayreuth,
świad. artykuł. dziennikar. o sprawa. teatral; wystaw. obraz.
i t.d; świad. spory zacięt.: o warto. tłum. wokół niektór. ar-
tyst.; świadcz. walki z cenzu. policyj.: o wolno. przedstaw.
na scen.: filozofi. społeczn. sztuki i t.d. potrzeba zaznajom.
się z Estety. aż nadt. widoczn. oraz druga potrzeb. wyrobien.
sob. jakieg. syste. estety. aby w życiu osobist. i społeczn.
mieć jakiś sąd własn. i gust wyrob. a wszystk. co odno.
się piękn. i ze dzieła sztu.: Potrzeb. tę odczuw. now. wielką pisane.

24.10.907.

2

§1 <u>Tołstoj o sztuce</u>. Przypomi. sob. wszys. powszech. wrażen. <u>Estetyka</u> 3

które przed kil. laty wywoł. manifest Tołst. przeciw sztuce, r. 98

Był on tem więcej spodziew.: im wyżs. ~~ceniono~~ zaszczyty: wyższe ~~szt.~~ cen. auto. w tworz. artyst.

Zdaw. się niepodoba. że wielki artyst.: który głów. ozdo swoj. sławy

i wpły. zawdzięcz. artystycz. wykończen. swoich dzieł liter.: potęp. sztu.

w czambuł, ogłosi ją za wręcz szkodli. i antyspołecz.: a ~~zaklętej~~ ~~sztu~~

zemsty: jej dział.: na przykład w tak. czasa. groźn. że będz mocn.

wszystkow: bez światła i powietrza:

Przytrafi. się coś podob. Plat.: któr. zaczą twor. drame:

gdy przeszedł do filo.: pod wodzą Sokr.: nie tyl.: spalił swoj. utwor.:

lecz tak dale.: posun. się w niechęci do sztu.: cierp. niewidbra.

że ją wypędz. z swoj. ideal. Arystypos: zapomn. o tem, że

~~wielkie~~ sława jego: ~~sławy~~ dzieło: głów. na tem polega: że aż do śmier.:

pozost.: wielk. dramaturg: Ale o estety. platoń. będ.

podob. w szczeg. swoich etycz.: do tołstojows. tem. mów. nie

będę - histor.: kultu. po części: ~~przezd~~ wydaj ~~nad nią~~ o niej ~~do~~ wysok. potęp.:

doć w form: łagodn. pełn. czci i pobłażan. a Homer, którego wiecznie. pozost. jedn. z wszelk. mistrz. dobr. smaku dla przyszł. pokol.

Ale Tolst. manif. jest to nie inacz: ~~wyzwol.~~ spośród niby to szczer. potrzeb. cierp. ludzko. a wyzwol. w szerok. koł. od-dźwięk sympaty. a nas specyal. obchodz: jako nowa teor: sztu: a krytyk. surow. dotych czcio. estety. Dla teg. dobr. go odczyt: i zaraz ~~na~~ wstęp. powiedz. o nim słów parę. Bo Tolst. występ. przeciw uznawanej. sztu. nie tyl: odrzu. ją, jako szkodliwą: lecz wykaz. nadt. że ona nie jest wcale żadn. sztu: w miejsce. wyjrzeć. A pragn. ją zastąp. inną, której. jak. jemu się zdaje. nakreśl. jej zadan. i określ. jej cel. Gdyb. tyl. odrzu. sztu: dla względ. czysto ekonomi. lub polityc. niebyłoby okaz. do sporu. Mógłb. odpowiedz: że społeczeńst. jest zbyt ubog. aby wydaw. tak olbrzy. sumy na sztu.: z pewn. gorycz. rozpisuje się o tem, jak. miliony pochłan. teatr. muzea i tym podob. przybyt. sztuki piękn. mógłb. taki. odpow: że społeczeńst. tak jest nasz. nieoświecone: i tyl: na rzeczy ważniejsz. do przedsięwzięcia dość się długo.

3 4

Estetyka
u Zach. polity.

że now. uczłeczn. sztu.: odwodzi go od celów niezbędn.: do zaspok.
Gdyb. takim był jeg. zamiar, nie warto się z nim sprzecz. lub potrzeb. z wszelkimi środ.
Ale Tolst. chciałb. ale pojęcie. sprzeczn. now. sztu.: jakąś redukcją
tyl. obecn.: uważ. jako szkodli. Ta przyg. wstęp. uwaga a tę
uwagę usprawiedli. przez now. teor.: Ważności ich. to mógł osiągn.
zwalcz.: starą, dotychczaso.: nie tyl.: w jej utwor. lecz i w teor.
Teor.: zaś sztu. należ. niewątpli. do estety. Zwraca się więc przeciw
estety. ~~rezonansy~~ wykazuj. w niej błęd. zasadn. i sprzeczno. okrojen.

Dziełko jego „Co to sztuka" da się streścić w kilku zdan.:

Was ist Kunst? Aus dem Russi. von Dr Alexis Markow – Berlin 98 Steinitz Werl et Co.

1° Sztu. która tyl. pochlebi. sił. narodu i żywot. ludz. a która
wiódł ludzi niewiary, nie tyl. nie jest potrz.: jak u określ. lecz
now. przez nią przyjaźń być tak sprzeczn. pozn. że
trud. pomyśl. co więcej. rozum. się przez sztu. więc przez sztu.
pożytecz. dobra, taka uczuć: w której i się skład. się
owe olbrzym. ofiar. o któr. autor wspomn. poprzednio – p. 17.

2° Że poz. sztu. jest zupeł. niejasn. stąd się pokazu. najwidocz.
że tak. z sztuk. piękn.: nie tyl. prod. [illegible] wszy. bezdk. [illegible]
lecz. i wiel. wszy. prakty. w któr. z góry wyklucz. jest piękno
n. p. domy i inne twory sztu. celem czysto prakty. Gdzb. zaś

chwil. za cech: sztuk. piękn. ogłosz. piękno: to naprzód piękno.
wedł. niektór. estety: (n.p. Kralika) może być satysfakc.: dla
każ. z pięści wzgl. a wśród. przedm. tak samo toaleta gusto.
jak smażon. potraw. dziel. sztu. a pot. zgoła nie wiemy
co do piękności. Jest to zagad. któr. rozwiązan. naprawi
wrubej. estety. od lat 150 – a wszystk. ich badan. są ~~bezcz.~~ bezcelowe
czyi. uzrowan. fantasty. a stosownych. nie odróżnia.
przy. pięknością od dobroci = p. 34.

3° Aby lepiej wezwać. to zdan. co dopiero wyłożo. przeciw.
ant. twór. piękno. u nowszych. estety. poczaw. od Baum-
gartena. któr. Estety. wyszła w 1750–1758 = aż do naj-
nowszy. ~~estetyków~~ estetyków fran. i angielsk. Liczb. definic. o pięknie
które zjawi. się w ciągu tych lat 150 jest przeraż. wielka
a wszystkie: są zarob. w wojnie, jako i z przys. sztuc. (p. 68)

4° Niezliczo. owe defin. piękna. choć międz. sob. sprzecz.
sprowadz. ant. do dwóch kategor: zasadn. albo piękność jest
czemś istniej. w sob. i dla sieb., zjawisk. bezwzględ. dosko-
nałości, czy to wyrażeniem idei czy ducha czy woli czy Bożem

25.10.904

albo też piękność jest przyjemność przez nas odczutą, nie mającą żadn. celów osobisto-praktyczn. Pierwsze definic. przyj. przez dawniejsz. filoz. niem. (Fichte. Schell. Heg. Schopenh.) i fran. (Cousin. Jouffroy, Ravaisson i t. d.) jest wyznaw. przez jedną połow. ludzi przekonań = Estetyka 3 5

~~Druga~~ definic. rozpowszechnion. wśród angiel. estety. – podziel. jest przez drugą połow. ludzk. wśc. wśród. gener. Tylko druga ta definic. ma wartość: pierwsza objekty. Tak jak piękno z Bogiem fantasty. nie ma poparcia.

Druga definic. subjekty. prosta, jasna mówi piękność, że to, co każdemu się podoba. zależne od wszelk. nastrojów. Ale ta druga definic. choć jasna i prosta, także wyd. się całk. drugą niejas. bo byłoby rozszerzon. do wszyst. zmysł. Każd. zmysł. podoba się coś, każd. zmysł ma swoje upodobania.

Wnosi stąd aut. że obie definic. piękna: wśród. nie wystarczają. bo obie w grunc. wychodz. na jakieś upodoban. a to dla określen. ~~definic.~~ istot. sztuki jest za wąsk. ~~ciasn.~~ pojęc. bo sztuk. wiel. inn. rysów obejmuj. prócz podoban. się. Zwrot. czy weźmie objekty. czy subjekty. defin. piękna: i zestaw. ją do sztuk: jako jej jedyn. istot. to będz. sztu.

sprawdzą - piękno - a piękno będz. ten, co się nam podob. Podob.
się zaś jest rzecz. smaku a tej. d.d. nie zdoł. określ. dostate.
Dobr. wtedy konsekw. będz. wedł. auto. że estety. nie będz. już
wyprowadz.: o przedst. praw. piękno. ani za sztu. pozytyw. co
tym przew. odpowie. tez będz. stosow. swoj. teor.: do takich
utwor.: które się podobaj. pewn. grup. ludz. a pewn. podobaj. się
będz. je uważ. za dzieł. szt. - Zdaj się auto. że wszystko. estety.
tak postęp. Najwięk. niedorzeczn. gdy podob. się czasto. pewn. wszys.
społecz. - będz. uważ. za dzieło szt. Wted. tkor. szt. - gdy zjaw.
się nowy. piękno: będz. wznaw. ze piękn. i ze szt. tej. co pewn.
ludz. podobało się lub jesz. podob.

Ile razy zaś pewn. organ. ludzk. określ. typ. przez wzgląd
na swoją: którego nam dostar. będz. defini. faktory - Gdyb. kto
chciał pokazać tak. definio że sprow. nam przyjemn.: udało się na
to nie zgodz. nat. ani piękności lub upodob. nie może być podsta
dla defini. sztu. i t.d.

25.10.951 –

5

Estetyka

6

Konkend. aut. że nie pyt.: co to owe sztu. któr. poświęc. się kiedy wstęp. ludzi i życ. ludz. i nawr. moralno. wszystk. dotychcz. odpowi. zazgo. że cel. sztu. jest piękno. a piękność poznaj. się po używ. któr. dostarcz. a używ. artyst. jest dobr. i wszy. więc przecz. jest używ. Taka defini. oczyw. nie jest żad. defini. lecz tyl. zgrab. usprawiedliw. istniej. sztu. Napis. stary książ. o sztu. a nie dano dot. żad. dotąd. przedst. defin. sztu. a to dla tego, że za podst. poj. sztu. obrac. poj. piękności. (p. 82)

5° Cóż ted. tedy. ~~[illegible]~~ gdy opuści. met. poj. piękności?

Wymien. aut. kilk. defin. fizjolo. ewolucyjn. (Schill. Darwi. Spen.), któr. opuszcz. idee piękno. a tyl. uwzględ. przyjem. drażnie. nerwów. Wymien. jeszcz. kil. n.p. Sully'ego, któr. wszyst. wydaj. mu się lepsz. od metafiz. opartuc piękno. ale nie uważ. ich za dosyć ścisł. ponieważ w nich zawsz. jeszcz. przezn. jako cel sztu. używ. a nie znacze. sztu. w życ. osob. i ludzk.

Sztu. nie jest środ. do używ. lecz jedn. z warun. życia ludzk. Z tego punkt. wychod. uważamy sztu. za środek do obcowan. dusz ludzi. (p. 86)

Przez dzieło szt.: ten który je oglą. wchodz. w związ. z autor. dzieła i z wszystk. który równocześ. lub po nim odbier. to sam. wraż. artys. (86)

Jak słowo, oddaj. myśli i doświadcz. ludzi służ. za środ. do zjednocz. się, tak i szt. Różni. tyl. w tem, że za pomo. sło. człow. drugi. człowi. oddaj. swoj. myśli a przez szt. swoj. uczu.

Działan. szt. na tem poleg. że człow. gdy przez ucho lub oko odbier. ~~wyraż~~ uczuć drugiego człow. jest zd. odczuć te uczu. (86)

Przykła: gdy człow. śmiej. się, inni się śmiej. i gdy płacze, inn. rob. się smutn. i t. d. (87)

Na zblan: zarażen. się uczuc. inn. ludzi, poleg. dział. szt. (87)

Ale nie wystar: że który drugiej przez wzdr. swój lub wydaw. głosy swoj. uczu. zaraż. tak iż drugi zacz. ziew. śmiać się, płakać gdy on sam ziew. śmiej. się lub płacze – to jeszcze nie szt.

Jest potrzeb. żeb. człow. chcąc w inn. obudz. pewn. uczu. sam je wprzód w sob. wzbudz. a zewn. znak. wyraz. (88)

+ uczu. przez sieb. doświad. przyczem inni ludz. zaraż. się temi uczu. i sami ich doznaw.
(91)

+W sob. raz doznan. uczu. znowu wywoł. a pot. za pomo. poruszeń, linii, kolor. ton. lub słow. tak oddaj. że drudz tego sam. uczu. doświadcz. – oto dział. szt. Sztu. jest to czynno. człow. poleg. na tem, że za pomo. pewn. znak. zewn. drugim świadomie udziela +

25.10 904 –

6

Estety. 7

Sztu. nie jest, tłum. nam Tołst. = jak chcą metafi.: stworzen. jakiejś tajemni. idei lub piękno. lub Boga – nie jest, jak mów. fizjol. zabawą i wcząg. któr. człow. expens. nadmiar nagromadzo. energii – ani też nie jest wywoływ. emocyj za pomo. zewn. znak. ani wytwarzan. rzeczy przyjem. – najważ. zaś jest wszyst. lecz jest środk. koniecz. obcowan. ludzi ze sob. który ich łącz. w tych sam. uczu. a środ. ten niezbęd. dla rozwo. tak jednost. jak społeczeń. (91)

Tołstoi. str. 92

Gdyb. człow. nie miał zdolno. udziel. za pomo. słów innym swoich myśli lub przyjmo. od inn. byłb. podob. do zwierz.; gdyby. nie zbywa. na zdolno. zaraż. inn. za pomo. szt. byłyb. ludz. dzikszi niż są a w każd. raz. żyliby rozdziel. i nieprzyjaź. Dla tego działan. szt. bez. potrz. i bar. waż. tak waż. jak mowa i równ. rozprzestrzenion. (93)

Zwykł. przez szt. rozumie. tylk. to, co w teat. na koncer. wystaw. poezję. romans. budyn. posąg. rodzaj. styl. lub cyfr.:

ale do tyl. bar. dob. częś. szt.[owej] za pomo. któr. w życiu obecnej ze sob. Całe życ. ludzk. przepełnia utwor. sztuk. wszelk. rodz. od śpiew. przy koleb. od żartów i ozdoby mieszkan. i t.p. aż do mogił w kościele i proces. wszystk. Wszyst. to dziełam. szt. i t.d. Zob. str. 94 –

Zwykł. rzecz. w ten sposob. znaczę. bierze szt. w bez. wartk. i czasu.

Wszystk. filozo. i proroc. biblij. i pieśni chrześc. i mahometan. uważ. tyl. za szt. oddaw. uważ. religijn.

Niektór. filozo. i pieśn. chrześc. i również mahomet. i buddyści wyst. odrzu. wszelk. szt. – sądz. że szt. jest wielce szkodli. bo łatwo odwod. obcz. uw. – lepiej nie mieć żad. szt. (95)

Oczywiś. mylili się – bo potępiaj. to co powinni. było odrzuc. ale jednoc. gorsz. czym. który znaj. szt. chrześcij. gdy tego potrzeba. i t.d.

(99 – 112)

Obecn. jeszcze rozpow. zp. André Bonnier – który odwiedz. Tołstoj. w Moskw. w czasie swo. z mówi o szt. – w któr. pierw. dzi. na dekad. fran. i tal. szt. Francuz. powiem. nie jest przystęp. dla ludz. ani zmien nie ma żad. wzorow –

27.10.904. 8

§ 2. Estetyka a Filozofia sztuki. — Z anali. meraf. Tołst.: dowiedz. się, że ani Estety. ani Piękno ani Sztuka nie są to poj.: jasne. a stat. raczej do uprawnien. rząd. kier. w szt. niż do wyjaśn. prawdy. Nic naturalniej. nad prób. żeby rozprasz. się z temi poj.: zw. na wstęp. nasz. wykł. Panow. niew. skłonno. do oddziel. Este. od Filoz. szt. piękn.: jakob. pierw. badać. metafizy. istotę piękna. z drug. urzeczywistn. tej piękna: w szcze: sztuk. zowią się dlatego piękn. Jest oczywist.: że w tak. razie: mielibyśmy dwie nau. dosyć od sieb. odgrodzo. Bo Estety. musiał. by mieć nieskoń. szersz. granic. od Filo. szt.: ponieważ. Piękności nie należy. od twor. ludzk. przeby. także w kształt. zwierzę. i ludzk.; w świe. roślin. i kryształ.; w krajobr. i kosmicz. zjawis. Piękny wschód słoń. [illegible] porywa się nierzadko. razy. zanim ludz. zacz. go podziw. a piękn. zarys przebieg. przed historią. kręg. zanim artyś. poczę. je rzeźb. w marmu. Zat. piękn.: przejawi się się w przyrodz. i jej organiz. dalej sięg. od piękności promiennej z dzieł szt.

Z drug. stron.: tak zwan.: sztuka (szt. piękn.) wypiłaj. się na twor.: nie mają. nic wspól. z nazw. piękno. w zwykł. znacz. Powiedz. że Wallenstein jest piękny, Makbeth piękny, ~~[illegible]~~ Król piękn. —

Estety.

Należ. uwzględn.: i prze czyt. zaw. na początk. estet. stąd:

Libelta Estety. (jest to 4 tom jego Filoz. i krytyki — a ma być specj. Umnictwo piękne.

Kremera Listy z Krakowa Tom I. —

Lemckego Estety. Lwów 82 — 2ie wyd. przełoż. Bron. Zawadzki

Taine'go Filozofia Sztuki — Warsz. 97 ze wstęp. Chmielowsk.

Trölss Aesthetik Leipz. Weber

jest nadzwycz. wyraz. „piękny". Wszędzie się nie wkład. nie mówi jasn. ~~piękn~~
jak zwykł. w potocz. mowie. Jeżeli więc jest piękno, więc zresztą, nie-
dawno wskazała, to z pewno: Hamlet nie jest piękn: ani Meduza,
ani głowa Gorgony ani Hefestos, ani Chimera a jedn. Grecy
czyst. rzeźbi. takt. potwo. ku podziwowi swoich i przyszł. pokoleń
Nikt nie powie, że boleść króla Leara jest piękna lub męki w ~~[illegible]~~
piekle Dantejs. A jedn: sztuki tak zw. piękn. przeważ. pod-
podob. kreac: nie podpad. pod ideę piękn: nawet ją wykluczaj.

Jeż. więc prof. Lipps zaczyn. swoj. Estety. jedną z najnow.
bo z r. 903 od słów: Aesthetik ist die Wissensch. vom Schön. im-
plicite auch vom Hässl. – można by równ. prawo: przeciw. to zdan.
i nad. mu takt. brzmien. Aesth. ist d. Wissensch. vom Hässl.
implicite auch vom Schön: Oba zdan. za wyraz. być mu. w takt.
apodyktyczny. form. a wraz. ent. jest zaw. apodykt: Nie widzę, że
jego defin. wyklu. równowo: tyle wraz. i wrażeń ~~przedmio~~: ~~[illegible]~~ któr. nie są ani
piękn. ani brzydk: n.p. wdzięk, burzy, powagi, poezja – któr. przeciw.
Estety: takie zapro. się przypisuje. Chyb. że wszyst. te wraż. mają
się mieć. implicite w teor. piękności. Ale to było niedorzecz:
Jeż. zaś teor. autor dodaj. że piękność jest to zdolno. przedmio:
do wywołan. we mnie pewn. uczucia – Schönheit ist d. Fähigkt. eines

Objektes, in mir eine bestimmte Wirkung hervorzurufen = to jest to samo w innym mow. ogólnik

Dalsz. ciąg. zob. wykł. z 10.5.900

Wykłady Estetyki

w półroczu zim. 904/5

zaczęte 24 paź. 904 r.

Część pierwsza:

Teorya Sztuki

§ 1: O nazwie i pojęciu Sztuki.

§ 2: Istota i pojęcie Sztuki wedle Taine'a

§ 3: Podział „sztuki" u Hegla i w jego szkole.

§ 4: Podział „sztuki" u Kremera.

26.10.904.

11

Estety.

Część pierwsza: Teorya Sztuki

§. 1. O naturze i pojęciu Sztuki. – Należ. naprzód wyjaś. sło: wa. Co on znaczy? Trud. mów. o sztuk. piękn. nie określ. co to sztu. Jest drugi wyr: obecz. mniej używ. a jak tamten ... poch. Niemcy dzisiej przez „Kunst" rozum: sztukę objaw: który się ze sztu-piękn: die schön. Künste = W. etymo: tego nie znajdz: bo Kunst = können, umieć = Kunst = umiejętno.

Wyr. zaś sztu: któr. obecz. odgryw. tę sam. rolę co u Niem. die Kunst = die deutsche Kunst = polska sztuka = zastosow: zupeł. pierw. znacze: = kawał = w mowie kupiec = szt. sukna lub płótna = zob. 29.5.99 = sztuka do wykł. = Ale u niem. Stück nabrał znacze = utworu = ein neues Stück aufführen = a dawniej w mow. rzemieśln: oznacz. produkt, zrobio. przez czeladn: by uzna. go zdoln: majsterstwo = Meisterstück.

zob. not. z 29.5.99

To specyal. znacze: utrw: się u nas na równi z Kunst. a nawet pozys. się tak gruntu: że trudno wyjść poza od Kunsta:

Z drug. stro. i to pew. że niem. Kunst a polsk. sztuka naj-
cześ. znacz. oznacz. to samo, co grec. τέχνη, łaciń. ars;
a te mo. stoj. w przeciw. do przyro: τέχνη – φύσις, ars – natura.

Co jest τέχνη?

Każ. zdolno. wyrabiać. czegoś prawdzi. za pomo. rozu – Arys.
Defi. tak szero. że obejmu. każd. czynno. ludz. któr. odbyw. jest
umiejęt. dla osiąg. jakieg celu, bez wzglę. na to, czy tym cel.
będz. czynno. czy utwór (dzieło)

Szt. lekar. i gimn; szt. kuchar. i krawców;
Sterow. stat. i rządz. rzeczpospol.
szt. tańca, jeździe~~cwa~~ckwa i robien. broni.

A ponieważ szero. jest przyr.: robien. tworzen. ποίησις:
nawet począt. Bibl. ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ
τὴν γῆν –

Przez dzieło.. ale zast. w każ. przy.: inaczej. tego przy
stała się ποίησις = poezja; w tym znacz. przesz. do wszystk.
przy. ~~euro~~pejs.:

Ale każ. szt. jest wiedz.: podział przeto kunst-ludz-wiedz
na teoret. prakty- poety = tj. twórcz. ~~rob.~~ Wykł. 29.5.99 /16

Estety

Dalszy ciąg §1^go O naturze i pojęciu Sztuki.

Aryst. podzielił rozumow: (διάνοια) na πρακτική, ποιητική, θεωρητική. =

Z nich tak zwa: ποιητική jest równoznacz. z ~~ποίησις~~ τέχνη -

ποίησις i τέχνη oznacz. to samo

Sztu: τέχνη, ποίησις wytwarz: dzieł. któr. pierw. ἀρχή (działa.) nie mieści się w nich, lecz w twórcy = (Eth. Nic. VI. 4)

Bo mi. da się dziel. sztu. a dziel. przyro. że pierwia: działa. w pierw. jest w twór. w drug. jest ono w [illegible] jego samo: = Met. VI. 7 -

Celem sztu. jest wytworzen. dzieł. któr. zostaj. po akcie twórcz. - ściśle rzecz. Phys. II. 14 -

Pot. i to zowi, że w dziel. sztu. przyczyną jest różn. od skut. a przyc. tej. forma sama (idea) znajdu. się w duchu twórcz. (Met. VI. 7)

Stąd tyl. słow. może wydow. dzieł. sztu. - one nie są dzieł. instynkt. lecz są obmyślane.

defin. sztu: ona jest zdolno. (uporząd.) wytwarzen. tego, co przedtem jest za pomo. rozumow. ἕξις μετὰ λόγου ἀληθοῦς ποιητική =

Ta defin. obejmu. wszyst. sztu: nie tyl. piękne, lecz inne = [illegible] pod pewn. względ. podpadaj. pod nią = logi. gram. retoryka sztu.

Porów. L'esthétique d'Aristote par Bénard - Paris 87 -

Aryst. dzieli sztu: wszystk.

na sztu: potrzeb. życia = πρὸς τἀναγκαῖα

i na sztu. rozrywk: πρὸς διαγωγήν (Met. I.)

cza. dodaj: i przyjemno: πρὸς ἡδονήν =

Bénard p. 33

Ale bezd. rozróżn: wszy dzy. podział: bo są then sztu. które nie stw. [illegible] poiyt. wytwarz. ani rozrywkow wyłącz. jak logika, etyka, retory =

A sztu. przyjem. nie tyl. sztu. przyjemno — są i tak. które uszlachet. dusze uszczęśliw. obyczaj. i t. d. — np. muzy. poez. zwłasz. traged.

Mej. więc sztuki „piękne" [illegible]: = choć sztu. rozryw. (διαγωγή i wiecze — ἡδονή) cel wyższy — są διάθεσις — wyprowadz: koncesji są zabawi. [illegible] dusza — παιδεία.

Jest jeszcz. inny punkt widzen: wedł. który dzieli Aryst. sztu.

o/o zob. wykł. z d. 29.5.99 p. 6

Jedn. sztu: dokon: natu = wie[illegible] dokon: = in. ją naślad: Phys. II. 8 = ὅλως τε ἡ τέχνη τὰ μὲν ἐπιτελεῖ ἃ ἡ φύσις ἀδυνατεῖ ἀπεργάσασθαι, τὰ δὲ μιμεῖται =

(zwła. wdz. poez.)

w poety. naw. (roz. 1) mowi że wszy. sztu. ogólnie naśla-downi: μιμήσεις — a różn. się tyl. a) co dot. tałbo i sod. kałdi że pomo. któr. naślad: b) albo co do przedmiot; któr. naślad. albo c) sposób naślad. ἢ τῷ γένει ἢ τῷ ἕτερα ἢ τῷ ἑτέρως — ib. c. 3 +

+ n.p. a) kolora. lub marmu. lub głos. lub ton —
b) wyprod. smut. lub wesoł.
c) ton zamprzedmiot: naśl. przedsław: w poezy. epicz. inacz w dramaty. i t. d. o/o

31. X. 901

§ 2. ~~Taine~~ Istota ~~o pojęciu~~ i pojęcie sztu. wedł. Taine'a

Zob. Wykł. z 29. V. 99 k. c = d z

Konklusz.: do któr. docho.: Taine (p. 26 vols. przekł.): „Zadaniem sztu. jest ujawnić jakąś cechę istot. lub wydatną a więc jakąś ideę ważną, jaśniej i dokładniej, niż się ona w przedmio. rzeczywist. wyraża. Docho. ona do tego posiłkuj. się całokształt. części ze sob. związan. któr. stosun. systematycznie zmienia. W trzech szt. naśladuj. t. j. rzeźb. malarst. i poezji te całokształt. odpowiadaj. przedmio. rzeczywistym"

Uzupeł. dowodzi, że defin. jego stosu. się także do dwóch inn. sztuk, któr. nie są naśladuj. i w zupeł. dostaw. inaczej: t. j. do archit. i muzy.:

Zob. o tem wykł. z 29 V 99 = d

Stosun. Taine'a do Aryst.: nie bezw. różn. co do pojęć. naślado.

zob. Wykł. 29. V. 99 — d

Główn. różn. w tem, że Aryst. wyklu. ochod. ze sztuk. umiejętn.: a Taine wyprowadz.: pomin. także z niemi.

Obaj myśli: że współ. cech. tak zwan. sztuk pięk. dawać naśladowanie: Ale pytan.: czy i jaki podział te wszyst. sztu.: — należ. odpowied. że Aryst. stanowczy podział: sztuk. umiejętn.: nie przeprowadz.: wymien. pięć jako wzor. ale nie podzielił. ich międ. sob. w odrębn. grupy — a to byłob. moż. przyczyn. się do lepsz. wyjaśn. istot. sztu.:

Taine także pięć sztuk naślado. przyjm.: opowiad. tańce a dodaw. architekt.: — wtem różni się od Aryst.: i ucho. te pięć sztuk. podziel. na dwie grupy:

a) sztu.: naśladuj. w ścisł. znacz.: rzeźb. malar. poezy:

b) sztu.: naśladuj. w znacz. nieścisł. — archi. muzy-

u Aryst. wszystk. są naśladuj. w znacz.: ścisłe.

A dalej przechodz. do podz. sztu. moż. on przyczyn. się do lepsz. zrozum. isto.: pojęć. tak. zwan. sztuk pięknych. †

† tańcz. i sztu. wogóle.

3.XI.901

Estety.

§ 3. Podział sztuk pięknych (a najprzód u Heglowskich) u wpraw. nowożyt. estety. zwykł. w którop. niema, w której inna (?) wierzb. pozyno. i wedł. nim rozedy klasyfiko. Dzieło. sztu. pięk. na ideal. i real., na subj. i objekty.

Prof. Rossbach, u któr. niegdyś (r. 60) stud. archeol. grec.: dział. sztu. piek. na dwie grupy, przeważnie pod wpływ. Schell. i wóż. ima. estet:

Pierw. obejmo. sztu. piękn. w spoczynk. druga w ruchu –

Równocześ. dzieli. jedn. i drug. na subj. i objekty =

Archi. Pla. Grafi. Muzy. Orches. Poez.

su. ob. subobj. sub. obj. sub.-obj.

Zob. Wykł. z 11.V.900

Podów. warto podz. Hegla.

Ten miał także dwa podz:

jeden wedł. zmysł. dla któr. istnieją i któr. za percypo: przez sztu. piękn.: zatem

a) dla oka: arch. plast. grafi.

b) dla ucha.: muzy: die tönende Kunst

c) dla wyobr. poez: die redend. Kunst =

} Zob. Wykł. z 11.V.900 – przez teg. brak orchesty.

mus. było także przez także zostoż. do obu

Drugi podz. wedł. idei, wyraż. w dziel. szt. Idea zaś która duch ludz. chce wyraz. może być subj. alb. objekty. alb. bezwzględ. czyli zgoda subj. z obj. alb. subj.

W pierw. raz. powst. archit. (obj. stanowis.) – jej formy dane za w przyrodzie
w drug. " " plasty. (obj. – subj. stano. czy. bezwzgl.) bo wnęt
w trzecim " " grafi. | formy znajd. się w przyrod. przenik.
muzy. | ale duch. czy subj.)
poez.

gdy duch twór. zajmu. stanowis. subjekt. wobec przyro. i ludzi. Ponieważ to stanowis. najczyst. uosobnio. było w epo. romanty. – na któr. Heg. młodości przyp. – nazwał je tak Heg. romanty. a z teg. punkt. widzen. wogóle nazwy archi. i rzeźb. w symboli. i klasy.

dla nas: zob. Wykł. 11. V. 900 ?

Różni. zacią. międ. podział. Rozenb. a Hegl.

Krytyka krytycz. podziału heglowsk. – wykł. z 30. V. 99.

4.XI.904

15

Estetyka

Hegl. pogl. na sztu. (w Aesthetik) i rozwój jej od architektury do poez. tak się przedsta:

„Wiecz. doskonał. środek i powszechn. sztuk wszelk. ~~sztuk~~ twórczy: przedstawien. absol. t. j. Boga sam. ile jest bogiem w swoj. samodzielno: jest nie rozwinięty do ruchu i różnic, lecz w sob. zamknięte wspaniał. bosk. spoczyn. i ciszy. Takt. jed. plasty. i jest właśc. sztu. central. Architekt. twor. jako poczat. sztu. wogóle niejako wstępny stopień do niej; ona przestaj. na sam. znaku. prawdzi. symetryi (Angemessenheit) - tego, co odpowiedniejsze jest. Naprzeciw obiektywno. absolutu w plasty. rozpocz. malarst. szereg subjektyw. kunsztów. Z tą subjektywno. zjaw. się natychm. wielo. i rozmaito. indywidualno. partykularyzm; differen. akcyi i rozwoju, wogóle pełny i barwny świat rzeczywisto. ducha, w której absolut jest widziany, chcemy, odczut. zatwierdzo. W tej ostat. form. sztu. rozkła. się znowu w stopnie. Pierw. malarst. Jej przedmiot. już nie Bóg jako taki, jako przedmiot ludzk. świadomo, lecz sama ta świadomo; Bóg w swoj. rzeczywisto. jako subj. żyw. działan. i cierpien. lub jako duch gminy -

Dalej mówi o potrzeb. koło sam. materyału grub.

Schasler, Krit. Gesch. der Aesth. Berl. 72 - str. 1005

druga szt. subjekty – jest muzyka –

Kreczą poezja =

Vrgl. u Schaslera 1008 zg.

pomij Ruggego:

Z Heglistów uczniów: największy wpływ. był Teod. ~~Ruge~~ Vischer najprzew. który zyt. wstor = Schasler p. 1044 –

Dla Hegl: piękno jest odblask. idei –

dla Vischera: piękno zost. wywoł. przez czynn. które przypomina, że rozdwojen. pomięd. teor. a prakty: (dem Theoretischen u. Praktischen) zost: przezwyciężon. =

Ale pomij. metafiz. podział szt. sztuk taki:

zaczyna od ~~abstr.~~ uwagi, że był powszechn. uwagi będz. uważ. ze obojęt. porząd. w któr. rozwij. się i wszystkie szt.

Jak Heg. i on przyjm. podwój. zasad. działu:

1° zmysły ~~narodowy~~ (oko, ucho, totalität der sinnl. Vorstellg)

2° Objekty. subjekty. – subjekty. objekty =

a) dla oka – czyli dla tworzącej wyobraź = bildende Phantasie artyst. rzeźb. malarst. – czyli forma objekty. sztuki,

b) dla ucha czyli dla wewn. wyobraź = empfind. Phantasie; muzyka, która jest forma subjekty. szt. – die subj. Kunstform

c) sztuki zmysłó. wyobraźn = die Künste der sinnl. Vorstellg +

+ od. der dichtend. Phantasie die subjekt-objektive Kunstform = zob. ~~Vischer~~ Schasler 1075

7.XI.904

16

§ 4 <u>Podział sztuk u Kremera</u> Estety.

trzy szer. wedł. Hegl – wykł. 2.VI.99 =

a) dzieł. sztu. istniej. dla oka w przestrz.

b) " " " " ucha w czas.

c) poezya i jej zadan. wzgled. poprzedn. sztu. = <u>ibid</u> 2.VI.99 – b

Piękn. uwagi o treści sztu. w przestrz. = ibid

Archit: rzeźb. malarstw. = ibid.

Nowe zadan. <u>muzy</u>: – wyższo: jej nad malarst. – <u>ib</u>.

muzy: porówn. do architektu. } ibid. c
obie sztu. mają charakt. symboli. }

<u>Poez</u>: pokrewień. z muzy = nie jest symbolją – w czem się różni od inn. sztuk =

Jak poezy: jedno. wzob. poprzedn. sztu: któr. istn. dla oka

dla czego wspład. się na trzy rodz: ! = ibid. c

Co mówi Vir. o swoim pogl. sztuk. pejz. = ibid. 2. VI. c+

" " o Vasarim

" " o sztu. ogrodni.

" " o sztu. dramaty =

W dalsz. tom. (II. III) dziej. fantaz. artyst. = pozz. niew. myśl owa: że sztu. wcho: ma char. symboli. – sztu. greck: jest przedewszyst. klassy – (t. j. plasty.) a sztu. średni. romanty. =

18

3

Wykłady Estetyki

miewane w półr. zim. $1904/5$ r.

zaczęte 24 paźd. 904 r.

—

Część pierwsza: Teorya Sztuki.

(Ciąg dalszy)

—

§ 5. Pojęcie i podział Sztuki u Libelta.

§ 6. Podział Sztuki u Henr.-Struvego.

8.XI.904

§ 5: Pojęcie i podział Sztuki u Libelta.

Stanow. Lib. w obec Heg: zob. Wykł. 2.VI.99. d

Czy ocz. odrzu. podz. Heg?

Podz. now: dwoja:

I. Sztu: rozważ. w sob. i międ. sob:

architekt. snycer. malar.
muzy. poez. wymo: } zob. 2.VI.99 = d d

podnos. że szt. u Hegl. brakło tej = a przyt. wymo: która wszystko estety. nie zaliczy. do szt. piękn.

II. Sztu. rozważ. w swoim rozwoj: ciało. i ducha:

a) instynktu b) podziw c) wiedzy

Sztu. zaczy. od instyn. – właści. wted. jeszcz. nie ma piękn. w idealn. lecz same natu. – ale jest inst. i jest porzu. czegoś =

Zob. 2.VI.99 – d

Filozo. i Krytyk: Tom IV: Estety. czy. Umnictwo piękn.

Tom V i VI zawier. piękno. natu. podziel. na architekt. poezy.
skulptu.
malarst.

Estet:

Zanim umysł pozn. piękn. zdumie. się nad potęg. przyr.
Nie uwielb. tej potęg. i wyd. dzieł. olbrzy. =
Przez pozn. piękn. sztk. staj. się wiedz.

Zob. 5.VI.99 – a

Upodob. umysło. – cześć religij.
wyzwol. duchow. od cielesn.

Umysłowo. – miło. – cześć (ibid.)

Z tej. punkt. widzia. rozwój sztk. przedst. się

I. Sztu. na stano. instyn. – upodob. wyni. z pozn. przyr.
u dzieci i dzik.

Bożysz. otocz. – mazy. kształti – tanie. ciało.

II. Sztu. na stano. podzi: – upodob. jest skut. zestaw.
40 zob.[2] sztk. produk. dzieci.[2] – |5.VI.99 a

III. Sztu. na szczyci. wiedzy
Zob. 5.VI.99 a x !

Estety.

Na treś. ideal. rozkwi. dopie. sztu. prawdzi. które znow. przebie. trzy épo. rozwoj.

1° Idealno - twórcz = rodzi się z poję. wzystko.
2° " " " " z miło.
3° " " " " z rzeczy

1° Grecja i plasty. = 2° chrześci. ... ornamenty. -
3° jednocz. miłos. z rzeczą w epo. Medyceu.
stąd podziw twórcz: w dział. Mich. Anio. i Rembr.
z refor. sztu. upada -- krytyc. - twor.
zob. 5.VI.99 - b

sam Syst. sztu. pięk. Lib. tak układ:
Zasad. pier: Nic ma for. bez treści ani treści bez for: !
rozmaitość. kszt. z ... ...
Ideał formy jest piękno
" treści " prawda
" obu razem - dobro - t.j. ideał formy z treści połącz.
zob. o tych trzech ideał. w Bogu - 5.VI.99 b ×

Według dzieł trzech ideał. piękn. prawd. i dobr. — czy. formy, treści; żywo. — wszęd. we szt. piękn.

Artyst: z mater. przyrod. twor. sztu. plastyk:

archi. — rzeźb. — malar.

potem z żywoto. mater. ludz. twor. sztu. ideal:

muzy. — poez. — wymo.

Ale jest trzecia trójka —

to pierw. wyraż. form. sztu. piękn. czyli ideał piękn.

druga " treśc " " " ideał praw.

trzecie " życia — formy i treści czy. ideał dobr. i tąd

! zob. 5 - VI - 99 — c

O powszechn. sztu. zob.

5. VI. 99. — c — f.

tablica dziewięciu sztuk.

6. VI. 99

15. XI. 904

21

§ 6. Podział Sztuki u Henryka Struvego. Emery. prof. warsz. w likw. esty. i rozpraw. poza tem w dwóch dziełach wyłoż. swoj. estety: Sztuka i piękno. Warsz. 92. — Estety: jako nauka. Warsz. —

Estety.

Napis. bard. wiele o kwest. estety. Spis rzeczy ogłosz. aż do r. 86 mieści się w końcu Estetyki tego Warsz. 86

Tworz. sztu. ~~ma za~~ treść piękn. podmiot. [zajmuje się piękno przedmio. ~~w ze~~ ~~jest~~ formy piękn.] [piękno jej, która jest] [sztuka, która jest]

ona zat. rozbiera szczegóło. piękno podmiot. i przedmioto. czy. piękn. ducha i natu. i ideału prawdy.

zob. 8. VI. 99 r.

Dwie grupy zasadni. sztuk piękn:

a) szt. podmio. czyli ideał.

b) " przedmio. " reału.

równ. tych dwóch szereg. ibid.

Szereg b ma za mater. kształty przestrz. — stąd naz. sztuka plasty.

1) budowni. 2) rzeźb. 3) malars.

2 szereg a ma za mater. dźwię. zmysło — stąd szt. dźwięk.

4) poez. 2) muzyka. 3) mimy:

bo najbezpośred. wyraz. treści ducha jest dźwięk, a przedewsz. głos, mowa, śpiew, itp.

W rozwoju dziejo. występ. najpierw na Wscho.

a) poez. i archit. – pierw. najbar. podmio. szt., drug. najb. przedmiot.

zob. o nich 8. VI. 99 c)

b) pot. krasomów. i rzeźb.

pierw: za pomo. słów, gest. i mimi. (Taniec z niem. art. jako połącz. całą szt. teatr.) wytwa. form. odpowie. rzecz. dla treści wew. ducho:

drug. ma za pośredn. rzecz. kształ. człow. – który ożyw. za pomo. treści ducho. –

Obie szt. wzajem. się j. t. p.

Krasomów. i szt. dramatycz. wznieść się wydob. ze sieb. życ. pozw. rzeźbiarz to skamienie. krasomów. i szt. drama.

c) na trzeci. miejs. przycho. muzy. i malars.

w pierw: najści. zespolen. treści ducho. z wyra. zmysło.
w drug: najwyż. idealizo. rzeczywisto.

zob. 8. VI. 99 d)

17·XI·904

a
—
22

Estety.

§ 6. (Ciąg dalszy)

Jak urzecz. prof. Stru. swój podz.? – zob. 8-6-99 d_x

Zharmoniz. i zrównoważ. treści i for. może być osiąg. podwój. drog.

Albo punkt. wyjś. będz. treść

wted. norm. ideały, dzieło Ducha szukaj. odpowie. wyra. w
form. świa. zewnętrz.:

szt. wtedy z wyżyn Duch. zstępu. w zakres świa. zewnętrz.
wiążąc. oba te czynni. = ~~i~~idealiz. się idee –

alb. punkt. wyjś. będz. rzeczywisto. przyj. jako for.
wted. chod. o uzupełnie. jej pom. treś. Ducho. idealn.
szt. wtedy od rzeczywisto. wzno. się coraz wyż. do sfer idealn.
i t. d. czyli idealizu. rzeczywisto.

Są to dwa kierun.: Utwór. wychodz. z róż. punkt. zdąż.
do tego. sam. celu
w pierw. raz.: zrealizo. idei – w poezyi – krasomó. – muzy.
w drug. raz. idealizo. rzeczywisto. w archi. – rzeźb. – malar.

zob. 8-6. 99 d_x

Krytyk. pogląd. Stron:

a) Jeśl. Str. twier. że treścią sztu. jest piękn. podmioto. a form. jej piękn. przedmioto. to jeśl. szt. musi pośred. dwa te czynni. i trud. na sam fakt. oprzeć podz. sztu. na podmio. i przedmio.

b) Jeśl. dalej twier: że droga rozwoj. w sztu. prowadz. do zharmoni. i zrównoważ. treści i formy – alb. zrealiz. idei alb. idealiz. rzeczyw. to w prakty. artyst. dziej. się przeciw., bo tem zaw. rozpocz. życie się treści czyli piękn. przedmio. a dzieł. gdy jest goto. artys. przystęp. do urzeczywist. przedmioto. piękn.

c) wprowadz. wyjąt.: do szereg. sztuk piękn. a pomin. orchesty. przeciw. się zasadz. idei twórczo. artyst.

Nareszcie

d) Antyte. międ. sztu. podmio. czy ideal. a przedmio. czy realn. nie da się ani uzasadn. ani przeprow.: w dzieł. sztu. na pozorn. gatun. Nie daj. się ona. jasno wytkn.

Potko. ona od Schellin. który przyjm. trzy sztu. real:
t. j. 1° muzy. 2° malar. 3° plasty a równoleg. z niemi trzy sztu. ideal:
t. j. 1° liry. 2° epi. 3° dramat = Zat. uprzedn. trzeba szt. realn. same
Stew. poez. jako ideal: podział. na trzy rodz.

17. XI. 904

§ 6. (Ciąg dalszy)

Podz. Schelli. jest i niekompl: bo opuść. archit. i orchestry. a jest prócz tego niemało.

Iście bow. przez wyr. real. zrzucenie materyal. podst. szta: to muzy. jej nie ma, nie może zat. należ. do sztuk. real.: (u Schell. połącz. z malars. i plasty. w jedn. grupę.)

Iście zaś przez real. rozu. to, co wyraż. pod zmysł. podpa. to i poezy. będz. real: wyjątkowo nie różni. względ tym względ. od muzy. jak wspom. przy Heg.

Przykro. jeszcze ta trudno. nie mała, że Sch. w każd. szeregu przyjmie: teraz ideal. lub reala: antyte. real. lub ideal; wreszcie synte. lub realno-ideal. lub odwrot:

Zat. w szeregu reala:

a) muzy: będz. real.	w szere. zaś ideal:
b) malar. u ideal.	a) liry = będz. real.
c) plasty. u idealno-real.	b) epop. = u ideal.
	c) dram. = u ideal-real.

Zob. Schasler, Gesch. der Aesth. I. 863
Hartmann, Gesch. der Aesth.

Opuszcz zaś Szell. i archit. i orchest.

Iści. z tym podzia: zestaw. szem. Struve'

szer: real:	— szer. ideal.
a) archit.	a) poezya
b) rzeźb	b) rethoryka
c) malarst	c) muzy:

wdrąży tak zadziw. różni. w wyjąt. tych sam. wyra: że dany za wzgl. żeb. je ściśle wytłum

Wykłady Estetyki

miewane w półroczu zimow. 1904/5 r.

a zaczęte 24 paźd. 1904 r.

—

Część pierwsza: Teorya Sztuki

(Ciąg dalszy)

—

§ 7. Liczba sztuk, zwanych dziś pięknemi.

§ 8. ~~Ugrupowanie~~ ~~O dwóch grupach~~ Podział sztuk estety. na dwie grupy.

§ 9. O pierw. grup. sztuk estety.

§ 10. W jakim porząd. idą po sobie trzy szt. pierw. grupy?

17. XI. 1904.

a

Estety. 26

§ 7. Liczba sztuk zwan. dawniej „pięknemi". Z dotychcz. omawian. podział. sztu. wynik. że jedni więc. drudzy mniej sztuk „piękn." przyjmu. Nie jest to rzecz obojęt. bo jeżel. prawdzi. isto. sztu. nie się objaw. po zbadan. sztuk. poszczegól. ~~która~~ tę metod. uważ. za jedyn. naukow. we filoz. przyjęt. w tej częś. która popoli. nazyw. estety. – trzeb. wtedy wprzód ~~oznaczyć~~ zgodzić się na liczb. sztuk. pod. wzgl. racyonal. ugrupow. Słuszn. mówi Schasler (Aesth. II. 59), że ugrupow. sztuk. piękn. jest kamien. probierz. i miernik stopniowej – Gradmesser – wartości naukow. każde. syste. estetyk. Wszak w niem, do j. w ugrupow. schodzą się wszyst. kwest. teorety. na uświetl. wymag. Innemi słowy: kto podzielił dobrze sztu. zwane piękn. taki wskazuje, co należ. rozum. przez wyraz „piękny". Ale taki ugrupow. bez oznaczen. wprzód liczb.?

Schasler sam przyjmuj. szereg sztuk piękn. w następ. porząd.: (II. 58)

Architektu. Plasty. Malarst.

Muzy. Mimi. Poezya

Należ. zwr. uwag. że przedewszystk. Schasler nie rozum. sztu. aktor. bo ta jako środ. powodzeni. należ. do drama. sztu. (trag. lub komed), ale rozum. coś więcej od

365
32
10950

60720 = 1206
60 × 4 = 240
1440
86400
3600

Vaiu-a - zatem mniej wsz. zaw. dziel. pantomi (II. 208) - Jeżeli
zaś. mimi. pozytyw: stworzy. wyr. orchestyi: jako trafniej. a
przedewszyst. pełniej. bo obejmuj: takż. mimi. - nie będ. oddzieli
się od ogól. wrażeń: które u stwórz. były powszechne. u wszyst.: może
wsz. do dziś. warto: że orchestyi. jest sztuki: piękn: i do piękn.
~~ieby~~ jak mówią, ten zaś. przew. należ. do muzy. poez. i t. p.
Należ. to afirmo. przeciw Hegelistom i Schelling: których mistrzowie
wykreśl. orchestyi. z rzędu. sztuk piękn.

Zob. pantomi. u Bachos i Ariadne w Xenof. Sympo
Bard. dobr. wyd. Rettiga - Xenophons Gastmahl - griech. u. deutsch
von Rettig Leipz. 81 Engelmann.

Poniew. 14. V. 900

Trud. w isto. ~~odpowo~~ orchest: godności sztu: nie tyl. w
uwoz. - wzorze: jak nią jest szt. - konn. jazd. lub fechtun. - lecz w
ścisł: estetycz: lub po wszyst. piękn. W starożyt. wzgl. o ten
nie powątpiew: czy orchesty. była wykon. dla sieb. czy w odnośn. do
treści. utworu. Bo orchesty. podówcz. jako sposób: w balecie lub prze
treść. wyrob. za pomo. ruchów harmonijn. ciała i bogat. mimiki.
wyraz. przebieg i jej towarzysz. [illegible] umiejętno. tańca: i istotniejsze
~~[illegible]~~ jedno jak mater. w ze wszystk: mającej ze towarzyst.

muzyka może osiąg. najwyż.: jej zajęt.
zważyw. estetycz.
Zob. miejsca. u nas zachowane.
przez ~~Hegel~~ estetyczna
bardz. przez Lib. u Strauss
u Niemc. zaś przez Hey.
Schelli. odbiór jej [illegible]
u nich wykonuj. niepodzielne

17 a XI 1904 — 6.

Estety.

27

§ 7. „Liczba sztuk upiększających" (Ciąg dalszy)

Architekturę przez narzy. estety. potem także w rzędzie wszyst. sztuk pięk. zalicz. z nich wyklu. ~~[illegible]~~ poprzez Schellin. – jak wspomn. (8. VI. 99 e – 17. XI. 1904 b) tak samo ~~[illegible]~~ przez ucz. jego Asta (8. VI. 99. e) w Syst. der Kunstlehre – zob. temż. w ocen. róż. się od Schell.)

Przywró. ją znow. Köstlin w swej Aesthetik Tom I – wszystkie wyrzuto – zob. 8. VI. 99 e – a dzisiej powszech. bywa do sztu. estety. zaliczan. W starożytno. wykluczył ją Arysto: mając ją razem ze sztu. prakty: służ. potrzeb życia a nie uniesień ozdob. co więcej. one uczyła

Retorykę natomiast przez Arysto: rozt. przeniesiono do dialekty. a w części do polity. i sztuki. bo (nie ma) najwięc. owych główn. cech, powiedzi. przez inn. sztu. zaliczających się piękn.) Poradnik które skłonił ~~[illegible]~~ Aryst. do takie: sądu o krasomówst. dzisiej nic nie utra. ze swej siły i ~~[illegible]~~ były powstały Libelte i Struv. od narne jej mniejsza powodów. w rzecz. twór tak funk. estety.

Zob. 14. V. 900.

Można przeto uważ. za dość powszechn. uznan. fakt, że jest szereg sztuk pięk.: architekt. plasty malarst. – muzy. – orchesty. poez:

Tę sam. liczb. przyjmu: np. Karl Lange, Das Wesen der Kunst 2 Bde 901 – Berlin – Grote –

tak samo Joh. Volkelt, w swoim pierw. ez.: 3 przerazi grubo tom: Syst. der Aesthetik. Münch. 905 = Lipps Aesthetik Bd. I 903 – Hamb – Voss – choć wszys. się róż. w grupowan. sztuk. i charakteryzow. tychże.

Robert Prölss, Aesthetik – Webers Katechismen – 3e wyd. 1904 Leipz. Weber = w zasadz. tą sam. przyjmu. ilość sztuk. = choć je na trzy rozkłada grupy i pozorn. mnoż.: podwoj.: pierw. sztu. dodat. lub pomocnicz.: do godno. sztuk. samodziel.: (p. 194–195). Ale ten pozorn.: trojs. podział łatw. daj. się usun.: Prölss bowiem w pierw. rzęd.: kładz. architekt. plastyk. malarst. = na co [illegible] przez. powiedzanej: zgoda = są to sztu. wedł. niego. ich: w stosunk. = przestrzen.

Drugi rzęd.: obejmu. także sztu. – któr. [illegible] i znatu. rzeczy produku. się w stosunk. czasow.: – poez.: śpiew, muzy.: instrum.: (to znaczy: bez śpiew.: lub z tań. wykonyw.:) = tak zw. tönende Künste = Hey. jak wspomniał – odróż. tönende i redende oz. poez.

Na reszcie trzeci dział stanow.: sztu.: któr. i w przestrzen. i czas.: warunk.: wykonyw. rzecz swoją = naśladuj. sztu. – mimische Künste = Taniec, sztuki gimnasty. = sztu. aktors.:

Nie trud. dostrzec, że śpiew bez słów, jest niezupełn. muzy.: wykony. przez rob. instru. któr. jest głos. ludz. ze swo. niezrozu.: – jeśli zaś słowa śpiew wygła.: będz.: to kombin. z poezyą i muzy.: ozdo że ten sam instru.: ludz. muzy. i text poezyą: wygła. i go akompaniu.: muzy. wciąż. rob. muzy. Jeś. przy tem odzyw. się jeszcze inn. jako instru. n.p. fortep. mamy poez. o podw. akompan. #

Zresz.: poez.: nawet recytow.: ma w rytm. i metrze domieszkę (Komplet.) muzykal.: – Zat. drugi rzęd. redukuje się do stosu. sztuk. – poez. i muzy. o róż. gatunk.

§ 7. Liczba sztuk pięknych: (Ciąg dalszy) =

Estety 6 28

Nareszcie trzeci dział obejmuje tak. zw. mimique – naśladow. sztu:
zostały ~~jest~~ nienaśladow. obrazy: Figury w nim taniec, gimnastyk. sztu-
aktor: = Najpierw najw. niestosow: bo taniec nie jest ani mimicz. ani
muz: naślad: od poezji lub rzeźb. lub malarst = jak starożytny
ci uważali. który za przykł. Greków znowu go zalicz. do sztuk pięk:
a gimnastyk. nie jest sztu. estety: w zasadz: rozwoj: ani właśnie
starożytn = tak jak sztu: leczen. nią nie jest. zwykle ina. sztuk.
Nareszcie: tak. zwa. sztu. aktor. jest nieodłączn. poezji dramaty:
a w pewn. mierze wszelk. poezji. tworzącej: Jest = aktorów: ją wykonuj:
reprodukuj: utwór poety = nie zmien. to jej uczta: która zwane
ją być pomocniczą. sztuk: Bez dram. niemożna żad. rzeczy bytu =
chyb. że roli uż pantomi – a wted. nale. do tań: Cały więc trzeci
dział redukuje się do orchestry: która jest sztu. samodz. i do aktorst.
któr. jest dodat. niezbęd. do poez

Zob. Krokla: 8. VI. 99 f.

Estety.

Podział

§ 8. ~~O dwóch grupach~~ ~~Ugrupowanie wszelk.~~ na dwie grupy sztuk estety. nie przedsta. zbyt wielk. trudno. Dzisiej, dziś powszechnie: przyjmu. dwie grupy = a usiłow. żeby z nich utworzyć aż trzy grupy (n. p. u Hegl. i ~~Engliś~~ b. Viremera i t. p. Także u Prölsz'a Aesthetik =

zob: § 7 = 17. XI. 6

Taki podział na dwie grupy, z któr. jedn. obejmu: archi. rzeźb. malar. czyli plasty. sztu. a druga muzy. orchestry. poez. czyli sztu. muzy. jest bar. staro: Napotykamy się w starożytno. a później u Perypa:

Zob. 14. 5. 900 c

Powo: były pedagogi: – ibid.

po części prakty. ibid.

22.XI.904 | 5 | 30

Estety.

§ 9. O pierw. grupie sztuk. estety. Zob. 15.V.900.

Niemcy: die bildenden Künste – dla czego ?

Schasler: d. räuml. Künste – lub

d. Künste des simultanen Anschauens

Druga ta nazwa nie ścisła – nie stosowne

zob. ibid.

Lepiej powiedz: że utwo. sztuk tych maj. części, istniej. obok sieb. niemcho. w przestrze. i jako tak. przedsta. się nasz. wyobra: chociaż percep. ich czę: nastę: jedn. po drug.

Dla czeg. nie moż. być inacz! ibid.

Druga grup. ma czę. które. następu. po sob.

zob. ibid.

Nie woln. powiedz. z Heg: że szt. pierw. gru. istniej. dla oka a szt. drug. grup. istniej. dla ucha, bo to niedokła. i zbyt ciasn. wyraż.

Heg. mówi że utwor. trzecia grup: istniej. dla wyobr. t. j. poez: bo ta nie istniej. wyłącz. ani dla ucha – choć ją nazw. redende Kunst by ją odróż. od muz: któr. dla nieg. nazy. się tönende K:

= w przeciwień. do części istniej. ko. lejno po sob. gdy po skońc. jedn. gr. następu. druga itd.

1) Najpierw nie mogę poezyi dla tego oddzielić od sztuk przestrzeni: że one zwracają się do wyobraźni: bo każda sztuka istnieje dla wyobraźni:

2) potem nie mogę poezyi oddzielić od muzyki: pod pretekstem: że ta druga jest brzmiącą sztuką: (tönende K.) i dla ucha istnieje; tamta zaś mówi (redende K.) i nie istnieje dla ucha. lecz pośrednio dla wyobraźni. bo muzyka. posiada te same cechy = istnieje dla ucha wprawdzie ale także pośrednio dla wyobraźni:

Różnica tego. muzyki. i poezyi. na czém polega.

Dla czego? rob. uwag. o Grölsche = 17.XI.904 b

Co trzymać o twierdzeniu; że sztuki pierwszej grupy istnieją w przestrzeni a sztuki drugiej grupy: w czasie?

15. V. 900 ✗

24. XI. 904.

Estety. 31

§ 10. W jakim porządku idą po sobie twory sztu. pierwszej grupy?

Twory te sztu. są zwykl. wykła. w tak. następ: 1° archi. 2° plast. 3° grafi.

Czy to następs. ma jak. podsta. w rozwo. history. tych trzech sztuk?

Oto pierw. pytan.

Gdyb. zaś pokaz. się, że brak. tej podsta: history: to powst. zar. drug. pyt:

Czy może, mimo tego braku, następs. jest uzasadn: bo wyraż. stopniów. wartościowe?

A gdyb. i to przypuszcz. okaz. się nieuzasadn. pozost. trzecie możliwe: że następs. owo wyraż. może postęp dialekty. od tezy przez antytezę do syntezy: czyli od objektywa. po przez subjektywa. do równowagi obu poglądów (objektywn. i subjekty.)

Zob. uwagę. 17. V. 900

Temi odpowie. na wszyst. pyt.

architek: nie jest pier. sztu. — przeciw Schasl: ib. x
o Vischer i Hegel

Ibid. uwa: o rytowan. i malow. ciał u plem. dzik. nie mniej, żeb. archi.

Czy następs: moż. uchodz. za wyż. stopniow. wartości?
zob. ib. x = 17. V. 900.

Naprawdę co do dialekty. rozwoj. trzech sztu. przestrzen.: o których wspomn. dotąd. ~~przykłada~~ odpowiedz. roli. czyt. etykty. (Lucien. i polit.: heglist. wyst. Wystaw.: uwa. podobi.

1° zach. dialekty. pomost. międz. temi trze: sztu. trudno nie moż. bo każd. z nich ma inn. spos. istnien.: Malars. przedst. się jako płaszcz. a gmach architektu.: na zewn.: jako bryła trzyrozmierna; jako przestrz. rozchodz. się w trzech kier.: aż do gran.: nakreśl. jej lub propor. Tak. samo ma się rzecz z posąg: wobec obrazu, Tem rozciąg. się na płaszcz.; tamten brył.: ze wszech stron widział. rozmierzono w przestrz:

2° Ale podob. stosun. zacho. międz. posąg. a gmach. Prawda, że oba istniej. w przestrz. i wypełn. ją swe. częś.; oba moż. obchodz., dotykać. wymier. oba za to przedmio. plasty. zrozu. też i takim sam sposob, co nasze ciało rozmierzono. w przestrz.: Ale pozatem ustaj. analog. i wątpi. zeb. ktoś chciał ją obr. za podst.: porów. wartości = n.p. *

* że posąg stanow. obow. kościoł: n.p. Gattamelata na koniu, dzieło niemiec. Donatellego, obok kościo. św. Anton. w Padwie = (jest dokoncz. lub uwieńcz. dzieło tw.: od kościo. dla tego że jest posąg a to kościoł = bo na to wszystk. wszyst. dialekty. spekul.

24·XI·904 6

Estety. 32

Po międ. ~~Kościo~~ Gmach. a porząd. poznim. że istniej. przed nimi w przestrze: ze-
środ. kardynal. różni. — przypuśćm. naw. że ich wartość estety. jest pierwszo-
i że wraż. estety. przez nie wywoł. takie pierwszorzęd. Różni. nie w tem
się mieści, że gmach jest kolosal. bryła (w znacz. materyal.) a porząd daleko
mniejszy — lecz że gmach swój daje na wewn.: jest przestrzen. estety.
zorganizo.: a ta przestrz. jest główn. rzecz: bo gmach na to, żeb. w
nim przebyw. Taki wzgl. powin. coś, co tylk. istniej. dla poznaned-
ziemi — o prócz porząd. nie wart. nawet wspom.: — powin. z niemi, co istn.
główn. dla swoj. wnętrz. lub głęb. to wydał. się ze swoich zewn. pozorn.
że istn.: i na zewn. i na wewn. w tej samej mierze. Są to dwa świa-
estety. przez stwor.: wtórnie jedn wewn.: jest cel. zewnę. świa. i jemu
zewn.. wszyst. form. i wszyst. bytu.

3° Powiedz. tedy. że porząd jest subjekty. lub objekty. antyte. gmachu
a ten w pierw. raz. objekty. w drug. raz. subjekty. tera wracając: zes
idei piękność: w artystyk. kształt. a pod. znaleźć w przeklęst. synte-
lub zróżn. owych dwóch sprzeczn. się dziedz. wsz. sztuk, jest takiem
zdumiewa. Dziwne. że nie wart. się bad. nim zatrzymuj.: po moich
zbyt dług. wypłacenie —

Zatem wyjąt. porząd.: trzech sztuk plastyk. — archit. rzeźb. malar.:
nie daj. się ani historyj. ani [illegible] w znacz. estety. bowiem. ani dialekty. obraz.

Wykłady Estetyki

miewane w półroczu zimo. 1904/5 r.

a zaczęte 24 paźd. 904 r.

=

Część pierwsza: Teorya Sztuki

(Ciąg dalszy)

—

§ 11. Czy należy zachow. porząd. tradycyj. sztuk pierwszej grupy?

§ 12. W jak. znaczeniu „naśladują" sztuki pierwszej grupy i co naśladują?

§ 13. O pierwiastkach estetycz. Architektury.

§ 11. Czy należ. zachow. tradycyjn. porząd. ~~trzech~~ sztuk piękn. grupy? Estetyka.

Sądzę: że tradycyjn. porząd. tych sztuk nie porzuc.: ani rozwój histo. ani bezwzględ. ocena warto. ani dialekty. rozwoj ducha czy boża. ludzk. woln. zrzys. na cześć w tej. potęga zrzek. porząd. w któr. wy- znajdu. zacz. się od archit: ~~[illegible]~~ poręczo. do rzeźb. a kończ. na malarst. Wyłoży w odpowied. §, dla czeg. ten porząd. nie zgo. się ani z rozwoj. historyc. ludzko. ani z warto. bezwzględ. tych sztu. ani z dialekty. wrzeczyw. ich genezy.

Przykł: Mich. Anio: zob. 18. V. 900.

To pewn. że także kopu.: S. Piot. jak posąg Mojż. w San Piet. in Vincoli jak i freski w Syxtyn.: są cudzie: i t. d. ibid. a rozważ. w sob. każ. sztu. w grani. jej zakreślo: moż. stwor. arcydz.: a każ. arcydz. przez jakąkol. sztu. stworzo. wywoł. w odpowied. usposob. widza ~~estet~~ wrażenie estetyczne, z teg. punkt. widzie. i cenio. ma ono warto. bezwzgl. bo jest samo doskonałe; skąd ja oczywis. być moż. w twor. ludzk. Z teg. zaś wyni. że żadn. ze sztuk estety: któr. zajmu. się, nie jest

wyr. lub wir. bo kier. ~~potrzeba~~ może: na właści. jej spos. i w granic. jej na-
kreślo: po za któr. nigd. nie powin. się wyłam. pomysł nowy wiel.
w piękn. materyal. kształt.

Lecz mimo to twory sztu. pierw. grup. występu. w pewn. stała
porząd. i w takim za wykład: musi być war. tey. porządku. Porząd
ten musi ~~być~~ na w ocenie poleg: Skoro nie opier. się na wzgląd. histor-
jak wykaz. w § poprzed. ani na wartości ani na dialekt. col.
zapyt. na czem ted. poleg? Odpowie: polega ~~się~~ na wzgląd. społecz: który
jest takie wartości. ale inn. porząd. świa estetyczna względy, historyczn. lub
dialekty.

Architektu. jest przedewszyst. sztu. społecz: a prawdziwie społe-
czny. się wraz z budo. gmach. Te gmach. dźwiga. za praca współ. narodu
gdy mow. o społeczeństw. normal. i cywilizo. i naznaczają swój charakt.
cał. miast. i okolicy. — Oczywiś. nie wszyst. budow. należ. do dzieł este-
tak. któr. mają wyłącz. cel praktyczny: n. p. spichle: magazyn. arsenały,
fabry. i zwykłe. domy. prywat. starają się (wyjąwszy: któr. nigd. nie
pokusi. się o wspaniałą estety. wraz. Nie każdy to jego zamierzo.
Ale tey. treb. utwory architekt: dziel. na dwie klasy: jedn. zgoła
porządkuj.: natu. i należ. do wszystk. przedmiot. inn. zamierz: prócz celów
praktyczn. osiąga. także wartość estety. i z tym zamierz. są budow:

Temi zapomn. się histo. sztu. i filozo: sztu. stanow. część integr. estety.
One też decydu. o stop. kultu. powied. przez jak. społeczn. Któr.
bow. społeczn. wkład zaczę: staw. miast. obok. mnóst. budowli czysto
praktycz. przeznacz: wzięła się na drugą. pewn. liczb. gmach. mają:
nie tyl. służ. pewn. celom prakty. lecz równocześ. odznacz. się estety. form.
Nie trzeba. koord. się zacho: żeb. ned. form. najokazal. świątyń. gmach.
rząd. i sądów; teatr. i szkół; wszystk.: gmach. bogatsz. indyw. powiedz.
to zadowol.: i wrodzo. instynkt estety. który. potrzeby. w każ. społeczeń.
a dodaw. blasku i powagi. wobec obcych.

Ile razy okaz. się taka. potrzeb. architekta z zwykł. kunsztu
rzemieśln. zamien. się w sztu.: ideału: który jedn. nowo. na tych wszystk.
estety. nie mogła zapomn.: otóż że jest sztu. taki. pozyt. służ. prakty.
celom. A w tem różni się od drugi. inn. sztu. plasty. Te mają: skulpt.
szczeg. malarst. produkt. utwo. swoj. jedyn. na to, aby były ogląd.
a ost. żeb. się podob.: Architektu. ile jest sztu. estety. lub dzieł
przyn.: także staw. sob. to zadan.: ale nigd. nie zapomi.: a przynajmniej
nie była zapomn. tego, że społeczeń. i przyzwycz.: domag. się od niej
także celów utylit. Nikt nie ~~stawia~~ stawi. willi na to, aby

ją wygląd: przedewszyst. wiciii. chce w niej wszystk. wygod. i przyjem.
przyszłość: Potrzeb zaś który stow. po ogrod; obrazy który zewn.
po ścian: mogą stać. wyciąg. zabew. estetyk.

A ter. tutaj: zakoń: że architekt. od kąd zaczął: przedtako:
gmachy publicz: którzy musiał. się z podoby. zadan: że gmachy te
mają: być okazą: i wzorty. podziw; ale że mają: także być
~~repertuar~~ ludzkimi: / To drug: błąd niewdzięczny: od pierw: A co ludz. nie
wchodzi. do tych gmach. jedyn. na to, żeb. je wygląd; przedewszyst.
chcieli w nich przebyw: dla wzniosł. ~~dla zatatw~~ pobud swoj. społecz: Chcieli w
nich modlić się i śpiew; nagić się i baw; procesio: i któżać
ale także. radzić o rzeczy. i bezpieczeństw. ojczyzn. Takich celów
wiele sob. nie stew. wobec przyg. lub obrazu. I tak musi: archit.
społeczeństwo. czyniąc się zdrow. polity. i moraln. zaś: pierw.
miejsc: nie dla pozor. estety: bezwzględ. lecz praktyczn. socjal.
i polity. — Ale z czas. architekt. zaczął przewag. data nawet innym
sztuk. plasty. Bo im ~~więc~~ stać: ludz. żyli w tych gmach. wygod.
tem więc. przyozdabi. je na zewn. i wewn: Pełna rzeźb. i rysunk
| malowidł. kolor. i grafi: zaczęła się tworzyć do wnętrz. i [illegible] do [illegible]

Tu co raz nowe zadan:
architekt: dający: o form.
i wielko: rzeźb i obra:
a tak wzrost archit. w
nowej społecz. czynn. który
zorg rzeźb: malar:
i stąd przyszł. gotowe
sztu. w oraz: wszystko społe
zależ. od archit. itd.
+ boh. zewn. a podob:
ewolu: odbył. się w
pałac. prywat. A gdy
potem: się że dwie te
sztu. rzeźb. i rysunk
wyzwol. nadają się do
tego wspólnie: Stworzyłatko

29 · XI · 904.

Estety.

§ 12. W jakiem znacz. sztuki pierw. grupy zajmuj. się naśladowaniem"?

Od czas. Plat. istot. sztuki, dzisiej zow. się "pięknemi" upatry. w naśladownictw. upatrując = Mówi n. p. Pl. że tragied. naślad. bohat. pogrąż. w smutku. Resp. X. 605 c. – że malarst. naślad. wytwór. ludz. lub utwor. przyrod. – Kraty. 434 b. – że malarz i muzy. naślad. Polit. 306 d. że orchestr. naślad. Legg. VII 815 ca. – Zwłaszcza zaś malarst. ... i lekceważ. się z niem wyraź. – bo jest zmysł. naślad. przez swoj. wytwór. idei, to malar. naślad. zmysł. to, co zob. zmysł. zat. jeg. naślad. w drug. porzędz. miejsc.

Oczywi. jest świat dosz. jest naślad. wiecznych idei, to malow. rzeczy dosz. będz. kopią kopii – i t. d.

Arystot. zachow. wyraz (μίμησις) bez lekceważ. zarówno bo ani sztuk. piękn. nie lekceważ., dla niego każd. sztu. estety. jest naślad. t. j. przedstawien. jakiejś idei w kształc. zmysłowych.

Zob. 21. V. 900 ar.

1.

1.XII.904

38

Estety

§ 13. O pierwiast. estetycznych Architektury:

Porów. 21. V. 900

Że Aryst. nie zalicz. archi. do sztuk naśladuj. wspomn. Miał ja przedewszyst. za pożyte. Powod. do takieg. zai. był brak nawzoru w przyro. Kształ. któr. naśladu. archit. aby urzeczywist. przedmio. których wytwarz. sob. za cel obiera. a także przedmio. wydaw. mu się niepar. jeśli nie miały być ἦθος, i πάθος πράξεις.

Pamiętaj. bow. że wedł: Aryst. sztu. kai. ~~postęgo. się~~

1° naśladu: (t. j. przedstawia) ze pomo: pewn. środk. (czyl. mater.)
2° " " (t. j. " ") coś czyli na swój przedmio.
3° " (t. j. " ") na rozmai. sposo: (czy. styl)

1° Co do ~~materyału czyli~~ środk. przedstaw: trzeb. szcz. uwzg. zasadni. ~~Roz~~ przyczyn. co do archit. Później zobacz. czy one także odno. się do rzeźb. i malars. Zwykł. nasu. się zar. odpow: że ~~materj~~ środki: któr. postug. się archi. są przedewszyst. materyała natu. ~~jakk~~ drzew. lub kam. lub ~~cegła~~. Lecz Ta odpow. niezupełnej: ani wszob. ani wedł. myśli Aryst. Nie tem. bo mog. być środ. inn. natu. kamien. ztęd. się na gmach. lecz opanowanie pewn. praw. mechani i pew. id. przyrodz. któr. postug. się i z któr. liczy. się zna. archit. Czy ta uwzg. potrzeb.? Moi. kto pow. że ~~znaczne, polab.~~ się zemo twoz się nas

de art. poet: c. 1: wymien. roż. sztu. powia. że πᾶσαι τυγχάνουσιν οὖσαι μιμήσεις τὸ σύνολον - διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων τρισίν, ἢ γὰρ τῷ [ἐν] ἑτέροις μιμεῖσθαι ἢ τῷ ἕτερα ἢ τῷ ἑτέρως καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον =

Zob. Ad. Stahr, Aristot. Poetik: ./.

Ale takie samo przez się rozu. że archit. buduj. swoj. gma. z jakieg. materya:

Przedewszyst. chodz. o ustrzym: potrójn. wzglę: pod który. Arystot. rozwaź. pierw. czy rzecz. każd. szt.: Wymien. je (de poe: c. 1) w tak. porząd: 1° środki imitacyjne, 2° objekt imitow: 3° spos. imitow. Zeże: kto ~~[illegible]~~ podz. ten mówi. ze stwor. n. p. Schasler – Aesthetik. w zimtow: a pot. stwierdz. podno. zarzut, że Aryst. źle rozb. ~~[illegible]~~ uznawa archit. z tworb. sztuk estety. (II. 64) powin. był wyker: że trzy owe wzglę: także w archit. odnajdu. się. Jednakże Schasl: przy archit. i rzeźbie sztuk. mówi: o ~~materye~~ objektach szt.; o środk. szt. i o materye. szt. Pomij. zaś tak. zwan. spos: imitow: na który. Aryst. wielki nacisk kładz: ~~Które~~ Aryst. zaw. nie zna rozb. materye: który posługu. się szt. a rozb. zaw. środ.: który. – lecz mówi tyl. o środk.: n. p. ~~w pęzn. sztu kartach~~ o kolorach i kształt. (malarst.-rzeźb), t. alb. rytm słów. i harmon: przez spos. zaś uważa. rozróż. w poez: alb. epicz. alb. dramaty. traktow. tyg. zm. przedmio. – należ. także. ten potrój: wzgląd zacho. przy archit.

Wtedy środk.: które archi. spost. swoj. zad. i twor. swoj. przedmio. będ. tem wszystko co wchodz. w skła. budyn. a jeż. jest jak. imita. musi się ona objaw. w tych środ:

---

i który stum. entwed. sind die Mittel, durch welche sie nachahmen, verschied. Natur od. die Gegenstände sind andere, od. d. Art u. Weise der Nachahmung ist eine andere u. nicht die gleiche =

mówi zaś o sztuk. wogół wprzód. nie wymien. wszyst. lecz tyl. równ. gatun. poez. i muzy. ~~lub~~ że wszys. wdać, że także wszyst. o materyal. i rzeźb. skoro mówi o malarstwie za pomo. kolor. i rysun.

Schasler mieszu twierdz. że Aryst. ten trzeci wzgląd tyl. do poez. stosu.

20.XII.904

39

Estetyka.

(das Material d. Baukunst)

Zam. więc rozdziel. mater. archit. od tak zwan. środk. przedst.: (die Mittel der Baukunst) jak robi Schasler (II.66 sq) połączyć je, jak robi Arzyst. przy inn. sztuk: pod jedn. kategor: środk. lub materya: a nast. pyt.: czy tyl. materyał budowl. w znacz. potocz. jest środk.: za pomoc: któr. archi. stwarz. swoj. [struck: mecha] odpowiedn: wyraz bo prócz kamie. drzew. cegieł, metalu i t. d. potrzeb. czeg. więc. mianow. tego wszyst. co według. za przykł. Schasl. nazyw. środk. architektoni.: Jakie to środ.? Jakie? Schasler (II.66 sq) wymien. form. abstrak.: światło – barwa:

Ja uważ. to wszyst. za takż. sam. środ. imitacyj. lub przedst. (mow. dźwięk i t. d.) jak. kam. drzewo, ziele. i t. d.

Bo wszyst. te abstrakt. form. materi.: a będ. jedn. siły przyro.: n. p. grawitac: światł. i t. d. z któr. liczy się archi.: nie dad. się odłącz. od owe: materya: grubej: bez któr. one uwidocz. się nie mog. a które bez nich nie może być ukszt. w kształt:

Czy nazw. światło lub grawit.: środk.: budowl. czy materyą budow. nie jed. wzgl. skoro się mówi, że tony są materya: melodi, słow. matery: wiersza i t. d. Nazwij. to czy tak, czy inaczej materya: tworz. jakiś elem. naśladow. Jeżeli tworz., architektu. słusznie należ. będzie do sztuk imitacyjn. a wted. niesłu. Arystot. jej usunął z tej grupy.

Otóż środ. które posług. się archi. aby twor. swoj. budo: nieporów. nie są otrzym: przez naśladow: bo tak zwa. mater: jest gotów a siły przyr. jak grawita. światło i t. d. także są goto. To przedewsz. powstrzy. nas w zalicz. archi. do sztuk pięknych i t. p. oprócz ogól. wzglę: o któr. wspomn. że archi. staw. sob. przedewszyst. praktyc. zadan.

W malarst. n. p. środk. mistrzyni są kolory i rysun: ze pomo. któr. odtwa. się kształ: materyal: W isto. każd. kształ: wymyśl: przez nas, tego drugi. się często oczy w oczy: świat gdzie. jest w przyro: Jest więc naśladow: w malarst. i rzeźbie. Ponieważ jedn. obiekt. malarst. są wcale nie tylko. oczy lud. tak naśladow: oczy. odtworzo. odwo. się do wewn: kreac: ducha ludzk. Dla nas. więc mistrzy. w architek. nie może w podob. spo. naśladow: wewnę. narzędzia. oczy: a jeśli to niemożliwie. to w każd. razie: zost: pewn. idee społecz. polity. religii. któr. budowni. naślad. ze pomo: swych materyal. środk. A nawet w postaci, się owe. środk. może tylko się wyraz. dla mistrz: Artyst: układ. mater: naślad.. siły przyro: n. p. ciężko.

Zob. 22. V. 900

2° Co do treści lub obiektu –

Zob. 25. V. 900

Wspomn. już, że treść jest stworze. przestrze. Wszak gmach stawi. się na to, żeb. w niem przebyw. ludz: Chodzi zat. o przest. otoczt. przez ścia: i dach, artysty. zaś wraż. będz. zależ. od symetr. i jedności planu przebyw. się w tym przestr. –

Objekt. architekt. jest niewątpli. jakaś budo.: Jeżeli ta ma wyłącz.
prakty. cele, nie należ. do dziedzi. estety. Dopie. wted. ma prawo
żąd. aby estety. nią zajmo. się, gdy stawa.: dzieła ozdob. Już Aryst.
żąd. choć archi. wyłącz. ze sztuk. ~~estet~~ ćwiczeń.: - poucza. estety. -
żeby w twor. swoich dbała o ozdob.: - κόσμος - a choćby podnosi
ciąg. jej cele prakty. - że lud. daj. schron.: przed zimn. desz. lub
upał - żąda. tej ozdob.: dowód. że umie tej pokrzyw. z ima. este-
tety. - bo do oczy. ~~staw~~ ostatecz. - κόσμος - ozdob. owa ?. Nie-
wątpli. celem ideału: owej ἡδονή - διαγωγή - παιδιά -
twór. ida w tworzyw. sztuk ćwiczeń. wedł. tegoż Aryst. =

Ale pomi. się nie. dal. Arystot. Bo wszyst. ozdob. domu moż.
być dokon.: obrzeżen.: rzeźb. ścian.: kwiat. kolor: tablicz.
piękn.: wygładzo.: otocz.: barwy ... Ale będ. to ozdob.
rzeźb. przyozdob. Tymcz. rzecz myśl głębo. mniej. tych mimocho.
a nie rozpozn. jej w systemi. poglądów. Bytto moż. zmusi. go do rezygn.
zmia.: swoj sąd. o Archit. Myśl zaś także (Phys. II. 9) redukt.
w konstruk. gmach. wśród przyprom. budo.: mechan.: To jest myśl głębo.
i bard. płodn. bo prowa. to wynik. ne co wszyst. nie może uważ.

Z wór. defini. u. p. Schop. możl. ob. się wew. że głów. zadan. archi. jest układ. materya: budowlan. wedł. ogól. praw fizycz. ~~....~~ ciężko. koher. i t. d. w symetry. całość. Nie wątpli. one to wol. stwierdz. mury i ucieka je sklepien; drugiej. wiel. kopuł: pod. względ. praw statyc: fizykal. Ale robi jeszcze coś więc: Stwarz. przestrz. jak wspomn: Stwarz. ją w ten spos. że z ogól. przestrz. kosmi: wydzie. część jeszcze: otacza. ją materyal. obszar, odgrad. od reszt. nieskończ. przestrz:

Wrażen. wchodz: do gmach:

Przestrz. ~~dwu~~ trójwymiarowa. - wszyst. trzy rozmia. działa. na widza

Wypow. gotyc: sklepie: - porówn. z rozmia - lub (a przestr. rufi. bazyli =

Ale kopuła przerz. wszyst:

jedn. górn. nad inn. - Św. Piotr -

trzy rzecz: Mich. Anioł = Maderna i Bernini

Budowa centralna - budowa wzdłuż. (wykład = Langhaus

Kolonnady w zewn -

pierw. moment - Mich-Anioł: budo: monumental: ale wnętrz.

grób św. Piotr.

Druga budo. Materny - dla wygląd - praktycz =

Kolonn: otacza. plac wierni - wewnątrz =

gdzie wedł. pogląd. stoi Schmarzowa - architekt. występuj: jako -

Grenzen der Kunst von Ludw. Volkmann - Dresd. 903. p. 177

Städtebauen vom wesentl. malerischem Standpunkt aus =

6.XII.904 –

Estety

41

Jeżeli się ted pyt. o ~~cel lub objekt~~ przedmiot archit. należy odpowiedz. że jest nim stworz. przestrze. estetycz. dla potrzeb społeczn. Oto przedmiot. Odbyw. się zaś tworzen. to tu i sił przyro. oto środki ~~któr~~ którymi posługuj się ta sztu. Jest oczywis. że tak w przedmio. jak w środ. mieszcz. się granic. z któr. liczy się musi wyobraź. twór. budowni. Co do przedmio. jest to jasn. bo archi. nie przest. ~~być ent~~ służ. pewn. celom prakty. Do nich stosow. się musi. Są one takiego rodzaju, że bez ich zaspokoje. budow. nie ma rzeczyw. celu, nie ma żadn. racyi bytu. Cel. n. p. kościo. jest odbyw. w nim nabożeń; cel. trybun. zbier. w nim sęd. i stron procesu. się na audyencyj; cele. teatr. dawa. w nim przedstaw. sceni., cel sali koncerto. ~~dawa~~ urządz. w niem koncer. Gdyby archi. nie spełn. tych zadań, był. chybio. budo. Ale ~~mi~~ oczywiście ~~pominąć~~ tych cel. prakty. jest obszer. pole d. zadań. Bo stro. estety. taki dnieg. się przew. świat. Kościół ma być okaz.; sala sądowa imponuj. poważ. nastroj.; sala teat. pięknoś. swoj. i ozdob. dobr. usposobi. publicz. do widowis.; sala koncerto. harmonij. ogrom. swoj. gotuj. słu. odpowie. do mniej. zabrzm. symfo. Ten estety. rezult. może być tyl. osiągn. przez wrażen. które na zebran. sobie przestrz. Ta przestrz. jest dziedz. estety. a że musi być ograniczo. dodajm. o jej organiz. zście. ważn. budyn. i sufit –

Dobr. zwró. uwag. n. p. Hildebrand, das Problem der Form
Volkmann, Grenzen der Künste : ze przestrz. wewn: jest głów. zadan. artyst.; opanow. zas materyą: i jej fizyk. które one jest wyst. przycho. dzić. za drug. miejs. Bazyli. bez ścian i sufi. nie było. by tej przestrz. zewn: a sklepie. ściany i sklepien. lub podsk. sufi: oraz układ i rozkł. jej poszczegól. części decyduj. o rezult. estetycz ostatecz: ale pomysł artyst. musi zaczy. od rozwiąz. zagad. przestrz. czy przestrz. na szeroko: czy wysoko: czy długo: czy wszystk. trzy mają być w harmonii. równow. czy dane zadan. ma głów. działać na wyobraź. publicz: obracaj. się w pewn. ściś. przestrz. Ta przestrz. zaś specyal. uksztaltow. będz. wyraż. idee, dla któr. pewne lub ludzi. potrzeby w tym grmach.

Ale ze przestrz. musi być. być stwor. ze pomoc. materyał ostony które go oddziel. od ściśl. zewn. materyał decydu. o ~~przestrzeni~~ architekt. tego [illegible] plan. i o jego artyst. wraże.

3° Co do sposob. naśladow. naprzecie, lub jak chcą: τῷ ἑτέρως καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον (poët. c. 1) niestety przyjmu. Schasler, że tyl. myśl. o poez: gdy ten sam przedm: trakto: epicz. lub dramaty = bo takie w in. sztu. mogą być źród. imitacyi: te sam. i objekt ten sam, a może artys: różn. się od kolegi, traktuj. ten sam. przedm. N. p. kościół może być budo. w styl. renesans: lub goty. lub romań. a nawet wobręb. tego sam. styl. mog. ukaz. się różni. indywidu. lokal. narodo.

Następ. ten trzeci czynnik artyst. naśw. styl. a dod. uwag. że każ. styl ma i mieć musi dwie strony, ogól: i specyal. bo twórczy każd. ma pewn. funk: ogól. a inn. specyal.

Wykłady Estetyki

miewane w półroczu zim. 190 4/5 r

a zaczęte 24. paźd. 904 r.

—

Część pierwsza: Teorya Sztuki

(Ciąg dalszy)

—

§ 14. O znamionach artystyczn. rzeźby lub raczej Plastyki.

§ 15. Warunki estetyczne malarstwa.

13-I-905.

Estety

§ 14. O znaczeniu artyst. rzeźby lub raczej Plastyki

Volkmann, die Grenzen der Künste p. 11 — Dresden 903

Plasty. zajmu. się tworzen. cieles. dotykal. kształt. Gdy malarst. moż. tyl. wywoły. w naszy. zmysł. widzen. wraż. podob. kształt. ona produku. same te kształt. w pełn. rzeczywisto. o trzech wymia. wszystkp. więc ty dla oka, lecz i dla zmysł. dotyku: Malarst. tyl. optycz. wraż. wywoła. plasty: podwójn.: bo każd. wraż. opty. towarzy. odpowied. wraż. doty.

Z tego wyni.: — zaznacz. to zaraz na wstęp.: że plasty. nie moż. nic innego rob. jeno rzeczy dotyk.: powierzchn. światł. cienia. wygląd i t. d. są dla niej obce — Musi to pozost. malarstw. Ona stwarz. pośrednio. umieszczo w przestrz. że są ciałowo.: powierzchn. oblew. światł. i t. d. tego nie moż. sprow. Ona je bierz. jako got. i do nich się stosu. Volk. pat. więc, że każd.

14/ przedm. musi czuć wrócić — one sam. ani czuć nie umie stwor. ani kolo: choć nied. malu. zaraz prod. Dla malarst. kolor jest wszyst. bo jest głów. środ. do wytworz. illuz.: przestrzeni, światł. cien. i t. d. Dla plasty. kolo. jest raczej dodatko. potrzeb. do lepsz. wyzdetr. cielesn. kształt. ale to i bez niedan. kolor: istnieć by, bo mają swój kolor pełno. jak kam. drzewo, itd. w przestrz.

A z tej. wyni. drug. ~~[illegible]~~ ograniczen: twórczo. plasty: moż. tyl. rob. posta. osob: lub grupy ale i ta będz. osob. od swoj. otoczen. Bo ten otocze: będz. zaw: świat niezgrab. - bryczn. zaś nie moż. plasty. stwor. dla nich otoczen. n.p. krajobra: jak to robi malarz: Każd. przedmio: zrobio: przez sztu. plasty. musi się znale. w przestrze. rzecz. a tem nie moż. być zawiesz. umieszczo. jak na jakiejś podsta: Latej. ptak lub anioł (pomni. Mick. we Lwo.) jest niepodob. bo musiał. b. być zawieszo: jak wiszą: w kości. na Teatral. rzeźb. anioł. Ale taki wiszą. anioł lub ptak a nie porusz. lataj: jest absurd. Malarst. moż. w swoj. przez sieb stwor. powietr. przestrz: lataj. ptak: a rzeźb. tego nie moż. bo nie ma swego powietrz ani swoj. landszafty = Dla tego zaś rzeźb. przedst. te grup. i musi. być malarsz.: wynik. z tej. grub. kontradz. zaborcz. dla sztu. =

Plasty. nie moż. być malarsk. nie powiem, że przez to obrzu. ogr niczo. swoj. ery wyjątko. jak wielkść. estety. zadz. swoj. powie: że dzie te sztu: stoi pokrew. w tem, że przez oko wyszł. wewnętrz. estety. za znow. [illegible] w środk. Którem. potęg. się - plasty. przez w przestrze. o treści rozwia; na brydach. któr. przekracz. - malars. nie da swoj. dyspo. stanowy: o dwóch rozwiąz. a nie przekracz. żad. wstęgi. [illegible]

+ lecz potęg. się geniusz kolorów. przeko = może poety: bo rozwie: na punk laseczki kolorów treści zamiast rozwiąz.: w olio. lub inn. płytce

16. I. 905.

Estet.

Co do nazwy, najlep: używ. wyra: plastyka - od grec. πλάσσω = πλάττω
lepić figur. z miękk. massy. z gliny, wosk. ciast. i t. p.
Grecy używ: tej. wyra: do oznac. każd. kształto: formow. twor:
Plat. n. p. o utworze: rzemieśln. i obywat: καθάπερ ἐκ κηρου
πλάττειν κήρινα μιμήματα = ... σχήματα ἐκ χρυσοῦ =
Philon o tobie. posąg. ἀνδριάντας = któr. mogą być z kamie. lub
metal: ale ich wzory pierw. i posągi. są modelowa. z gliny
pot. o umieję. kreślen. figur = πλάσσειν τρίγωνον =
o formow: tworze. nazw = ὀνόματα, dusz - ψυχάς - przez kształca.
z pomoc. świtów = o wykształce: gimn. i lekarsk. ciał = pot. o umiej. tworze.
poety; o fikcyach: wymyśl. i zmyśleń. - udawan. kłam. i t. d.
πλάστης - twórca, artyst: wyrabiaj. rzeźb: twory z gliny lub
wosku pot. rzeźbiarz, archit. = także fryzjer =
Tod. w teol: Stwórca np. dusz =
przymiotn. πλαστικός - przynależ. się do tworze. n. p. figur
pot. ἡ πλαστική sc. τέχνη = sztu. twor. z glin. wosku
i t. p. - sztu. modelowa.
πλαστός przym: ukształto = z gliny lub wosku - wyobraziwst. do
= εἰκὼν πλαστή = γραφή =

Rzeźb. bezpośr. wyraż. πλάσμα = figur. z gliny, wosku, ciasta, ze
sztuk. owoców i t. p. = w nowie kier. przenośn. fikcyą - pot: akcya,
scenicz., deklamac: retoryc i t. p. = artyst. twór. w mowy - poet. i t.
W dalszej zn. πλάσμα = plasma, protoplasma i t. d.

Na zasadzie tych uwzgl. sposob. wśród. sposob. rzeźb: owa myśl pierw.
i dla nas ponowej: że artyst. wykonyw. sztu. plasty. lepiąc z gliny
lub wosku figu: którą pot. odlew: z meta. lub wykuwa. z kamie. lub
wystrug. z drew: lub też pozostaw. w gli. wypalo =

Rzeczywiś. każd. prawie posąg powst. w ten spos. że arty. najpier. robi małą
figur. z gli. lub wosku = pot. według niej robi drugi model - zwykl.
z gli: tej wielko. któr. ma być według: utworu: przeznaczo: dla
publiczn: Ten model, tak pierwszy, jak drugi, jest właściw. dzieł.
artyst. mistrz: wykon. figur. w kamien. lub spiż. lub inn. metalu.
zwykl. w czło. lub w/ręk: pomocn. bywa: pomocnik: który według wyraźny
i odlew: podejmuje się już to szorstkow. już to delikatniejsz. cięż: robo:
Na koń. sam mistrz artys: jeszcze ostat. przykł: gładzi i cyzeluj,
poprawi: co się poprawi. daj. Z tej. podziw. pracy wid: że inwencj.
pomysł: i zrobie: model: decyd. o tem, kto jest właściw. auto: plasty.
dzieła i że do tej. wyzwo: tech. gliny i zwykle. pełów, posługując się
od oczu do oczu drewna: liniami, cyrkle: i t. p.

Rudolf
(Maison = Charakte
zur Bildhauerei
Leipz. 94 - Weber
=
Prölss. Aesthetik
ib:

17 I 905

Estety

Jakie są tedy składn. estety. tej sztu.? To pyt. wspa. się na trzy poszczegół.
podob. do tych, któr. zadawaliś. sob. przy archit. Przy plasty. są one tale: łatwiej. do rozstrz.

1° jakie: środka: posług. się plasty. przy twor.?

2° jaki jest przedmio. i cel jej twórczo.?

3° jakie rodzaj. i style?

1° Co do środków, będą one, jak przy archit. już to materyał. już to form.
Oba gatun. względu. o charakt. estety. utwo. Materyał: jak wyjaśn.
poprzedn. musza się liczyć z możno. zrobie. pierwsz. modelu – tu temu
służ. glina lub wosk lub plastelina. ostat. ma nieprzyj. odor. – wosk
zbyt drogi, glina występ. do wszystk. służ. mode. Jest dziw. miękk. póki
wilgot: i wytwor. nadaj. się do przekształc: lub naprawia: wadli. części modelu
ale pozd. schnie – może jedn. wypalo: staje się ondr. przed.: porać: jak
świadcz. greck. i nowoży. terracotty – i tedni. fajansu, majoli: porcel:
nieśmier. wyrob. Łukasza – Z pot. za gipso: odlewy – o te któr. służą
do wspomnie.: gotow. już utwo. i te któr. są potrzeb. międ. pierw. model.
a form. w któr. ma być odlew. przez śpiżo. Jest prawie oczywist. że
do wielk. rob. rozmaitko. nie nadaj. się glin. nawet wyłącz. wypalo:
drogi jest postaw. biust porcelan. lub terracotty bez glazu. obok
papier. z marmu. lub śpiż. żeb. się o tem przekon: A na tem jest
wdowsz. znacz. materya: środk: dla estety. warto: plastycz. utwo.

To też uwzgl. gdzie kształt. plasty: model robió z glin: ale reprodukt. jego najczęś: z kamien. lub spiż". Z kamie. przyn. kryje. marmur (z grec. pentelijski i paryjski — z włosk: kararyjs: ale są i w ~~połud.~~ Tyrolu kton. róż. dobr. gatun.) — marmur przedewszyst. odznacz. się tegodz. mięgość: barw. swoj. i układ. kryształ. któr. dozwa: światłu wnikać i rozświetl. jego powierzch- W Egip: granit i porfyr z powodu: bo cieszą się posąg: dla róż. techni i klimatolo. powód: pot. że był bar. twardy i piaskow. jest lich: surogat. marmu. Alabastr ogól. powod. dobr. odłew. mięg. części ... = a naczyn. wosk: jenn. zysk: na świetle = Poniew. kamień obrab. jest wedł. wspom: meto. ... dla: ... — przeto jest on ... dla rzeźb. w ... mogę.

Obok kamie. jest inn. środ. materyał: nie mniej rozpowszech. u lud. cywiliz. jest nim metal — gdziekol. znany była sztuk: odlewa. robió. obok posąg. kamien. takie. meta: ores. z drugich kruszc: najczęś: ze spiżu który otrzymuje. z mied: przez dod. do niej cyny. ~~Obecn.~~ Przekład. naś bez kompozyt. to przedstaw. róż. technicz. i estety: korzy: nie posiad. przez inn. mater. przedewszyst. trwało — barw. — patynę — itd. Jeszcze dawniej rob: takie posą: z żele. cynku i t. d. to bywaj. zabezpiecz. od wpływ: zepsucia: tempera: przez ~~warst:~~ pokrycie ~~powłoka~~: ~~ued~~ galwanoplastycz.

Obok sztuki odlew: istn: taka druga szt. wykonywanie z blach rozprzestrzen: całych posąg. lub inn. przedmio. ~~artyst~~ w starożyt. bardzo uprawiano tą szt. — teraz Achilles — Homer — tworz. zalecio. w Olim. — Benvenuto Cellini

18 I 905

Estety.

Nawiasem wspomn. o Kombin. gdz. w skład jedn. posąg: wchod: i metal.
Drog. i marmur i kość słonio. jak w posąg. Aten. i Jowisz. robio. przez Fid-
ia i w nowszych czas: próbo. wskrzesić =
Naresz. bez. rozpowszech: materyj: było drewno, a obok niego róg i kość sło.
Szczegól. drew. i w starożyt. i średn. wiek. było bard. popular: dla mniej tłu-
pozwala: dowiad. odpow. na tem. wspomnienia. posągi. drew. – z greck.
posąg. drewn. żad. nie zachował – wyjąt. to mater. mało trwa: ale w
Egipc. gdz. wszyst. w grob. lub pod piask. leży. dziwn. się zacho. znaleziono.
wybor. bard. realisty. wykon: figu: przedstaw. portrety = a średniow.
[illegible] zachowały: – wiad: że w Niemcz. ta gałęź rzeźb. się rozwija.
kwitła aż do Reform. zniszcz. przy odebran. ~~[illegible]~~ ołtarzy bar. porządek.

Oprócz tych materyał. środk: należ. wspomn: o formach – kiedy
sam. rzeź: kształ. organi. wszyst: ludzk. lub zwierz: Pod tym względ. plasty-
ka ogranicz. porówn. do malars: To może wszyst. przedsta: co dla oka
jest widzial. – niebo z chmur: przez któr. przedziera się błysk. lub świat-
łość. Plasty: może tyl. około rob. figu: co najwyż: gruppy figur i to nie
bard. liczn. A figu. te należ. tyl. do świa. ludz. lub zwierz. i to zwierz.
wyjąt.

2º Na drug. miejs. uwzględ. to co oczyw. przedmiot. lub widzian. obraz.

28. I. 905 48

Estety.

Co do polichro: odzyw. do artyzm. Polychromie w Baumeister'a, Denkmäler des klass. Alterth. III. Pierw. cz: trakt. o polichro-badya: (der Bauwerke), druga o polichro. posąg: (der Bildwerke) Jakiekol. rozmier. naruszy. polichro. u starożyt. bo co dotyczy. tonu się jednak zawsz - nie uleg. wątpli. że ona była zawsz. czemś dodatkow. a nie decydo. o znaczen. artyst. posąg: Ten dział. na oko i na wyobraź. widz. przez swoje kształt. plasty: a kształt. te brane ze świat. organizm: naśladu. przeważ. postac: ludzk. i zwierz: ale też najwięc: kiedy. do zwierz. wyż. rodz. –

2° Co do objektu czyli treści utwor: zależ. ona od co dopiero. wymienion. środk. formal: Poniew. te ograniczą się do postac. zwierz. i ludzi, treść także do nich musia. się stósow. Poniew. zwierz. i ludz. są to żyw. organizm. obdarz. ruch. samodziel. rzeźb. mogła być. przedstaw: idee życia w konkretn. form. ludzk. lub zwierz: Innemi słowy: mogły być. przedstaw. jestest. żyw. dotykal. w pewn. chwili swej. istnie: Poniew. jestest. żyw. może być bog. lub geniusz. lub półbog. lub bohat. przedstaw: mitologi lub nareszcie współczes. jedn. z pomiędz. ludz, albo też zwierz: od pewn. czas: rzeźb: wszystk. te rodzajo. dostarcz. temat. sztuc. plasty.

W Grecyi n.p. epo: klassy: zaczy. się od Myrona, który jednak środk. należ. do epo: archaicz. Jest on stwor: współczes. Fidia: bo jak ten wyszedł ze szko: Ageladesa w Argos, który jedn. jest mistrz. style

archaicz: Jakie ted. obiec: przedmio: Myron (około ol. 80 = 460), dla
swoj. twórczo. przeważ. potęgą ciał ipsz. Obok katal. jego dzieł, z któr.
wiel. tyl. doszło nas w kopiach późniejsz. lub w rysun. na wazach [illegible]
wymien. a wymien. międz. inn. posąg drewn. Hekaty, dwa posą. Apoll.: i
dwa Dionyzo.: pod. grupę złożo. z Donz. Aten. i Herakl. – inn. grupę: Atena
z Marsya: który cof. się przerażo. = chciał podn. e. z flety porzu. przez
bogin. –
Z herosów przedkłz. zrob.: po dwa razy Herakl. Persee. Erechtheosa,
Ze wszyst. ludzi uwiecz. styun. biegacza Ladesa, pełen [illegible] Diskobo:
i wsz. atlet: Pod. piłuj. stolea: = zapa. exvot. tego rodza. dla Ateny
patronki – pijana baba jest wątpliw. autenty = na Kapito-
Nerona: znaną: z któr. wymien. aż ateny tylk. – jedn. przę i [illegible]
krowę, na któr. było: uchelis. egzyst: = [illegible] [illegible] [illegible]
Dotyk.: się wszystk. dziedz. życ.: religijn. o społeczn. któr. przypł. są dzieci
Argty cof.: się do jeg. uczniy. Ageladesa w Argos. któr.
jak Myr. przeważ. atlet. tworz. posąg. styg. ze zrobi. kil. posąg Donn.
Herakl. Maz-nie. jeźdźców i nie. brązu – a przedewsz. styun.
zydwer zwycięz.: olimpij. Kleosthenesa raz. z wszyst. jego wozid.
i atlet. wazy: = Pozn. ty wodzów. w Delf. przez dług. lat.
Na podsta. tych wzdl.: treść produk. plastycz.: a porówn. mnie
[illegible] tako oraz nast. czas: rozp.: się w [illegible] następ.:

Estety

a) poeta: bosk. lub allegory =
b) poeta: bohater: pamięt. współczes: cało bohate: orga. wszechn.
poety. społecz: jak bohater. myśli, sztu. cnót wszelak.
c) atleto: tancerz i t.d. popisy: zapaśn. [illegible]:
d) portreti zaś. w niektórej. odzieży =
e) ludzi wykonaw: nagrodzenia. zajęć: rzeźw. i t.d.
f) zwykłe. portre: ludzi wygrat. [illegible]: [illegible]. portre: od wojsk.
lub zeb. [illegible]. [illegible]: [illegible]: na publ. miejsc.
g) [illegible]: ile na nich [illegible]. [illegible] potrze: [illegible]
h) [illegible]. [illegible]. w [illegible]. [illegible]. porząd.
bogact. [illegible] = a to bogact. [illegible]: gdy bierze. podstaw:
jam:

3) sposób: wy porząd. wykon pewnego tematu: to do jest treść dem: estety.
któr. rozporząd. plasty:
a) ~~senat.~~ osamotnione posągi – grupy = [dwojak rodz: albo stanow. materyał cały: albo złożo z kilku złoż. figur]
b) posągi nagie – ubrane
c) posągi kolosal. = nadludz – ludzk – drob:
d) posągi – biusty =
e) komplet rzeź = płaskorzeź = medalio = medal –

~~Stan:~~ we złom.: rzeź. = do architektury = Rzeź. w pewn. mierz. zewn. potrzebn. pomo. archit.: bo bez niej nie miałab. podstaw.: – postum.: = Ale gdy zanadto potęgu. się archi.: n. p. przy kolosal. pomni. owe ogrom. trzci – tak zwan. gdy przy (Gesb. w Wenc.:) umieszcz. najpłaskiej[?] skale a wdzi.: że ona nią wstrz.: lub z niej zeskaku. bo też archi.: nie powin. bawić się w wznoszeniu jakieś samod. kolum.: któr. nic nie dźwig. lub odtw. opier. się przygod.: wszystkich praw statk. musi twórczo. plasty?:

Przedewszyst. powin. baczyć na staty.: t. j. przestrz.: praw równow.: które narzuc. jej się przez mater.: Ta równowa. nie tyl.: obowiąz. względ. wzmieszcz. poszczegól. częś. ciała, lecz także względ. objaw. życ. któr. zawsz. towarzy. ruch jakiś. Nic nie żyć. bez ruchu, a plasty. przedsta. chwil. życi. Ale to życie objaw. się w ciele, któr. statk. praw ciężko:

Max Klinger: Bezpiecz. ustawien. wysmukł. a cięż. massy na podstawach podwoj. nawr. po kojn. giętkich byłoby dla mechani. trudn. probl. Probl. ten przy naw. ciele staj. się jeszcz. trudniejszy przez punkt ciężko: dźwigan. massy, który wysoko jest umieszcz. a któr. nadzwy. łatwo może się przesun.:

Do tych uwag dod. Volkmann taka rozumow.: Probl. ten odczuć i odtworzyć wiernie, jest zadan. wyższej. cał. artysty a jeg. rozwiąz. wystar.: żeb. dzieło wob. interesuj. w wyższ. stop. Hildebrand. młodzien. nagi w ~~B~~ Berlins. Nationalgalerie ‡

Pomn. Mick. w Lwowie

Lud. Volkmann, Die Grenzen der Künste p. 89 =

‡ Polikleta Doryfor. & jaką nienaturaln. grupa Maison'a = murzyn na któr. uchwyt. pantera

Esteky

Ogóln. uwagi na zakończe: rzeczy o plastyce =

Porów. Lud. Volkmann – die Grenzen der Kunst = p. 91 =

1° Utwór plasty. ma swoj. natur. grani: w bloku, z któr. zost. wyciosany: Powin. zat. wypełn. tę przestrz: która poprzedn. wypełn. blok marmur:

Vasari: Rzeźba jest to sztu. która z pewn. der: materyi odejmu. to co zbyteczn. sprowadz. ją do tej formy ciała: która w idei artysty zostaje pomyślana. –

Mich. Anioł: trzeb. rob. wyda: że figu. leży w skrzyni napełnio. wodą: gdy powoli wypuszczany wodę, ujrzysz się poprzedz. części figury –

W mit. zkąd – że wszyst. nienatural. pozy – zbyt odstaj. członki. w rzeźb. są zabronione =

Bronzowe próboty – ponieważ materyał lżejszy – wyjęt. od tym wyjątk. każd. wyz: zwob: ale one niew. nie powin. jej nadużyw.

2° Płaskorzeźb. powin. być zamknięta: od strony: wdz. ideal: płaszczyzny: która rozciąg: się od jedn. kraw. ramy do drugiego. Tę płaszczyzn. wyobra. odstw. wdzięcz. pierwot. grani: bloku, z któr. została wydoby płaskorzeźb. =

3° Każd. wzrb. porzą. przedewszyst. chcesz być wypukły: i każ. oszu swoj. przedstaw. wrażeniowych. wypukłą. sposob = wsk. uwalt. wyz. zamerz. tob wrażeń. Hele. Keller, ktor. odbier. prawie dotyk. się pozag = i co opow. o tem w swoj. Gesch. meines Lebens =

Zatem =

a) należ. korzyst. z psycho: (w przypad. Heleny K. ze zmysłu dotyku = zeb. ocen. wraż. właściwo. wzrb. To zewn. przy inn. takż. oszt. się przytrafi:

b) Rozmaito. gatunk. wzrb. utrud. sprowadz. ich wrażeń przychodz. do jedn. mianown.

c) Wyprowadz. wzrb. z ambit. zarówno z kolum. jest niewłaściwe, lub nie dosyć właściw. bo po = spraw. ich one kierunek. ludów korzy. = przeciwny: zew. jest wzrb. = stoi bez ambit. = sprawia się także psycho. bo ostatn. chodzi zapomn: depesza. z wejt. sukces nie być. dziś rzędu: twórz. subjekt. tego i wrażeń. owe. lub wrażenie niebezpieczeństwa

c)

czy wzrb. jest subjekt. lub objekt. ostn.?

Lepiej jest porzu. zajęt. ostn. odrzu. od siebie kolorów a także kolor. obejm. przeżycie wszyst. co jest.

Zatem = wygnać. ulepsz.

§ 15. Wzmianki estety. malarstwa.

Istot. malarst. najlep. da się wytłum. przez porów. z rzeźb. To porówn. tem pożyteczn.: że w nowszych czas. sztu. tenden.: aby plast.: rzeźb.-sztk. najbardz. malowni. a malarst. plasty.: Oczywiś. tak. zacier.: granic międ. jed. sztu. a drug.: prowad. obie na bezdroż.:

Teraz słów o wystawie: panora.: tak lubian. przez ludzi nieznaj. się na sztu.: wyjaś. tę rzecz. –

Poleg. ono głów. na wywołan. illuz.: że patrzący rzeczywiś. które odpowiad.: widza od obra.: z przestrzen. malow. się zlewa – Illuz. tę osiąg. panora.: przez trzy rzeczy: (Hildebrand, das Probl. der Form u Volkmanna p. 32) 1° malowa.: pierścieni.: (która stano.: właści. panoramowy obraz), 2° przez rzeczywist. przestrzenną perspekty.: pośred. rzecz. przedmio.: międ. widz. a obraz. porozmie. rzeczy w części. oddziele. i od nieb. i od widza. 3° przez obecno. rzecz. ~~[illegible]~~ – Te trzy składni.: zmuszaj. oko do rzecz. akomodacji, jak to dzieje się w przyrod.: Jednakże te akomod.: raz tyl. w pierw. rzędz. wywoł. przez rzeczywiś. przedmio.: w dalsz.: przez malow.: przestrz. która w tyle obraz bardz. oddala się od widza –

Widz jedn. niebaw. dostrzeg. dysproporc.: międ. nastawien. oka a odbieran. wraż. opty. Oko nastawio. na parę metr. odległ. a wraż. opty.

obejmuj. kilometr odległ. lub więcej. Te spostrzeż. wywołu. w oku pot. o drog. wzru. niepokoj. jeu. Któr. dom bolesniej. im lepiej urządz. panoram. A zwiększ. się to wrażen. niepokoj. im więc. oszacow. się po miejsc. Któr. otoczon. jest ow. panora: Dodajm. że przestrzeń architek. benel: utworzo: na to, aby była zmierzo. przez przestrz. malow: Tyl. oko niepraw. niepożyteczn. do zdaw. sob. spraw. z pomocą okna, moż. się dalekto. tak. widownik.

Volkmann 33

Oczyw. wyjąt. ten kiedy. na pewn. wysta. berlin. zwraty się obra. z plasty. wożen na malow. twarzy, z któr. wrażeń. przy malow. drug. wiecow. więce.

Pewn. tenden. ku takie. uplastycz. malarst. istn. od daw: ale w początk. Odrodz. wówczas. była krótko: jako [illegible] które sob.

Id. 22 sq.

pozwal. artyś. wolny od ras. do [illegible]: Pewien naturalis. z początk. XV stul: — Paolo Uccello, Andrea del Castagno — Mantegna i.t.d. Znowu odstąp. przew. perspekty. tak wskazow. że przesadz. w uplastycz. obraz.

stoi upar. o nią żołn. aby bron. przystę: Ale przedst. się to wszystk. i jako zam. a drug. [illegible] przez nią przedst: Jest zet. artyst. przed obraz: międ. nim a publiczn. To utwór. a tak. [illegible] pozwal. sob.

Mantegna: Eremitani w Padwie: męczeńst. św. Jakuba stawia osob. na zaw. powierzchni obraz. a wzgl: wznosz. się w gór. krzyż obraz. Przez dolną część obrazu ciągnie się w poprzek. barier: mające miejsc. odgrodz. przygląd. się publiczn. od sceny męczeńst. Barier. to zachod: po za ramy — wyd. się przeto być zaw. obra: Za barier.

Estety.

Kierun. ten u daw: realist. w epo. odrodz. był ujaw. się przez rozwój sztuce, któr. pozwal. rob. artyś. rozmaitsze: coraz nowe. postęp. w sztuce perspekty. i światłocien. U nowszy. zamien. się w modę, przew. modernizm: a mniej zdolni mieli: oprócz. na nim wielk. nadziej. powodzen.

Wodr. niegd. na pedr. z wyst. sztuki: (koło r. 78) portre: pani na koniu en face, który wyskoki: z ramy. Było to uwodzen: przez dob. oszuk ramy, któr. składa. się z prost. grub. nie obrobio. gałęzi: Trzy im. boki ramy były pokrywał: Przez tę dob. gałęz chrad. te pani przestrzeń - z profesi. sempre avanti - dla niego wprost s. Vetku. na publiczn. wielk niezmiern. wrażen. Artys. był pewno: że nadz. obrazu: drzew. wyrazisto. i plasty: gdy tylko. oszuk ramy więc. do kompozy: Bez tej gałę: był. skoń. ów nierozu. Ale czy rama ma być komentator: idei obra:

Na jedn. z ostat. międzynaro. wyst. malarst. w Berli. była dla zęd. nie któ. twa: opatrz. w plasty. nosy, jedna rzepka sprzedaj. na nosy w kątki rozgrześ, itp.

Te porz: w malarst. wyjmie. w nadob. illust. Flieg. Blätt. gdz: malarz przedstawi. gdzie. w ramo: niedźw. z boku - pot. niedz: robi volte face i ...... gd. ku widz. ...... nieporoz. ...... zwra. się ku nim i ...... z obra. ...... po stopn: pod nim ...... a gdy ...... 4 i pot. ta ramy -

Volkmann p. 24 sq.

+ dwa wiek. wstecz. ...... (dziej się to w ...) ...... któr. ...... z ramy-

Dla czeg. malars. nie moż. bez. się w tworze. wyjątk.? Bo nie ma tu bez. środ. zgoła środ:

Jakie są bed. środ. materyal. i formal. malarst.

Materyal: sprowadz. się do trzech:

a) płaszczy: w drzew. kier:

b) pędzel lub gryfel - lub łopatki

c) kolory lub ołówek - kreda - węgiel =

Malarz w jedn. ręce trzym. paletę, na któr. rozrob. ma kolo; w drug. pędzel - a ~~przed~~ sob. maj. ustawio. na stalugach płótno lub deskę - jest ~~[illegible]~~. zaopatrz. we wszyst. przybor: materyal. któr: potrzeb. aby stworz. obraz

Formal. środki zaś w malarst. wielkiego: są niemi kontrasty, nastroje ze świa. i węgiel. Wszystk. co wywoła. w oku wraż. optycz. moż. być naśladow. i kolorow. przez malo. Jeśli. nawet tyl: organiz. zwierz. i ludzi uważa. za środ. formal: do wykon. swoich tworz: malarst. moż. na zawsz. całą siłą. woli: i nieorgani. na ziemi zjawi jeno: i wszystk. zjawis. meteorolo. i płomienie. i światło. i cień. i wszyst. słow. co dla oka ludzk. jest widzialny.

Pod tym względ. środ. któr. rozporządz. malarst. są prawie niezgraniczone: a gdy dod: pewien. materyał, z któr. może być robio., otrzymuje. i pewnoś. sposob: któr. mog. być używanio. kolor: otrzymam zdumiew. moc:

31. I. 905

Materj: na którym malu. się, może być drewno, (nie rozmait. gatun.: koniecz- nie wytęż. na malow.) płótno, stal, miedź, kamień, (ściany) pergam. papier. glin. które mają wypeł. się w form. powierz. fizyczn. i t. d. z a koło: które: przygotow. stosuj. się do materjał. na które się malu. i do całej kompozy. — mog. być ted. malo. obra. kolor. olejn., tempera, akwarelo. al fresco, stereochromatycz; enkausty. — pot. mamy jeszcz. pastel, gouache miniatury, mozaiki, emalje, sgraffito, rysun. rylcz. rytow. na drzew. miedzi, stali i t. d.

Co do treści lub objektu malowania może on być treny z całej rzeczywisto. fizycz. i psychi. która wyobraż. rzeczyw. pis ludz.: choć. dla rozpod. nie zawsz. była przystęp. Ale wted. wyobraź. przew. rol. wiel. jej w obrazi. kształt. jak to uwidoczni. przy rzeźb. A nawet wszyst. co stwarz. architekt. i co plasty. wyrab. może przez malarst. być oddan. w form: koloro. zjawisk. wywołuj. w nasz. wraże. odpowied. wrażen.:

1) malarst. religijn.
2) " mitologi.
3) " allegory. i symbol.
4) " legend i bajek

5) malars. history. ~~illustr.~~ i liter.
6) " rodzajo. history. ~~symbol.~~
7) " rodzajo. o licz. gatun.
8) " portreto
9) " zwierząt z licz. odmian.
10) " świat ~~życ~~ z kuchen. kwiat. i owoc.

malarst.
11) Krajobr.
12) marynar

Estetyka
~~fresk~~
stalugo
mozaika
litografie
fototypie
fotografie
czy rysun. potrzeb.?
Raupp, Materei
Frimmel, Gemäldekunde
~~Wörterbuch~~

Krótkie objaśnienie:

a) cztery ~~[illegible]~~ malarst: α) religii - β) mitologii - γ) allegoryi - symboli = δ) legendy

bajecz: może połącz. w jeden wiel: dział idealistycz: malarst:

Wybór temat. przedstaw. ogromn. trudno: poniew. wszystko z wiel. ~~[illegible]~~ zostało setki razy świet. opraco. przez pierwszorzęd. artyst. Trud. wzięcia Madonny i ~~[illegible]~~ Chrystu: w najdoskonalsz. poz. i ubiór. nowy przekazu. chroń. od szt. renesan: Również niełatwo za sceny ewangelicz. robić: przy pomoc: uspołecznienie. motyw.

A znacz. bogów i bogiń „allegor. i symbol. [tak. być zaw. zapał. uprzedz: że praw. brak odwag: zabrać się do tych sen. tema. A jedn: żąd. nie wielkiej i potrzeb. społecz. lub przyw: [illegible]. w ... Do tych sam. zadań a naw. kombina. dwóch dziedzi: religii i mito: jak to zrob. Max Klinger w obra. swoim: Chrystus na Olimpie:

A do tej trudno: że praw. wszyst. zad. rozst. już wspaniale: przede druga nie mniejsza: że tema jest zaw. lub być powi. idealistyczne a forma jak najbarw. ciekaw. Bo kolor przeby. zaw. w ciel. jak. lub podob. do ciała - jak woda w zatok powiet. Jak rzeźb. posta: nadziem. lub zgoła niemoterjal. musi ukaz. w kontakt. rzeczywist. wyglądać dobrze przy ... wypełnić. Takt i walor: powinien kolor: osiągn. to samo

3.2.905.

54

Estety.

Dla widz: nie ponz. uleg. wątpliwo: że malarz naśladu.. coś rzeczyw.
Bo z trzech sztuk uprzestrzen. wybor. malarz: nasład. rzeczywisto.
W tak. razie: nasłado. – okaz. się później = rzeźba moż. wziąć wyr-
w razie. zwykł: Odkąd żyjemy się sztu- malar. i poczę. zabaw. publicz-
czn. i zestaw. swemi utwor: wszyst poch: na pęk. się zdob: mieć
się w zdan: Dobrz. nasłado. – dobrz. oddad. i t. d. A gdy się rzez nie
udała, mówią że więcej. całk. rzeczy nie była coś była może. i t. d.
Żad. ~~rzeź~~ rzeź. od walc: żeb. wywoły- podobień. jakiejś ~~rzecz~~ rzeczywisto: za pomo-
koło: rzucon: na deszcz. lub płótn. – Rzeźb. daj. nam także jakieś podob-
rzeczywisto – ale zupeł. inn. sposob, bo 1° za pomo. dotykal. kształt.; 2° bez
koło: prawdz., 3° oderwan. i wyrwan. spo: bo bez otaczaj. rzeczywisto;
przedewszystk. bez powietr. zwy. bez świat. bez związ: z życi: nad
oddziaływaj: Rzeź. nie odtwa- ~~daj~~ podobień. rzeczywisto. całej lecz tył-
jedn: osoby lub kilku, gdy jest grupa – ale wcale tej rzeczywi.
tak jedn. potrzeb. do zrozum. cało. – one dać nie może.

Malarz. przeciw. daj. podobień. jakiejś cał. rzeczywi
która sob. wystaw. bo ukazu. ją w swoim powietr. świetl. i otocze.
A daj. to wszyst. moż. odtwor. każd. ruch materi. każd. organ
duch. o ile się przeb. po przez materyal. zewnęt. Moż. ukaz. nam
anioły latać; Ikarosa lub Lucyfer. spadaj. z wyży. nieb.

Moi. ukaz. Chryst. kroczący po bałwan. jezior. Tyberyad.: lub w Przemienie. unosz. się w górę lub wstępuj. do niebios. (Napisz. mało traktow. tę przedmio: i rozważy. zadan. trud. w spo-
rzeczności: Jednakże ale zapomniany: o niezbęd. warun. malow. - że ma nam pokaz. podobień. rzeczywisto: –

Chryst. wstępuj. do nieb. musi rzeczyw. się wzno.

Tłum zgromadz. nieb. na ziemi zupełnie w kształ. i wielkości
zmn. w stos. zapęd. musi rzeczyw. wydaw. się zgromadz.

Tak go nam. Franz Stuck w pewn. rysun. =

Takim jest Chryst. zmartwychwst. - ~~ze~~ obok. Flam. w zbiór. Puini. =

A ~~t~~. to podobień. rzeczywisto. odnos. się (nietyl. do praw fizykal. ~~...~~:
i anatomii - i do perspektywy linii. i powietrz. - i światłocie-
nia również - do otoczen. historyc. społeczn. obyczaj. i t. d.

5.2.905.

Estety

6) Dwa następuj. rodz. malar. = t. zw. histo. i rodz. histo. (mają to wspól. [rodzaj. litera. illustracyj.]
że wybier. swój. przedmio. z dziej. ubiegł. lub współczes. a różn. się tem,
że ukazuj. nam postać dziejo. alb. na tle wielk. zdarze. które były
głów. akto. alb. w życ. codzien. wśród porządk. które mog. spotk. lub
spotyk. każd. śmiertel. A w dalsz. następ. dwa obrz.: rodzajo.-liter.
lub illustruj.: pewn. biogr. lub ~~[illegible]~~ utwo. liter. a nich: dzieło porównaw.
z malarst. history. bo niema ~~[illegible]~~ wypad. history. treści. —

Tut. bogact. tak olbrz.: że przew. niejasn. sprowadz.: uważ.
te obja. do jed. mianowni. współ. np. do stylu history. i w jakim
motywie on goruj.; co jest jeg. zadan. istot. (co był. dodatkie uwagą
lub objaśnien. Jest oczywist. że wypad. powin. być rzeczywist. dziejo.
a powin. być z nieg. wybrany epizo.: bard. drastyczny.

Grzech. przeciw tej zasad. malowanie wielk. rozmiar. alb. przedstaw.
zdarzeń: polity. lub społecz.: bez dziejow. znacz. = np. uroczy. koronac.
procesy (pogrzeb. install.: [wielk. dostojn.] tj. p. bo niema w nich owe: epizo. lecz owe
tragiz. perypetyi, rozstrzyg. o ~~[illegible]~~ losach ery narod. ery ludzkości.
Są to uczyn.: uroczy. parady uważ. do zab. podob. z bezczyn. naród.
chcąc. now. cesarz. wypił. się na tygodnia. rządzić. Ogół. uważ.: uczyn.:
ciekawe. nas. now. obojęt.

A jeśl. artyst. nie może zrobi wogóle wybór i malug wyprzed-
decydujących o losach świa. sprawa się wdz. rząd. rozmaito. epizod
agr. zbyt doba: lub jeśli do o[illegible], taka gradło = niewoli-
-tom, ludzi, że widz wobec wszyst. fres. lub płót. braku zwycz-
ętów: i musi wyginy wraż.: i z rozm. poodd. przypatrywać się
obrazom. Kompozycja aby szła jako tako wśród zgiełk. oręża.
Nowsz. bitwy rozgrywa. się na tak obszer. przestrzeni, że nie podob-
dość o nich pojęc: nie. już napoleoń. nie dał się ogarnąć: powiedz.
na jedn. płót. Chod. więc o scenę epizo. drasty: np. wierzch. Napo.
z pod Waterloo – alb. Sobies. po bitw. pod Wied. ale poprzedzaj.
bit. trzeb. się sked. domyśl. = a jeśl. bitwa sama przedsta: to artyst.
rozpra. się na mnóst. wykonan. wolio. pojedyńcz. grup walcz:
lub gin. żołnie. i koni – porucza. lub jeszcze sredopanu.
że widz nie wyzw: jednolit. wrażen. całość ani nie rozgląda owej
wirtuozyjej. pracy: w któr. przebij: dusza teg. dzieła:
Bitwa pod Issus – mozai. malarstwo w Pomp: a dzieło
umiarko. w muz. neapoli – Overbeck, Pompeji (z kolor.
wizer.) – zyje. Alex w Baumeister, Denkmäler des
Klass-Altert. II (Malerei) wob. przez Helenę, córę Timona
z Alex: później odtworzo. w mozai. #

Sąd Goethego!

Obraz rodzajo-histo: ślub Alex. z Roxaną przez Aetyona – krew. na. z Leczona – wedł. wedł. opis. przez Sodoma we Villa Farnesina –

7-2-905

56

Estety.

Po praw. stron. Dorzynu nie woz: w rozpacz: przypatruj. się gina: ~~dworsk.~~ dyguita.
persk: Któr. pod. pnery: dzied. Alex: Ten na koniu – w got. gld. przed
ku zgdrzeno: królewsk: Stro: bera zmiro: Alex. rozko. tyl. pod
pen, z jeg. kon. tyl. Glowa ..ryj. za nim zmieszano mozci. Niegdy
byl na uszcz. kol. Greków. Po str. król wyst. ejej zacho: o
cały zyd. zapragnął w otery mieć: przed nim: młod. Pers zeciod.
z konia ofiar. go król. ale ten nie wsk: nie stęp. mając
ony wlepion. w nimieczny. dygn. Woini. rozpędliw. był
kon. ale te oczy przez krzywy iść nie daja – młod. Pers
pozalo: twarzy przy woni – jeg. twarz odbij. się w przypadk. oględ
konny = ..r. po str: król. ..trkowa. Perwój prem. i
kompoz. – niebo nie powietr. nie perspektyw. powietr. nie
ma – ..linijowa nad. ona ledw. na ..tkaniu. metr. glębo
ale nie zwr. się tej ..wacio = w twarz króla i twarz
woini: ~~...~~ i bolki, niemal przed. Alex. wocją w ..wdobyt wypuj. zie reony.
zy nowe epok. dziejó: które przez tysięcy. lat mdze kultur.
ortkotic wowce źródłem: ~~...~~ ~~...~~ twar twór i nowe ideały =
Od Alex. każdyko. potrzeb. imieni ocean zemst =
Co tyl. wol. malc: nowoj. z ..s. Wroże – ze tolerat. ..tw.
wartr. przypom. bitw. Konstanty. w Stanzach Rafae: Cprowd ...ażc. się pewnie wrót! tego nigdzie!

Ale Raf. umiał takż. charyt. mom. histor. = Spotkan. Attyli
z Leon. W. = któr. figur po kar. stw. ale jak
dum. wielkiej. kolor. Rundgemälde = wyłam. w jedn. organ.
jak. żeby. ziemi wszęd. prze kryształ = wszyst. w świetle
uroczyst. wszęd. stroj. tyl. kwiat. u. wschod. ulegaj. rolom
odczuwa w karze kosmosu =

Te uwa: prowa. do wniosku: wpółl. prawdo. że estety.
wart. obra. histor. nie zależ. od ilo. fig. odpowiednio. ani od uchwał.
poszczegól. grup, lecz od central. akcyi i psycho. osób, biorą. w niej
udział. Bogac. szczegół. moż. wiele. świadcz. o talen. i pracowito.
artyst. ale przyczyn. tylko. sprzed uwagi cało. idei, która
oddala ma gorow. nad poszczegól. rzeczy. ‡

O rodzajow. malar. histor. jako o rodzaj. literac. biograf.
kultural. wielkiej wystar. ta uwag: że ono jest nieograniczo. szczegół.
i moż. być bard. miłe. pożyteczne: ale zagra. niebezpieczne. że dekora.
jest wszystk.: a przykład.: przedstawio. osób moż. stać się banal-
nym: lub karykatural. - życie prywat. Napoleo. w bieliźnie Shak-
speare: lub illustr. do poezyi = Klingera Ehrenrettungen
Kórnik: że to illustr. nie zaw. odpowiad. inten. autor.-

‡ Zob. dodat. na karcie nastę.!

9.22.905

Estety a 57

Dodatkowa uwa: do karty poprzedn. o malarst. history. pod F

Trzebaby rob. badan. nad styl. najrozmait. utwór history. wieczn. w Niemcz. Do tego posłuż. mogą: Cornel. Gurlitt, die deutsche Kunst des neunzehnt. Jahrh. Berlin 99 = Wykaz. ten rozwój całej sztu. niem. od koń. 18 stul. aż do dni nasz: z uwzględn. wpływ. zagrani.

Ja tam czyt. uwagi nad utwo. history. Wilh. Kaulbacha i Lessinga w Düsseldorf = (Berlin München) = Potem history. manie. Pilotyego w Monach. i jego ucznia: Makart –

Pot. nowy kierun: Adolfa Menzel'a – który zakr. malar. history. pruską – Antoni Werner – prawie wszyst. utwory zakr. pruskie –

Sztuka prawdy i wyższ. realiz =

Zaczyn. się nowy idealizm pod wodzą Hildebranda – Ansel. Feuerbacha – Böcklina – Klingera Stucka i tyle inn. = Die Kunst aus Eigenem = wszy. to autor. =

Dalszy ciąg Koś. poprzedz. kartki o rodzaj. malarst. history =

Moż. poprzest. na uwadz: że jeś. chodz. o rzeczy z życia przyw. wielk. ludz. nie godz. się zapomi. o pewn. wyższo. która nw. w wypadk. życia codzienn. przebij. powinn. i na tem wybór. rzeczy, któr. odznac. się dobro. sentym: według pozorów, inny. wypad. się w artyzm. i całości. ~~jako~~ któr. celów. trzeb. dokładno. kolory. history. co jedn. nie zadowal. widza =

c) od rodzaju. history. Takie i natural. przejś. do czysto obrazow. i do portre: =

Zob. Schasler'a Estety. II. 125 sq 131 sq

~~d) obrazy uwcz. i świa. owoc. i kwiat. i martwa przyro.~~

~~e) krajobraz. i marynie~~ =

9.2.905.

Nareszc: ustyte. do sentymental. krajobr. który dzisiaj dość wielkim cieszy się wzgląd. publiczn. jest tak zw. krajobr. stylizowany = lub history= poniew. malarz naślad. lub stwar. się naślad: pejz. kr. i kontur: w kraj. południo. panuj: któr. sprawiaj. że ogół fizyczn. pewn. okolic we Włosz. (Egip. Grecji) Palesty: porost. tak. jakie były przed wiek.

A poniew. te okoli. były widow. wypadk. i koleb. ludzi, dzisiejsz. ludz. bardz. pouład. bo od dzieci. wiemi się z nymi – przeto wiel: wielcy mistrz: pejsażu od Poussin'a i Claude Lorrain'a aż do niedaw. zmarł. Schirmera i Prellera odtworz. wid. grec: palesty. krajobr: oddawn. od nich wiemy mitolo. lub biblij. któr. zazwyl. w drobn. niemało. rozmiar. lub rozmieszcz. po bok: są wśród. komentat. tych widoki, któr. mdz powin. być pięk. wobec ogól. history. krajobr: Te krajobr: praktykow. już w pewn. mierz. w starożytn. szk. uważ powszi. ale chłod. a treść niedow. by się lepiej do wykonan. grafiki. bo kolor: zbyt żyw. i zbyt nerwow. oblicz. 6 im charakt. przedst. a taki. ten charakt. ogól. któr. nie ma być wynik. osobist. lecz ogóln ludzk. wobec fakt. i kraj. o rzeczy: człowiecko. –

Ester 6

58

Heroenlandschaften

10.2.905

Estetyka

Pozost. jeszcze do omów. cztery ostatn. rodz. malarstw.

9, zwierz. 10) owoce. kwiat: rzecz. przybo. 11, krajobr. 12, morz.

O każd. powie. słów parę =

~~Życie~~ Świat zwierz. dostar. wzoru: albo przedmio: nieżtego: i nadzwyczajn.

Praw. każd. zwierz: domo: konie, woły, owce, a przedewszyst. psy i koty

maj. swoich specjali: którz. je bezustann. malują. czy w ich: życiu rodzinn. czy jako symbo: czy też jako dodat. do krajobr.

lub do scen życia ludzk: i. dla psycho: odzna. niezwykłej. treśc:

Podobn. zwierz: dzik: figurują jako portre: jako rzecz: swoj. życi.

rodzinn. lub dodat. do krajobr. lub wresz. jako przedmio. polow:

Naresz. bajki zwierz. allego. zwierz. symbo. zwierz. i t. d.

Wielki znacz. rodzaj. potrze. wyczucia własn. bo psycho. zwierz. nie-

zwykłej: A chociaż nastręcza. nieczystośc. odgryw. rolę pierwsz.

to wszyst. żąd. artyst. byleb. dawał afekt. sentym. instyn.

zwierz. i umiał przedstaw. je w ideal. formach =

Maleść rozmaj. choć niemniej bogat: jest świat owoc: kwiat. przyrz.

świetln. martw. kuchen. dla twórczo. artysty - otwarte się jedn. wielkie

pole popisu. się ~~...~~ umiejęt. dobier. kolor: i układu: Tym

przedmio. charakt. ~~przyjmuj~~: podziel. lub prowadz. pewn. ideał. temperam.

Porów. Schasl. II. 133 sq

p. 139 sq

Niem. nazyw. ten rodz. Stilleben = mal. go ucrw. świat. Kuchen-
i ogrod. produkt. Maj. to wspól. że są już pozbawio. życia a.p.
zejąc zabit. lez. obok raków, ostryg, ; [illegible] owoc : a choć z. kwia-
ciarzy jeszcze żywe kolor. to jedn. i one wkrót. zgniją. uwiędn. bo
zerw : Nowe pożąd. jest dla oka, aby kto. li[illegible]. tylko zwiędł. kto.
[…] nadpsut. kto. pełen rozkosz. na gronk. jabłk. dla wszyst.
efekt. kolor. i dla prawdopodobieńst. z rzeczywisto : nas Stawcy.
Nieodm. ustał. uchw. zakon ; albo z wodą. ideał : wymag. harmo-
koloru. –

Scherer II. 141

A meble : brzyd. życi. świat rzeczy. i całk. obumar. świat.
kuchenno-ogrodow : w większ. punkt. styka się z nieprzeprzer.
świat. mogolra. Jest to nie-odrębn. wielce róż. od wszyst. dot. kraków.
rodz. Te wszyst. bezpośr. lub pośred. zazna. się całość. jego uorne :
czyn : jego war : ~~kult~~ oświa. stan społecz. lub rodzin. : ciclos. lub
dalko. a choćż. obra. rzecz. zdaj. się stano. wyjąt. one także
zwie. dawn. dusz. a nowe. odzin. ważn. się naszej lub więc. z kult.
ludz. i dzięki. ludz. O całk. rzecz. kuch. ogrod. nowo. rzeczne od
wior. każd. rozum. że on jest produkt ludzk. kultur.

Ale kto wida. góry lub lasy lub rzeki dla mowi. ten pełny
na świa. istniej. niezaleg. od człow ; który tych przed człow. i może istnieć
bez niego.

13-2-905

Eske.

Najzwykl. rodz. krajobr. jest tak. zwa. weduta, która dla patrz. zamy widoku: i przedsta: w zob. ziemi. pierwsz. Moż. to być okoli. leśna, górsk., brzeg morz: kawał mor. bez brzeg. kawał nieb. i t. d. Tak weduta zajmu. w sztu. malar. miejs. bo za jedy. sposob. utrwal. pewnych okoli. tym, którz. ich nie widziel. a reproduko. ze pomo. sztych. fotog. itp. One muszą być przedewszystk. wiern. jeżeli jako ilustr. histor. sztu. lub podróż. maj. dać pojęc. dokład. o gmach. pomnik. ruin. przechodz. pewn. gór. widok. z jedn. punk. widze. Nie jest to niewoli. naślado. wszyst: lecz wier. a wierność jest w tem, że mala: obier. najkorzyst. punkt. widzen. a tyl. te szczegó. podno. któr. dla całoś. są niezbęd. i z pewn. oddale. składa. się w harmonij. komple. obraz optyc. Wierność ta wymag. jest przez wzgl. praktycz. któr. jest zwracany. Kto żąd. ~~obra~~ widoku Tatry Mor. prag. oczywiś. mieć jej przedstaw. od stro. [illegible] a wszcz. mala ~~zabłąd~~ znaleźć punkt ~~wzgl~~ odpowied. z któr. widzia. środ. kości. ~~przed~~ daje obraz dokła. Wybier. się takie zwiast. jednostajn. rozle: bo dla zwykł. znaczn. przedmio. nie jest potrzeb. a nawet jest szkodli. żeby dokłada. się w pełn. blask. słoń. lub w pełn. cieniu gdy n.p. każde z tyl. oświe: słoń. —

Ale dla cel. artyst: moż. mala: najswobodn. stosow. zob. tem: przy tym zam. przedmio. Moż. obrać obraz. feriad. i wież. Tatry Mor. oblew. blask. słoń. zachod: moż. wybr. charakt. wschod: gdy fera. będz. pogr…

w nocy; moż. obr. potrz. gdy od prze. zbio. będą oświe.

Moż. taki obraz w nocy przy księż. lub przy deszczu lub podcz wędy lub zimo. porz. przyprószo. śnieg. i t.p.

Tu otwie. się pole [widzię.] (dla tempera: w tak zw. ~~krajob.~~ wieczor. nocn. ~~[illegible]~~ porzu. południo. zimo. jesien. i t.p. który powinal igrać nie tyl. barw. palety, lecz i każd. blask. wyobra. każ. ambi. i każ. ornat ziemi lub wody moż. być przedsta. w tych rozlicz. odcien. światł. powietrz. mgły, nocy i t. d. a naw. fikcyj. przez malo: wyprost. okoli. płask. przy górzys.; lesis. przy piasko: błotnis. przy piennys. moż. zamien. się w efekto. krajobr. gdy z jedn. ~~punkt.~~ [wychodz. siły] ~~wielk~~ oświecc: się przez gęstw. liści lub dale: pośród niedrożno: lub błyskaw. rozdz. obraz: lub światł. z okien lub latarn. wydoby. się i t.d. Tak. efekta w natu. i mog. być wzn. naśladow. — efekto. krajobr. który moż. być więcej lub mn. naturalisty.

Ale moż. artys. zrob. się subjekty. t. j. przelew. swoj. [nastrojowy] wraż. ~~od~~ krajobr. sam przez się coś bezk. coś czek. A naw. boga. i wzrob. człek. swego. przeszkad. bo odwrac. uwag. od tego co ma być rozlec. w tak. obraz. w sentym: = Stimmungslandschaft = Kiewad. stepu lub pustyni parę wierzb skarłowacz: nad jakimś potem wyschnię: potoku — jakieś treściwie: i roznarzon. po niem. trochę. ołoczay. — lub zwier. sorane +

Uwaga po efektow. i sentym. krajobr. trzeba przez wspom. o stylizacji hist. Schasl. III. 147 Maryna

\# usposob. ponure lub melancholii. lub dusz. jak przed nadchodz. burzą i t. d. — Wted. podziw. sentym. melan. = który estety. nijaki krajobr. zamien. w zwierciadło świat. + nawo. osobist. — pole a wind. jakaś sędziw. dzika grusza wystercz: jeśli powieta: — a to dżdżyst: rozlewa na wszyst. jakieś #

Pozost. jesz. do rozważ. spos. malow. tak. zw. τρόπος, jak. Ary. się wyr. Będz. to styl malar. a zadan. jego będz. środ. zastós. do treśc. Poniew. o środ. matery. i formal. mówi. obszer.: a jesz. obszer. opracow.: ory. tema: któr. mal. rob. wybiér. będz. uważ. sposobu (τρόπος), ważn. pytan.: Czy dwaj malar. maj. rob. porówn. ten sam tem. n.p. portr. jak. osob. i ubier. go w tym sam. ubran. i otocz. zat. temat sam. Kolor. potraf. rozl. dwa obraz.: od sieb. dzięki róż. pojęciu. że za róż. będz. w swej sztu. i różn. traf. uchwyc. podobień. malowan. osoby?

Jest oczywis. że obr. malowd. będ. się róż., ponieważ nie róż. się co do matery. środ. ani formal. ani co do treś. – różn. będ. w sposo. malo któr. będz. ostatec.: wyraz.: osobist. cechami i osobis. sentym. Jest. ten sposób malow.: i traktow.: treści zost. doprowadz. do jednolit. cały. w dziel. tego malar. portret. się mało: mówim. że ma styl – jeśli jest silny: i bez stud. zasad prakty[k]o- mówi. że nie ma styl – a jeśl. obcy styl naślad. używ. o pewn. zasad. mówi. że ma manierę.

Ale ten wyraz styl ma różnorod. znacz.: w obręb. tej sam. sztu.: Ona sama ma swój styl właściwy. Jest styl malar.: tak jak jest architekt. plasty. i t.d. Pot. wedł. materya: środ. któr. się posług. = będz. styl olejnych obraz. – fresko. akwar.: (tak jak archit. ma styl cegla. kamien. drewn. i t.d.) = Pot. te same sztu.: wedł. narod.: mówi. mów. o style greck.: rzymsk. niem. i t.d.

Stylizować w sztu. sprowadz. przypadko. odmian i wszelkich do ogóln. typ. rodzajo. lub do ogóln. jak. idei =

a wobec tej zm. narodow: o styl: antycz. klasycz: lub zm. o styl. gotyck. renesans. barok - rokoko - a albo zm. o styl. Louis XIV - Louis XV - Elżbie: angiels. i t. d.

Ale swój osobis. pogląd. i techni. odrębnie. artys. wyższ. zawsze wnosi do sztu. któr. wprow. i nie. przekszt. szkol. Taka innowa: było w malar: „Dzien. światło" plein air - Freilicht - Hellmalerei - któr. było reak. przeciw tonowi brunatn. panuj. w obraz. od czas. Odrodz. Obraz. te malo. w pracow. zamknię. Zapew. osiąg. rodzimej. rezult: przez światłocienia -clair obscur - chiaro-oscuro - Helldunkel - gdy malow. wsz. rzeczy. n. p. Rafael w uwolnie. św. Piotr. - Correggio w Narodz. Dzieciąt. Jezu. w ogól. Correggio i Rembrandt doszed. nie. do wielk. perfek - w światło-cien. a ...w. w ciemn. szcz. światło cienia: nie swoj. znacze- nierownorzęd. bo przedmiot wypuk. nie jest rów. oświe. więk. powierz. swoj. niektó. czę: za w półcien. a on sam z przod. oświe. wnet: głębok. rzecz. w tył i ~~pogrąż.~~ pograż. w ciemno. rzeczy ze nim umieszc. A przy tej rzecz jakkolw. oświeco. odbij. część odbier. świat. i rzuca je na przedmio- ~~rzeczy~~ koło niej umieszcz. lub powierzchn. połyskl = Jednakże wszyst. te przez genial. malar: na gruntu zrozumo. wszelk. koło oprac. metod. wprowadz. się i ustęp. w zaniedb. Zacz. się wydaw. nieprawdz. i wrot: głoś. krytycy. sposób. malow. innej. -

Realizm
Impressyonalizm

16.2.905

62

Tak. prób. podejmo. już we Włosz. i Anglii i Holland. pod kon. 18 stul. i na począt. 19° – ale na wszkor. stal. wykony. je w tak zwan. szko. Barbizon – wsi pod Fontainebleau – gdzi. osiedlo. dwie realist: wśród nich Diaz, Rousseau, Charles Jaque – a zwłaszcz. Jean François Millet – 1814 – 1875 – któr. póź. po dzie. od r. 67 dostąp. bard. niezw. względ. =

Zob. Millet – Rousseau – Künstler Monogr: wyd. przez Knackfussa – no. 57 =

Także Rich. Muther. Gesch. der Malerei im XIX Jahr. – T. II rozd. 27" = Dobrz. on mówi p. 429 – że probl. istni. kolor: przez Millet'a pomyśl: miał być różnor.: od mieszk. do pełn. dnie słońca – a jeg. teza: le beau c'est le vrai – od wiosk. pod Fontainebleau i od życia zyska chłopsk. do słońca miejsk. wielk. Pary. i do życ. robotni. – z cił wzdł. i Courbet, i Manet = = Bastien Lepage – twórca. = Ten krok uczyni impressyonizm wyst. że ton kolor. powi. być bezwzględn. równ = pot. Manet dowód, że rzeczy nie powinny być tak malow. jak się wydaj. po dokład. oglądan. lecz według wraż. jakie rob. w danej. chwili – impressyonizm Impresjonist. było zupełnie =

Zob Gurlitt'a dzieło –

Este.

Jules Bastien Lepage ur. 48 + 84 począwszy od r. 74 przyczyn.

Gust Courbet w Ornans ur. 1819 + 77 Ed. Manet ur. 32 + 83

Powsz. tak: owe kierun. malar. nowoży. jedyn. w tym celu, aby z nich brać przykł. objaśniaj. to, co moż. nazw. sposob. malow.! Ten sposób pomnoż. przez róż. osobis: ~~dodat~~ właściwo. artys. moż. wytwor. styl osobis. lub styl now. szko: a tak do róż. dawn. styl. przybęd. impresyonisty. lub realisty. lub idealisty. i t. d.

Nie trzeb. jedn. przypomn. że te now. meto. będ. zaw. praktyko. z tem sam. powodz. Każ. meto. się zużyw. gdy staj. się jednostr. i doktry. Chwilo. zwycięs. nie wyklu: że w nie zbyt oddalo. przyszło. okaż. się błęd: któr. teraz nie dostrzeżo. lub któr. pobłażli. uniewin. a któr. wywoł. mus. z czas. now. reak: Każ. impresyoni. staj. się z czas. symbolis. i mistycy; każ. naturalis. i realis. przechod. siłą logiki rzecz. dzisiejsz. Maeterlinck: W malars. dzisiejsz. ostateczn. sentym: ale sentym. moż. mieć barw. liryczn: gdy folgu: osobis. uczuciom alb. też dramaty: lub epicz: gdy wyobra. artys: przeważ. zwra. się do wypadk. społeczn. religijn. polity. wyprzed. i ton. w altruiz.

Wykłady Estetyki

miewane w półroczu zimow. 904/5 r.

a zaczęte 24 paźd. 904 r.

—

Część pierwsza: Teorya Sztuki

(Ciąg dalszy)

—

§. 16. W jakiem znaczeniu sztuki pierw. grupy mogą uchodzić za piękne?

§ 17. Definicya pięknego u Arystotelesa

Zob. § 4 o pierw. grupie sztuk pięknych 18.5.900

§ 16. W jakiem znacz: sztuki twor. pierwszej grupy mog. nazy. się piękn:?

Wykaz. w poprzedn. §§. że Archit. Plasty. Malars. twor. wedł. zdanie
nowożyt. estety. jedn. grup. pokrewn: a choć Arys. nie zalicz. archit. do
sztu. naśladowczych, ani do sztuk wszystk: już jeg. uczniow. najwięk: trzy te
sztu: uważ. za pokrew. dla teg. że istn. w przestrze. Wspomn. także, że
nazw. Sztuk Piękn. nie tyl. za greci, lecz u nas także powszechn. się przyjęł.
i nie mamy estety. którzyb. trzech sztuk. pierw. grupy nie zalicz. do piękn.
Należ. więc zastano. się, w jak. znacz. nazw. ta im moż. przysługi.

Poznaliś. głów. składn. każd. z tych sztuk, oraz wszystk. znam. piękna
któr. im przypał. jeśli rzecz maj nowożyt. estety. Powinniś. zat. poszuk.
sensu, któr. zwykł. nadaw. ludz: piękn. czyli co na jed. wycho. znaczen. teg.
pojęć: Jeż. poka. się, że każ. z tych sztuk twor. przedmio. daj. się podciąg.
pod to pojęć: słuszn. powie. że wszyst. trzy sztu: nale. do sztuk piękn.

Że są rzeczy piękn: tak przez natu. stwor. jak. przez lud. wytwo.
o tem nigd. nie wątpio. ani o tem, że piękn. rzeczy podob. się ludzi. w
szczegól. spos: Filozo. zaws. się pyt. dla czeg. podob. się? a dla czeg.
inn. rzeczy nie podob. się? Odpowie: na to dawan. w różnych spos. jak
świad. dziej. estety: Albo mów. że piękn. rzeczy odtwarz: jakąś piękność
odwiecz., przedwieczn. i wedł. większ. lub mniejsz. udzia. w tej pełno:

Die Theorie des Schönen von Theo. Dahmen. Leips. 903

wedł. silnej lub słaber. odzwierciedla- gdy za nie mniej piękn. lub więcej pięk-
-kn. tzn. mniej podob. się lub więcej podob. się widzowi. Ponieważ zaś
owo piękno. nie jest w sob. przyst. wznak: ciele. lecz tyl. myśl. oglądan.
być może. rozpuszcza. się w metafizy. spekul. nad istotą piękn: a stosow. do
niej kryterium. prow. może: być przestrzeg: w tworzen. piękn. rzeczy, lub
mog. być sprawdz. na przyrodz: twor. piękn. Meto. ta wprowadz. do
estety. przez Pla: (jego ucz. i sięst. odnowio. przez Neoplatoń. zwł.
przez Plotyna) która zresz. nie była i nie mogła być poparta. ani
warto. ani przez doświadcz. empiry. - ona nie. przeciw sob. meto.
wszys. zwróco: do niezupełn. dozn. na pozór indukcyj: a wychodz. z
zało. któr. wszys. sformułow. Arys: że ind. idee zat. ani idea
piękno: nie istn: po za doznan. jednost. W ...zat. treb. szuk.
prze. ... piękno: Są tyl. rzeczy piękn. - idei piękna w sob.
istniej: niemalo. w rzeczy, nigdzie nie może =

Dzisiaj przewa. w estety. ta druga meto: naszkico. zresz.
przez Arys: a podsta. jej jest pew. proces psycholo. który odby.
się w ... gdy dozn. wraż: piękno: Rzecz wydaje się ... piękna.
gdy w nim wywoł. ... piękno: a w jakich warun. bywa wywoływ. to
wraż. należy ocenić. przez zbadan. jednost: uczuw. przez nas piękn.

20.2.1905

Estet. a

66

Przypatrz. się choć kilk. z tych defini. uczyn. jeszcze dziś [illegible] zwolenni:

a) rzecz jest piękn. czyli podob. się w szczegól. sposób. zmysł. się estety: gdy w niej pan. harmon. czyli zgodn. części. = Piękn. jest harmo.

Dahmen p. 8 -

b) inna defini. powszech: piękno jest jednością -

to znaczy, że każd. rzecz tak jest złożon. z części że ponad nią górn. jedność -

Dahm. p. 8 -

c) jeszcze inna defini: piękno jest charakt. istot. rzeczy (idea urzeczywistn.) - Taine - [illegible] =

Dahmen p. 9 -

jest w tem coś prawdy -

d) piękno jest symmetryą =

Dahmen p. 11

e) Piękno jest prawdą = [illegible] =

f) Co mówi Fechner, Vorschule der Aesthetik,

Dahmen p. 14 =

g) Piękno jest ruchem

Dahmen p. 21 sq =

d) Aryst: piękno jest ładem, symmetrią i wielkością
(lub ~~[illegible]~~ ὡρισμένον

Poet. 7 = Eth. IV. 3 – τὸ γὰρ καλὸν ἐν μεγέθει
καὶ τάξει ἐστί, διὸ οὔτε πάμμικρον =

οὔτε παμμεγέθες –

20.2. 905

Estet. 6

67

Fechner. Vorschule der Aesthetik 2 Thle – 2 Aufl. Leip. 97. Breitkopf et Haertel = przeko: wiu. że wypowiedź. defini. oraz zasad przez nie wyraż. i doko. od wnios. że żadn. z nich nie nad. się na ogół. zasad. pod któr. możnab. w spos. zadowal. podciąg. i wszyst. objaw. estety. czy przyjemn. czy nieprzyjem. – Odróżn. dwie estety: jedn. odrw: drug. empiry. – die Aesth. von Oben u. von Unten. – sądzi. że pierw. czyli filozofi. jest potrzeb. ale że dot. jej nie posiad. – poszuk. nie udało się odkr: ogół. zasad. z któr. wypływa. wszyst. zasa. prawid. wiedz. Do empiry. zaś nie spodzie. się, aby wszyst. na zawsz. odkr: jak. prawo ogół. tłumac. wszyst. objaw. piękn.

Teod. Dahmen przyznaw. to wszyst. (p. 15) die Theorie des Schönen. Leip. 903 Engelm. postanow. tę potrzeb. zasad. i wynal. now: formuł. które wedł. niego. wszyst. tłum.

Zadan. este. jest (tak. twier.) zbadać warunk. wrażeń piękno: die Bedingung. der Schöngefühle = (p. 15)

Warun. ~~istot.~~ jest to, co stale (gesetzmässig) wywołu. skut. czyli coś uwarunkow. Tak w przyro. te same warun. wywoła. zaw. te sam. skut.

Gdzież mamy szuk. warunk. tłum: powstan. wraż. piękna?

Widzi. że podnie. zewn. dział. na zmys. nasze – nerwy przerzyd. to

drażni. do mózgu i wted. powst. poruszen. w mózg. lub raz. w organ. cen-
traln. (aut. jest wbrew. zwolenni. lokaliz. w mózgowej) - a wted. powst.
uczuc. piękno: - des Schönheitsgefühl = Wynik. to zaś stąd - tak aut.
tinon. z psychi. natu. uczuc piękno.

Są więc cztery punkta do rozważ. (p. 17)

a) zewn. objekt

b) podrażnie. których organ. zmysł.

c) podrażn. nerwów ~~peryfer~~ dośrodko.

d) podrażnie. orga. central.

Poniew. (p. 17) trzy pierw. punkt. nie za[zaw.] potrzeb. - do powst. uczuć piękn.
bo wystar.: wyobraż. sob. tak. przedmiot = zat. tyl. owrer. ~~punkt~~ [warun.]
jest niezbęd. potrzeb. - To jest niewątpli.: bo sprawdz. się przy wszyst.
inn. psychi. objaw: - podr. halluc. u. p. noc. widzi, słysz. i t. d
choć zmysł nie zos drażnio - jest tyl. drażnio. organ central.

Ale ta ogól. odpow. nie ma właści. źród. wart., chyb. nie powie.
o niem. tak. drażnie. organ. central. różni się od inn. który nie uważ. że piękn.
Jaki. odkryje. ten ~~zasad~~ szczegól. rod. drażn. mózgu? (18)

Znam. tyl. treść pewn. świadomo. zowią. się pięknem - ale
nam: tak. nie daj. się określić. Są to wprawd. uczu. przyjem. osob. rodz.
różniące się od inn. uczuć przyjem. ale nie znamy ich dosyć, aby nas
sprowadzi. o uczu. objekty. zwyk. istoci.

21. 2. 905

Estet.

§ 17. Definicye pięknego u Arystot. Właściw. należ. b. mów. o kilku defini. któr. przy różn. okaz. podaj. stosow. do traktow. przedmio: W Met. XIII. 1078 a mówi, że głów. formy (εἴδη) t. j. właściwo: jak że rozgr. wyjaś. — za to porząd. symetryę i określa: τάξις καὶ συμμετρία καὶ τὸ ὡρισμένον =

w Poet. c. 7: τὸ γὰρ καλὸν ἐν μεγέθει καὶ τάξει ἐστί — co obszern. wyjaśn. — że (dlaczego) pomin. symetr. dostate: wyjaś. tok dyskus. Podobn. wyra. się w Ety. IV. 3. 1123 b. Polit. VII. 4. 1326 a.

Wyni. z tych miejsc, że zbior. odpowia: warunk.: piękno - obiekty. gdy ma odpowied. wielko. a że wielko. nie daj. się pomyśl. bez części gdy ma części w należy. porząd: części gdy wzajem. ich stosun. do sieb. i do całości. jest ściśle (przeprowadz). Tak zna wyraz συμμετρία ma zbior. znaczenie w nowoży. estetyce. Dod. także należ. że ta defini. jest tak. zbior. że obejmu. i piękno. ciele. i ducho, przyrod. i sztuk. da się zastoso. do jedn. ustrojów, do społeczn. do mias. — A naw. robi Aryst. uwagę że piękn. i w matematy. figu. odnajdu. się, choć matem. nigd. o tem nie wspomni. (Metaph. XIII. 3)

Formuł. ta odpow. ducho. grecki. = zob. Polit. IV. 4 gdz. mowa o porząd. i przestrzeni. państ. Zwrot. Grek. w czas. klasyc. nie umiał inacz. definio. piękn. — choć w odmien. słow. wraca ona ciąg. u Cycer. Seneki. Kwintylia. u Plotyn. i S. Augu. Już Plat. był powiedz. że piękno (κάλλος) jest μετριότης καὶ συμμετρία Phil. 64 e. —

Bénard, l'esthétique d'Aristote et de ses successeurs. Paris 89

Döring, die Kunstlehre des Aristot. Jena 76 =

συμμετρία wzajem. wymierz. części, aby dobr. składa. się z całości.

Zob. Bénard p. 12 sq.

Defini. ta nie podob. się nowożyt. estety. – mówią, że za wąs., że najwięc. przypa. do twor. materyal. – Nieu. zastąpi. ją przez. formal. hegl. zgoda międ. idea a jej zjawis. doczesn. i t.p.

Nie uleg. wątpliw. – że formal. czys. ma przedewszyst. względ. formal.
Zob. Schasler, Gesch. der Aesth. p. 125 –

a) Ograniczen.: τὸ ὡρισμένον wyraż. że formal. rzecz jest jedną i całą – Einheit u. Ganzes = Każ. rzecz wzgled. im. jest jedno: a wzgled. nieb. jest całą –

b) Z ogranicz. wyni.: porząd. τάξις = wyni. on z jedno. i całą: gdyż części byłe poustawio. lub urządz.: Poet. 8 = całą. bywa u. wkładu –

c) Symmetrya – walerij. propor.: wynik. z porząd. części do całą = Jest ona wedł. czysto. tylko jedno. części, które je zostaw. uczucia w ich wzajemno lub rozmaito =

Konkret. zaś piękno. wyni. z znan. ustęp. w poet. VII. – że przedmio. piękn. – nie powin. być ani zbyt wiel. ani zbyt mały, lecz εὐσύνοπτον = zob. Schasler § 128 = Gesch. d. Aesth.

Stosun. piękno. do etycz. dobra =

I druga defini. w Rhet. I. 8: 1386: καλὸν μὲν οὖν ἐστιν ὃ ἂν δι᾽ αὑτὸ αἱρετὸν ὂν ἐπαινετὸν ᾖ, ἢ ὃ ἂν ἀγαθὸν ὂν ἡδὺ ᾖ +

II. 13. 1389 b: καλὸν – ἁπλῶς ἀγαθὸν – ale συμφέρον dla jednostki

+ ᾖ, ὅτι ἀγαθόν.

#

Estety.

a

69

O piękno. wzniosło. i nieznośło.

Defin. piękno. = harmo: orgy. zgoda częś. pomięd. sobą i z cało. do któr. wchod. Rozróżni. przeto dwa rzeczy któr. wytwarz. piękność: a) cało. b) częś.

Cało. wtedy jest, gdy ją wszystk. częś. obej. któr. do niej nale. Ale nie wystar. że obejmie wszyst. częś; każda z nich powin. mieć należy. miar. w niej i związ. Wszyst. to wyra: defin. harmo. częś. w jedn. cało.

Defini. ta nie była. przewodzi. lecz i bar. stara skor. wszyw. jej wszys. filozo. zachowi. dawni. i przedchrze. Znajd. się praw. w tych sam. słow. u Cyce. św. Aug. i Tom. z Akwi. Ale wszys. ci myślic. dołącz. do niej jeszcz. dodat. który jest bar. waż., mów. że piękno. oprócz zgod. częś. z cało. wymag. jeszcz. odpowied. koloru. W isto. nie moż. być bez kolo. piękno. cieles. ponieważ. istnieje. przedewszystk. dla oczu a przez oczy wchod. do duszy. Między okiem a świat. zewnę. jest kolor pierwsz. niezbędn.

Sw. Tom. 1 qu. 39 a. 8 corp:

Nā ad pulchritudinē tria requiruntur; primū quidē integritas s. perfectio (quae enim diminuta sunt, hoc ipso turpia sunt) – et debita proportio s. consonantia – et iterū claritas, unde quae habent colorē nitidū, pulchra esse dicuntur.

Id. ibid. 2ª 2ae qu. 145 a. 2 corp: Sicut accipi pō ex verbis Diony. c. 4 de div. nomin. ad rationē pulchri s. decori concurrit et claritas et debita proportio. Dicit enim qu. Deus dicitur pulcher, sicut universoꝝ consonantiae et claritatis causa. Unde pulchritudo corporis in hoc consistit qu. homo habeat membra corporis bene proportionata cū quadā debiti coloris claritate. Et similiter pulchritudo spiritualis in hoc consistit qu. conversatio hominis s. actio ejus sit bene proportionata secū. spiritualē rationis claritatē.

Cf 2ª 2ae qu. 180 a 2 ad 3ᵘ: pulchritudo, sicut supra dictū ē consistit in quadā claritate et debita proportione. Utrūq. autē hoc radicaliter in ratione invenitur, ad quā pertinet + et lumē manifestans ē proportionē debitā in aliis ordinare

23.2.905

6

70

Eztety.

Te defini - moż. w cało - być zestawion. Do piękno - wyznacz. niecieles - ale zawsz. zmysło., do piękn. ton. i głos. byleb. pamięt. że gdy mowa o kolo. ton. bierz. się wyr. przenoś.

Przy wrażen. akust. mówi. o barw. tona
" " optycz. o ton. kolor:

Chociaż w rzeczyw. nie przeprow. równoległ. pom. międ. kolo. a ton: - zaw. wyrażało rodz. harmonian, któreb. przy wdzięcz. stron połącz. takż. kolo. i t. d.

Defini. powyż. zestawio. się daj. do piękno. niezmysło., do pięk. ducho: Odróżn. piękno. cieles. od ducho. sięg. bar. dawn. czas. wśród. Sokr: któr. mów. o piękno. duszy - A w dialo. Fedro. na końc. takoż. odnaj. modli:

p. 279 b-c. o miły Panie i wy inni bogo. tut. obecni, dajcie mi zost. piękn. na wew. a moja zewn. powierzcho. niech będz. moje. wnętrz. odpowiedni.

W Sympo. zaś Plat. każe. przez usta Dioty. wzno. się od wzniosło. się w piękn. ciał. do pokoch. piękn. dusz i wyż. jesz. do piękno: nieprzystęp. zmysł. przebyw. w nadziems. krai.

Mówi. o piękn. duszy, o piękn. cnot. myśl. czyn.
Oczywiś. duszy wprost nie dostrzeg. tyl. jej odbicie w ciele; cnot. nie dostrzeg. tyl. czyny jej. Które mniemamy być cnotli.; nie słyszy. myśl. piękn. tyl. słowa przez któr. się wyraż. i t.d.

Kant: 1) Was ohne Begriffe als Objekt eines allgem. Wohlgefallens vorgestellt wird

2) was ohne Begr. allgem. gefällt

3) Form der Zweckmässigkt eines Gegenstandes, sofern sie ohne Vorstellg eines Zweckes an ihm wahrgenommen wird

4) was ohne Begr. als Gegenst. eines nothwendig. Wohlgefallens erkannt wird

Angenehme = was den Sinnen in der Empfindg gefällt

Gute = was vermittelst der Vernunft durch den blossen Begr. gefällt

freie Schönht. pul.
anhängende vaga - adhärirende - adhaerens -

23.2.905

Este.

Piękn. jest, co dlatego że jest pożądan. zarazem jest chwaleb. a gdy jest dobr. takie wydaje się przyjem. ponieważ jest dobre ==

Wiciś. do wzi. wyjęć. Schasler p. 124 =

A w metafi. (XIII. 3) – powz. że dobr. zaw. jest związ. z jaką czynno – ἐν πράξει – piękn. zaś także odnajdu. się w rzecz. nieruchom. ἐν ἀκινήτοις =

Zob. Schasler p. 123 –

Defin. zaś piękn: w Retory. I. IX – p. 1366 a

Καλὸν μὲν οὖν ἐστιν ὃ ἂν δι' αὑτὸ αἱρετὸν ὂν ἐπαινετὸν ᾖ, ἢ ὃ ἂν ἀγαθὸν ὂν ἡδὺ ᾖ ὅτι ἀγαθόν εἰ δὲ τοῦτ' ἐστὶ τὸ καλόν, ἀνάγκη τὴν ἀρετὴν καλὸν εἶναι ἀγαθὸν γὰρ ὂν ἐπαινετόν ἐστιν κτλ –

Piękn. jest, co samo przez się godne pożądania zasługu. i na pochwa: lub co będąc dobr. dlatego jest przyjem. że jest dobr. Jeże. zaś tak. jest piękno, ~~potrzeba~~, koniecznie cnota czemś piękn. jest. i t. d.

Ta defini. ułoż. przez wzgląd. na dobr. w szczegól. znacze: zastu.

na uwag. bo pięknemu coś przyp. dwa przymio. wywoł. w duszy ludzk: już to pożądan. już to przyjemno: ale warunko. przez dwa inn. przymio. przez dobr. i chwaleb:

Inn. słowy: rzecz ~~jest~~ piękna jest pożąd. sama dla sieb. jeśli jest (nie dla inn. powod.) godn. pochw: – powtór. jest przyjemn. jeśli jest równocześ. dobr: Aryst. przypu. oczywi. że coś rzeczy przyjem. któr. nie są dobr. i że są rzeczy pożąd. któr. nie są godn. pochwa. W jedn. i drug. razie nie będ. piękn.

Teraz reasumuj. co Aryst. wypowi. nieśl. bardz. skąpy przy różn. okaz. mów. o pięknie:

to a) piękno formal: poleg: na odpowiedn. wielkości i ładzie
μέγεθος καὶ τάξις – Poet. c. 7. =
lub też na ładzie, proporcji i ograniczę: τάξις. συμμετρία καὶ ὡρισμένον =

b) piękno ~~ści~~ zaś skut: na duszę ludz. są pożąd. i przyjemno.
~~gdy treść~~ piękn. ~~odpowiad.~~ zaś tak. jest samo przez się ~~wymagan. dobro~~ pożąd. i samo przez się przyjemno. – gdy ~~odpow~~ wymagan. tego, co uważa. się dobr. i chwaleb = z czem należ. porów. ustęp z polit. VIII. 5. gdz. mów. o dobroczynn. wpływ. piękn. rytm. i melod. na ~~pocz~~ wrażen. mił. do cnoty i t. d. =

24.2.905

Estet.

Cztery defini. Kz. dla tej. pojęto: żeb. na głos. wszystk. okaz. jak ~~za pom.~~ przez
obran. będz. punkt. wyjś. i urojon. przypuszcz: może dojść do zupeł. mętn. zest-
będz. a zewn. wkładli. defini. Są one zewn. wkładli. bo hamuj. rozwój nau-
a utrwal. ~~tłu~~ dawnej. pojęt. na świat. Bo każ. defini. jakiejś. waż. poję. prow.
do całkow. przytoj. który z niej wyłuszcz. Dziś. oczywiście. to pojęt. bez. będ.
Będz. punkt. wyjś. u Kz. był aprzorny a ~~przypuszcz.~~ urojen. że w podmio.
tkwiącej. ich. osob. władz: do wydaw. sąd. estety. którą nazw. die Urtheils-
kraft. Dowiod. udał. się jemu utoż. a priori schematyczne czyst. myśle:
w Krytyk. der rei. Vernunft – pot. drugi takie schematy. tak. a priori dla
rozum. praktycz. – Kritik der prakt. Vern. a widział, że świat aprzorn.
estetyc. – jest świat dla sieb. a pod. siła. pomocnej czu. uznaniowo – przeto
obmyśl. osob. władz. która nie jest ani czyst. myślen. ani czyst. woln:
(bo to odno. się do wraż. zmysłó), tej władz. wydaw. sąd. nie na podsta.
pojęć tej nazw. estety. Tablica do szuka. i wymyśle. tej władz. świat
Kz. z filoz: Leib. i Wolffa, który był wyznaw. w pierw. okr. swoj. [illegible]
nauka. –

Schasler
Gesch. d. Aesth.
I. p. 532

Dość że w Krytyk. „władzy sądzenia" Urtheilskraft: utoż. cztery defi-
które się dad. sprowadz. do jedn: piękn. ze stro. podmio. jest, co bez pojęcia i bez
praktyc. intere. powszech. i konieczn. się podob. a piękn. ze stro. objek.: forma
celowa jakiejś przedmio. doskonało wrażen: bez poj. jakiejś. ~~kono~~ cela.

co się podob.

Jest zat. piękno (das Schöne) bez interesu (ohne Interesse)

przyjem. jest (angenehm), co się podob. zmysł. w uczuciu

a dobr. co podob. za pomo. rozu. przez samo poj.

Prócz tego przyjmu. dwa rodz. piękna: jedn. wolna – freie Schönheit

pulchritudo vaga – drugą przyczepio: – pulchrit. adhaerens – anhängende Schönheit – pierw. jest czyst. bo istnie. dla sieb; druga

Schasler 534 przypisa. zowa. że rzecz na któr. lub w któr. się znajdu. powinna

mieć swoj. doskonałość – co zniszczy: sąd smaku =

Przykł. – nie bez – wagi: bo czyst. – piękno. znajdu.

np. w kwiat. papug. kolibr. ... ozdob.

pod. róż. ramy, tapety, rysu =

ale przyczepio: piękno. znajdu.:

w postaci: ludzk. i końskiej, w gmach. i t. d. bo piękno. tych przedmio.

przypisa. z gór. w nich jakiś cel zat. smak. estety. i sąd jeg. o nich

za zniszczono. –

Dla nas rzecz przedsta. się daleko prościej.

Przedmio. piękny, czy zrob. przez artys. czy stwor. przez Bo: nam się

podob. ale nie wszyst. co się podob. piękn. nazyw.:

Musi się podob. przez swój pozór.

a pozór się podob. gdy obraz jeg. na siatków. oka robi wraże. przyjem.

27.2.905

a

Estet.

73

a zrobi wraż. przyjem. jeśli będz. cało. zupeł. i proporcyon:
Dla oczu. obraz taki na siatków. chwilo. robi wraż. przyjem. o tem
mówi. zyt. robić domysł: jedn. fizyologi. natu. drug. psycholo.
Fizyo: domysł poleg. na przypuszcz., że wibra: ~~pewn. jednost.~~ nerw optyc: przejść: obecno: obra-
na siatków. do ośrodo: dwory odbyw. się wedł. pewn. rytmu jednost. na
któr. się składa: propor. otoczce. przedmio. i harmonia kolor:
psychi. zaś domysł bierz jest z niewątpli. faktu, że normal. głowa
ludz. czuj. się orzeźwio. gdy wrażeń. dwory i czuje się w należyt. równowad.
co zyt. możeb. jest, gdy za podwórzadko. pod jedn. najwyżs. pod wzgl. możeb.
ten chwilo. odpoczyw. i kar. tej lub owej wrażeń. sprawn. pewn. funk-

Tak rozumie. defini. legyt. odpowi. zupeł. warun. subjekty. i objekt.
oglad. rzeczy piękn: gdy ją bierz. jako obraz jednorazo. ale ... sam
powod. fizyolo. i psycholo. któr. karzą nam uważ. go za piękn. gdy przedsta-
nie jako cało. zupeł. i proporcyon. W rzeczywisto. ani nasze jaźn ośrodo-
się w jednostajn. spoczyn: bo ciągł. nowe zjawis. psychi. w niej wytwarz.
się, ani siatków. nie zdoła. b. dług. mieści tej. same: na niej osadz. obra:
Życi. jej ludz. jest w ciągł. ruchu a świat cały: niemniej jest w ruchu,
stąd ciąg. now. obra: zjaw. się się na siatków. czy że nowe przedmiot.
przesuw. się czy też my sami zmiendz. jedn. ośrodk. odwrac. oczy w drug.
stron: A wszyst. chcemy ogląd. now. przedmio. lecz też sam, gdy się podobas

↑ ἡ θεωρία ἐγγὺς τοῦ ἀναισθήτου χρόνου γινομένη οὔτε παμμέγεθες· οὐ γὰρ ἅμα ἡ θεωρία γίνεται, ἀλλ' οἴχεται τοῖς θεωροῦσι τὸ ἓν καὶ τὸ ὅλον ἐκ τῆς θεωρίας, οἷον εἰ μυρίων σταδίων εἴη ζῷον.

pragn. obserw. z życ. prakt. a przedmiot. pragn. aby on się powtarzał, jeśli to być może. Dwie antytez. ruchu i spoczyn. według. co przew. wszys. istnieją. lecz wszel. istnie. kończą: a stąd formuł: piękno jest całoś. uporząd. i proporcjonal. powinna być skompletow: przez dodat: tak w ruchu jak w spoczyn: Że tej. dodat. Arystot. nie zrob. gdy dał defini. swoją w książce. o poety. jest rzeczą. bo dramat jest przecież akcją i osob. mówi o dramat. na scenie. Samo przez się rozum. że dram. jest całoś. ~~n~~ruchomio. Ale w Metafi. XIII. 5 powiny. dobro z piękn. ~~r~~zróżni. pod. że dobro zawsze. się tyl. w czynie - ἐν πράξει - a piękno także w rzecz. ~~nieporuszo~~ pozbawion. ruchu - ἐν τοῖς ἀκινήτοις -

Ponad. więc że piękn. jest całoś. uporząd. i proporcjonal; czy ~~tak~~ w ruchu, czy ~~jak~~ w spoczyn: ~~Która~~ ~~przedstawi~~ a widokiem ~~swoim~~ w swoim ~~darzy~~ ~~wdzię~~ ~~stw.~~ przyjemn. ~~rozkosz~~ sprawiają. -

Ponieważ. cechy tej defini. zawsze. się wszyst. u Arystot. choć rozproszo: bo przy różn. sposobno. wniosko. wzajemne.

istniej. w sob. i dla sieb. ~~przez widok swój~~

o–o d) widok. swoim przyjem. sprawia = Eth. IV. 3 1123 b συγκεῖται γὰρ ἡ θεωρία κτλ = Rhet: I-9-1368a: ὃ ἂν ἀγαθὸν ὂν ἡδὺ ᾖ ὅτι ἀγαθὸν κτλ.

τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ καλὸν ἕτερον, τὸ μὲν γὰρ ἀεὶ ἐν πράξει, τὸ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἀκινήτοις o–o

a) cało. uporząd. i proporcjonal: = τάξις καὶ συμμετρία καὶ τὸ ὡρισμένον = Met. XIII. 3. 1078 a = μέγεθος καὶ τάξις - Poet. 7. 1450 b

Ethi. IV. 3. 1123 b. ↑ τὸ γὰρ καλὸν ἐν μεγέθει καὶ τάξει ἐστί, διὸ οὔτε πάμμικρον ἄν τι γένοιτο καλὸν ζῷον, συγκεῖται γὰρ ↑

b) istniej. w sob. i dla sieb. = Rheto. I. 9. 1366 a δι' αὐτὸ αἱρετὸν ὂν ἐπαινετὸν ᾖ

c) czy w ruchu czy w spoczynku = Met. XIII. 3. 1078 a #

27.2.905 6

Estety.

74

Piękność tedy będz. wzór zupełna, proporcjona, dla nieb. istniej. w ruchu czy spoczynku, [illegible] spraw. same przez się ~~[illegible] nam widzą przyjemne wrażenie~~ przyjemność ~~[illegible]~~ swoim widokiem, ~~który już widzę~~.

Gdy teraz stosuje. defini. tę do utwor. każd. z trzech sztuk piękn. grup.

~~[illegible]~~ Łatwo przeko. się, że do nich przypa: Łatwo i komplet.

W architektu. spotyk. się zew. z podwój. widok: jed. zewnętrz: gdy ~~stojąc przed przy[illegible]~~ ~~się [illegible] stron~~ ujmuj. ogląd. z daleka, drugi wewnętrz. który uderz. nas, gdy wcho.

Zewn: ukazuj. nam cało. proporcjo: (nie koniecz. symetry. w dosłown. znacz.) fasada np. o kilku piętr. z któr. gór. odpowiad. wysoko. pięter do nieb. zost. pozosta. w całej. propor; tak samo wielko. bramy i okien — gdy znowu fasad. przyozdob. lub podpar. kolum: podob. zato: stosun: międ. grubo. kolum. a ich wyso; międ. forma kolum. a piętr. na któr. się wznoszą = albo znowu przy piramidal. końc. się fasad. wie. przy zwężaniu-końcu. = Goldener Schnitt

H Zob. także Zeising: Neue Lehre von den Proportionen des menschl. Körpers - Le. p. 54
Fechner, Vorschule der Aesthetik I 160 sq (dowody z błęd. wzięte)

13 : 21 = 21 : 34

21 + 13 = 34

lub 3 : 5 = 5 : 8
8 : 13 = 13 : 21 i t.d.

utwo: z szeregu
1 : 2 : 3 : 5 : 8 : 13 : i t.d.

Te stosun. nie daj. się dowiedz. oznacz. bez ustan.: także jak średni. do końc. ustawien. się liczima zatem podob. temu przez ulega = Zeising, der goldene Schnitt = Leipz. 84 H

Podobn. powin. panow. proporcj: wraj: wewnętrz. gma: i t.d.

w ruchu czy spoczynku —

sprawia przyjemn. sama przez się

Podobn. w rzeźbi. i malarst. i —

powstaną przeto, że trzy te sztu. produku. utwo: któr. odpowia. wszystk. defini. a zat. nie mam. piękn. utwor. zostaną. —

Wykłady Estetyki

miewane w półroczu zimow. 904/5 od

dn. 24 października 904 r.

—

Część pierwsza: Teorya Sztuki.

(Ciąg dalszy)

§. 18. O drugiej grupie sztuk pięknych

§. 19 O Muzyce

§. 20. Kilka uwag o sztuce orchestycznej.

§. 21. Składniki estetyczne poezyi

—

Zakończono wykład dn. 17 mar. 905 r.

—

28.2.905.

Estety.

§.18. O drugiej grup. sztuk pięknych. Grecy nazyw. te sztu: muzyczn.; estety. niemiec. nazyw. je „czasowemi" – die Zeit-Künste lub też sztu: w których istniej: dla po sob. następuj. – der successiven Anschauung. Rzeczywiś. sztu. te, choć niewątpli. tak samo, jak sztu. pierw. grupy, mieszcz. się w przestrze. a poszczegól. ich częśc. np. tony, lokalizo. się dzię. a zat. i dla oka istniej; nie tyl. dla słuchu, różn. się jedn. od sztuk pierw. gru. pod jedn. ber. wzgl.: wygląd.

Różn. ta różnica na tem polega, że ~~[illegible]~~ sztu. pierw. grupy wypeł. przestrz. częśc. swemi zaw. na raz sam sposób twórcy, sztuk ~~grupy~~ drug. grupy mają. cz.: któr. następ. po sob. w czas. tym spo: że każda następ. ~~[illegible]~~ życ. się dopie: gdy poprzedn. już zniknie. a gdy ostat. zniknie, nic żadne nie zost. po utwor. artyst. prócz wspomn. Zapew. pamięć i ~~[illegible]~~ wyobraź. mog. odtwor. ten utwór, ale zaw. pod warun. że drug. część się życ. gdy pierw. skończ., a po ostatni. nic nie następ: czyli przedstaw. utwo. skończono. Oto pierw. różni.

Ale jest i druga. Utwory pierw. grupy gdy zost. wykonan. pozost. i nadal w przestr: tam gdz. zost. umieszczo; utwo: drug. grup. czy muzycz. muszą być wykonyw. przez artys. lub jego zastęp. Z chwil. gdy przest. być wykony. kończy się ich istnie. Ponieważ uczyn. artys. ich nie wykony. coś wykony. nie może, powsta. z potrzeb. w tych szt. potrzeb: osob. klas: artyst. które wykonuje ~~[illegible]~~ pewnego rob. zadan. Artys. twór: potrzeb. inn: artyst. ~~[illegible]~~ : odtwarzaj:

~~Bacha~~ Haendla

jego kompozy: Oratorjum (musi być wykon. przez śpiew; symfon: Betthov.
przez muzyków, traged. Szekspir. przez aktorów, balet przez tancerzy i t.d.
Ten rodz. pracy jest niezbęd. dla istn. sztuk tej grupy. Potrzeb. poety,
aby powst. dram. ale choć powst. nie może zjaw. się w przestrz. ani czaso-
owo i nie może: dopóki aktorzy nie rozbiorą między sieb. role i nie odegrają
jej. Gdy zaś to. zapada po ostat. akcie, dram. istn. przestaje. Zapewn. może
wieść żyw. swój zasadn. w księgi. jak cerkiew. ołtarz roślin w herbar:
ale to nie to samo. Prawdz. życiem których dram. musi być grany
a z przebrzmien. ostat. słow. żyw. ~~swój~~ artyst. zakoń. W dostow.
zacząć: Każd. utwór taki istn. w czasie; z każd. chwil: co trwa jego
produk.: uczuć. czyst. jego. jestest. Gdy utwo. pierw. grupy twórcy w
przestrz.: utwór. drug. grupy: mija. raz z czasem, a który ~~wypomniano~~ przerwano zost.
nie ich przedstaw.

Od niepamiętn. czasów liczb. tych sztuk ogranicz. było do
trzech i wszys.: wszyst. trzy raz. skład. się na wspól. produkt: jak
u Grek. w czas. najwyższ. rozkwi.: sztuk muzy: tak jeszcze dzisiaj u lud.
mało ucywilizo. - śpiew. tan. i muzy. skład. się na jedn. widowis.
Wszystko: muzy. taniec i poezja są to owe trzy sztu. muzy. jak Grecy
je nazyw.: których przew. istn. jest rytm a każde. rytmu. towarzy. szereg
chwil. Porząd.: tych sztuk. takiż od dawna ustalon: otwiera go ~~zaczyna teatrle od~~
muzy. po któr. idą taniec i poezja. Wspomn.: że i zagrani. i u nas #

wśród. danych ostatk-
Moim. uważ. za pewn. że
wszystko. estety. dzisiejsz
nie zalicz. retory. do sztuk
piękn. tak jak pięknie zalicz.
starzy; a także i to porzuc.
przypt. że grup. do zeszy
się od muzy; drug. między
wyznacz. ściśle: orchesty-
(mimetycz.) - trzecia zaś
(czysty: między poezją)

zmienia. ten porząd.
np. przez opracow. tak.
u nas Libelt ~~[illegible]~~ miejsce
jej odd. retory. U niego
miejsc. stoi muzy. pot.
wiz. poezja, uczesn. retory.
Stawo. przeciw. retory.
najwięk. staw. w środku
tych sztuk, a drug. między
które. poezja na trzeci.
muzy. O tych spor: #

9.3.905 78

Estet.

§ 19. O muzyce ograni. się do najważn. uwag, które odnoszą się one do dwóch zasadn. pytań: a) jakie ~~są~~ ~~pojęcia~~ właściwości estety. składa. się na tę sztu.?
b) jaki jest stosun. jej do poezyi.

Co do pierw. pytan.: musi: jak przy Sztuk. pierw. grupy odróżn.
1° składni. (lub środk.) ~~środ~~ materyal. i formal.: z któr. utwór muzyk.: złożo.: jest ~~skła.~~ się;
2° treść utworu czyli objekt, który chce muzyk ze pomo. owych środ. ~~od~~ przedstawi.
3° styl i char. któr. nadaj. art. swemu utworo :—

a) Materyaln. środ. Muzy. jest głos ludz. alb. tony wydoby. z instru. Zwykl. głos ludz. podcz. śpie. Tąvy się z jakie: słow: i do nich stosu. się, ale nawet bez słów, złożo. tylk. z syllab. bez znacze. jest on przedziw materya. i nayd. bo zanim wynaleziono instru.: już śpiew: chwyt. przyjmt. sposob. Z przybywan.: instru.: materyał fonety. ogrom. się rozbogac: Schasler II. 180
a Zatło: wykł. z d. 28. 5. 900 r =
a taki. w obszb. głosu ludzk. zach. się oddziel. i doskon. równ. odrzu. środ. —

Formal. środ: pozost. te sam.: choć instrum. się zmieni. i są przedmiot. tony takie. środ: melod. — harmo. — rytm
ibid

W jak. znacz. środki te mog. uchodz. za imitu.? A jeś. za imita to wraż. co naśladuj.?

Zob. Wykł. 28.5 – 29.5. 900

Muzy. i archit.:

Leib. o muzy. –

ibid.

ruch a spoczyn. w obu szt.

antyte. następ. i współ istn. w archit.

ibid.

b) Co jest pośrednio: czyli treścią muzy.? Aryst. odpow. że ἦθος.

Mocie. tez wyraz brać w najszer. znacz.: jako poruch. duszy, afekt i sentym. Daje na to racyę tak.: że z wraż. zmysł. tyl. wraż. słuchu ma (ἦθος) t.j. ma jak. podob. do porusz. duszy. Inn. zmys. szt.: nie posługu. się tem. nie potraf. równ. dobr. wyraz. co się dzieje na porz. duszy. Przy czem należ. zwra.: uwag. na pozor. kontradyk. która częst. u Aryst. się zdarz. ale zaw. daje się należy. wytłum. Nie więc rzeźb. i malar.: naśladu. przyro.: ale muz.: naśladu. wewn. poruszen. duszy – Nie tyl. w pewn. znacz.: muzy.: wyż.: naśladz. od tamtych. czyli lepiej = Rzeczywiś.: rzeźb. i malar.: nie mog. się tak. wydobyć z naślad. pośrednio. co muzy. = stąd ta wyż. tzj. lepiej naśladz. =

Schasler, Gesch. der Aesth. 180

10.3.905

Est. 79

Schasler 179

Tum. do zaś Aryst. współ: porz: ruchu, który się stosuje i do tonu i do poruszeń duszy. W tonie dwie strony: ψόφος - dźwięk - i κίνησις ruch - Pierw. strona jest zasadn. składn. tonu, bo musimy go słyszeć tak jak kolor zasadn. jest wzrok. rzeczy widzian. - druga strona zasadza się, że ton trwa lub ciąg. odmien. się - a w tem jest ton podob. do poruszeń duszy, bo oba poleg. na rytmie. Gdyż zaś Arist. współ. ton. porówny. z usposob. duszy - oppon. Aryst. że nie harmo. tonów (w rozwiąz. pojęć.), lecz rytmi. najczęst. objaw. pokrewień. między ton. a sentym. Zaś nie harmo: (powoząt.) lecz melod. wypowiadaj. nastroj duszy, bo rytmi. ruch tonów mają nie zob. zewnętrz. działan. a w działan. wyjaw. się sentym. duszy i na tem poleg. ich pokrewieństwo. —

Z tem należ. porówn. Hanslicka, Vom Musikalisch Schönen Leip. 96 - 9e wyd. =

Hansl. zwraca się najprzód (1-23) przeciw dot. zw. Gefühlsaesth.: której zasad. że zam. zbadan. tego co piękn. jest w muzy. opisuj. uczu. które powst. w słuch. To zdanie do uczucia, nic nie tłum. Trzeb. zerw. z tą meto. wiecznie, że w inn. sztu. estety. porzuci. meto. metafiz. i zajmu. się badan. poszczegól. zjawisk. Te badan. wykaz. że prawo piękno. w każ. sztu. nierozerwal. złącz. są z jej materyał. i techni.

[Co mówi aut. o Schum. i Grillpar. - p. 3. jest niezrozum.]

W każ. rozr. um. arty. zgadz. się na to, że w badan. estety. trzeb. wyjść od piękn. przedmio. nie od podmio: oglądające. p. 4.

To jedn. nowi estety. rozs. sob. - wśrń. materj.

Doń że wedł. dotychczaso. estety. efekta jedy. za podst. estety. muzy. Mówią, że muzy. nie moż. zabaw. pojęcie rozumne, jak poez. ani oka widział. kształt. jak sztu. twór. Musi więc dział. na wzr. i ciemną zapo. tęsk. Związ. zaś międ. wzru. a muzy. ma być taki, że

1° celem i przeznacz. muzy. jest obudz. piękn. wzruś.

2° treścią dział muzy. są wzru.

Treść 1° mówi aut.: że piękn. nie ma celu po za sob. bo jest sama forma. Jeż. z oglad. piękn. uczucia powst. wzru. przyj. to te nie nic wsp. do czynie. z piękn. sam. Piękn. jest piękn. dla sieb. nawe. gdyb. nie było oglad. Jest co wszys. piękn. dla oglad. podmio. ale nie przez to oglad. zost. ona w żyw. związ. z nasz. uczu.

Gefühl u. Empfindg - w potocz. mow. ciąg. niezur. używ. się jedn. term. że Empf. jest to percepcja pewn. jako. zmysł. n. p. tonu, koło. i t. p.

Gefühl = uświadomie. dodat. lub ujem. wpły. na stan nasz. duszy czyli przyjem. lub nieprzyj. doświadczan.

10.3.905

Estet.

Percep. pros. zew.: pobud. zmysło – wraż. kolor, ton = jest wraże:
czyli porów. tych przyjem., gdy dźwięk. nadziej. wesoło. nienaw. ustras.
wraż. dozna – wted. ja wraż =

Kant. apel. do Herb.: (p. 8) ale to całe rozróż. nie jest
dokład.: – każ. wraż. wraż. więcej lub mniej. ustras. dozna.

Piękno uderz. w nasz. zmysł jak każ. zjawis. Wraż. (Empfindung)
jest począt. i warunk. estety. upodob. i jest dopie. podst. wraż.
Któr. zew.: przyjem. zmy. stron. oraz. bezd. przestr. stron. (8)
(To więcej.)

Aby używ. wraż. nam potrzeb. sztu. – przedewsz. ton to potwie.
Zdaj. mi się autor, że dziś. wyr. Empfind. łączy mier. z Gefühl –
Nie zaweto ~~mez~~ mezy. porówn. nasz. wraż. i zapach. nas pobożno.
miło. radost. smut. i d. p.

Tej. rad. źród. sztu. nie ma do spełn.

Sztu. ma przedst. coś pięknego, który przyjmu. się piękn
nie jest wraż. lecz wyobraź. – czyli organów czyst. oglądu.

Dzieciej. marz. i estety. obraż. się wśród przedmiot. wraż.
i wraż. chor. głód. punkt leż. w pośród. tej. dylematu (9)
Z wyobraź. artyst. rodzi się dzieło marz. dla wyobraź. stałe.
Prawd. że wyobr. wobec piękn. nie tyl. jest oglądu. lecz

oglad - rozum. t. j. sadzen. - stoi stat. wzgl. się pozornego jego charakte
nie dosko. do środk. a posred. itd. jak ob. wszyst. to dziato się bezpośr
chce jest wysz. tego pośredniej. funk. ducho.

Gdy ten rozum wyzwo. się piękn. wtedy postępu. ku logice; gdy
piękn. dzia. przewaz. na rozu. wtedy mamy stan patolo. (10)

Zat. estety. istot. piękn. jest wyobra. Tak. się mus. to rz
sprawd. ale mamy przewaz. swoj. arty. przypisu. wpływ na rozu
Ma to być właściwo. muzy. - (11)

Nie jest to jed. czy dział. arty. ani muzy. Właści. organ
każ. arty. jest wyobra. a wpływ na wyobr. jest drugorz:

Daj. aut. na to przykład: (12)

Każ. dzieło arty. ma wpływ na rozu. ale żad. nie ma wpływ.
wyłączn. (13)

Aut. tez. nie potrzeb. dowod. (14)

ani nie ma dowod. zmienia moda (15), jakob. to co niegd.
wydaw. się niemoż. w Moz. ~~tak~~ w przeniesi. do Haydena - dwadzieś. let
później wydaw. się tegod. wobec Beethov. i t. d. (16)

Niepotrzeb. stosu. Herb = 18 -
a drugi częś muzyk. (20-27) który definio. arty. muzy. jako
rodzaj. nowi. znaczenia. za pomo. tonów - takż. nie ma dowo.

19.3.905.

Estet.

Ustęp arystot., o któr. była mowa (10.3.905) znajd. się w Probl. XIX no 27 (porów. no. 29). Brzmi mniej więc. tak:

Dla czeg. głos, dochodz. nas przez słuch, jest jedyn. wraż. któr. posiad. za sob. skut. moral. – διὰ τί τὸ ἀκουστὸν μόνον ἦθος ἔχει τῶν αἰσθητῶν; – bo melod. nawet bez słów może. wzbud. wraż. moral. gdy przez ani kolor ani woń ani smak nie mają skut. podob.

Czy może nie dla teg. że tyl. to wraż. słuchu ma ruch, nie ten, który w nas dźwięk (ψόφος) powo-= bo taki ruch posiad. inn. także wraż. zmysło. boć i kolor wzroku porusza. – lecz chodzi jakiś ruch, który następu po tym dźwięku. ten zaś ma podobieńst. w rytmach i następst. krótk. i dług. ton. – nie zaś w ich zmieszan. bo symfon. nie odnosi się do etyk. – ἦθος οὐκ ἔχει. W inn. zaś wrażen. zmysło. teg. nie ma te zaś ruchy są czynne πρακτικαί εἰσιν) – a czyny są oznaką etycz. popędu – αἱ δὲ πράξεις ἤθους σημασία ἐστίν –

Wyciąg. stąd wnios. że Arystot. upatru. podob. międ: ruch. wewnę: któr. powst. w nas po usłysze. głosu a rytm. i następst. głos. krót. i dług. (ostr: i przyjemno:= wysok. i nisk:= φθόγγων τῶν ὀξέων καὶ βαρέων =

Ale możnab. także zarzyn. od wnętrz: i zapyt. się, dla czeg. każd. poruszen. duszy wydobyw. się na zew. głosem nieartykuł. lub artykuło. a gdy jest wzrost. i harmoni. – wydoby. się rytmem-naw. melod. =

Problematy w [illegible] 38 sekcyj: zawieraj. 896 – do któr. przyb. jesz. kupa nierozd. w 3 sekcyj. w edyc. Didota 1889 =

Powatpiew. węo Hanslicka uprzed. wobec tego faktu wewn.:
Czy sztuk. zew. odpow. wewn.: któr. symb. zew. są

Na pyt. zaś, że oczyw. muzy. należ. do sztuk pięk.: odpowi. że muzy.
czysto instrum. należ. do sztuk pięknych to odpowie. warunk.
~~to odpow. i wszyst. warun.~~: któr. wytw. przy sztuk. pierw. grupy = każdy
tedy utw. ~~muzyk.~~ pięk.: ~~jest~~ (stano. cało: ~~w sob.~~ zupeł.: (propor.
~~albo~~ złożo. z tonów wedł. praw rytmu, melodyi i harmonii.
Poniew. jedn. muzy. od począt. ist.: tyl. jako samodz. zyst.
tonów czy wokaln. czy instrum. bez zwykł. towarzy. jako mniej lub
więc. samodziel. towarzysz.: poezy.: wypadn. tez stwier.: wyjść przy 1/9
... doskonał. sztu.

Co do muzy. czyst. lub instrum.: niech wystar. uwagę, że głów.
jej kompozy.: sonaty, symfonie, koncer.: (w ... ...) za to
cało.: organi.: złoż. z trzech lub czter. części: a wzgl. estety.: zależ.: (po...
wykon.) od stosu.: części do sieb.: a każd. części znow. predsta. się jako
...

Następ. studyow. moż. budo.: podobn. twor. muzyk.: na kwarte.
smyczko.: któr. złoż. z czter. więk. zdań = a) Allegro, b) Adagio
lub Andante, c) Scherzo i Trio, d) Finale (= Allegro) lub Rondo
jest wzor. większ. części formy (utworów) muzy. instrum.: Symfonii,
Kwartetów, duettów, uwertur regul. i t. d. +

Zob. o Symfonii
wykł. z 11.6.900 r.!!

~~Lobe~~, Katechis.
der Musik. Leip.
Weber 1889: wyd.
24e

+ Mniej go trzym.
się w układ. swyj: powiż.
fantaz.: kaprysy, nokturny,
serenady i t. d.

Co do stylu w muzy: który jest treścią organi. estety. w kompono. utwor.
i działan. na słuch. – ukazu. on podob. odrzeć: jak malarz. Wedł. właściwo. narod.
wszcz. się muzy. na włos. – fran. niem. polsk. (rosyj.) i drug. gdz. jedn. narodo. kompozy.
nie zawr. odgryw. role głów. – W obszb. zaś każd. z tych szkół jaśniej. wielcy
genii. który. ~~[illegible]~~ ale szkoły nigdy ~~[illegible]~~ styl. włosk. lub niem.: ~~[illegible]~~ właściwo. swój osobli.
styl wyjątk. ma swoich twór.: Mów. o styl. Moz. – Beethov. – Chopina – Wagn.
któr. niew. ważnie: przeczą. w niczem. Te style ma swój. korze.: w ~~[illegible]~~
ustroj. i wyrob.: tak społeczn. jak szko.: i osobis. działo. twór.
Jest przecież inn. styl zaw. przedmio.: wskaza. i miejsc. gdz
~~[illegible]~~ się produko = Z tego. punkt. widz. mój. podz. muzy. na kościel.
teatr. i salono.: (Kammerstil) – Jedn.: ten styl twór. ważny: w muzy.
połącze. z poez.: wydał. się i ten tekst. jego podz. na muzy. religi.
np. oratoryo – hymny – na epicz.: liryczn. – dram. i t. d. swobod. mogą
być traktow.

14.3.903

Estety.

§. 20. Kilk. uwag o sztu. orchestycznej = która w teorji: była zaw. uważ. za sztu. podr. i nad. waż.; przez niektór. nowsz. estety. rozt. pominięta – przez Schaslera uczyn. mimety.–

Zob. o niej Wykł. z 11.6.900 b

16.III.1905

§. 21. Składniki estety. poezyi

Estety.

O Początku poezyi porów.

Świętochowskiego - Poeta jako ostat. pierwo.

Kraków 96 -

Porów. o tem Struve Wstęp Krytyk. 2° wyd.

206 -

Teor. Karola Bücher'a:

Arbeit u. Rythmus. Teubner 99

Teor. Grosse'go

die Anfänge der Kunst

Leipz. Freibg. 94

Defin. Grosse'go Jake:

Poezya jest to sztuka wyrażanie już to zewn. już to wewn. zjawisk za pomoc. słów w formie estety. dla osiąg. skutk. estetyc =

Dodat: w form. estety. ma odróżn. poez: od niepoety. objawiania wzruś = a słowa: dla osiąg. skutk. estety. od kompozycj: dydakty. lub retory: choć b. ozdob. byłyby napis. wierszem =

Już Arystot: zrob: trafn. uwag: że mogą być kompo: proza napis: należ. do poez: jak n. p. Mimy Sofrona = a wzgl. wierszem ułożon. wykład. filozo: n. p. poem: Empedokl. o przyrodz. nie należ. do poez: = a dialogi sokr: zalicz. do poezyi =

Grosse wyłącza także z poez: polity. do retory. zalicz: poeców: nie zamierz. skutk. estety. lecz czynów polity.

—

Der Mimos - von Herm. Reich Berlin Weidm. 903. I 1 i 2

17.3.905 –

Estety.

Ale jaka jest defin. Aryst: poezyi =

Otóż żadn. specyal. nie podał, moż. jedn. wydob. ją i ułoż. wszło z róż. miejsc jeg. Poety:

Poezya bywab. naśladowcz: posługuj. się lub ~~za pomo~~ mową ~~lub~~ niemiarą: lub miarą: a w drug. typie rzecze przy metrum ~~rytmu~~ używ. także, (oprócz mowy) rytmu i melod.
Naśladu. zaś stany duszy (ἤθη), namiętności (πάθη) i czyny (πράξεις). Zob. także Schasler, Gesch. der Aesth. I p.

Na pyt. zaś, jak dziel. Aryst. poez należ. odpow. że nie wedł. treści, lecz wedł. ~~środk~~ sposobu, w jakim się naśladowcz: czyli wedł. tropu (τρόπος)

Przedm. czyli Treść. jest μῦθος, a któr. poeta musi wynaleźć (naśladow.)

o czem zob. Schasler, Gesch. etc. 154 –

a środk. materyal. i formal. za pomo: któr. naślad: jest mowa – a w dalsz. plan: metrum, rytm, melod. =

~~A sposób~~ Naszemu przyd: τρόπος to jest sposób naśladow: – otóż środ. naślad. i przedmiot któr. się naślada. zost. te same –

Może bow. poeta (poet: III. §1) w trojaki spos. naśladow: – albo jak Hom. zręczni używ. mówiąc: czas. w własn. osob. czas. w obcej, – albo mówiąc zaw. w własn. osob. alb. mówiąc tyl. przez usta trzecich osób, ~~przez siebie~~ tworząc: W pierw. raz. powst. epopeja – w drug. liry. w trzecim dram: rozpad. się na trag. i komed.